

**T.C.
FATİH ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**PİRKÂL DİVÂNI
(İnceleme – Metin)
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Cihan OKUYUCU**

**Hazırlayan
İslam KÜÇÜK**

İSTANBUL – 2008

ONAYLAMA SAYFASI

Öğrenci : İslam KÜÇÜK
Enstitüsü : Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Konusu : Pirkal Divanı
Tez Tarihi : Temmuz-2008

Bu tezin şekil ve içerik açısından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Anabilim Dalı Başkanı

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 51070633 numaralı öğrencisi İslam KÜÇÜK tarafından hazırlanan bu tezin Yüksek Lisans Tezinde bulunması gereken yeterliliğe, kapsama ve niteliğe sahip olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Cihan OKUYUCU
Tez Danışmanı

Tez Sınavı Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Cihan OKUYUCU

Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ

Doç. Dr. Yusuf ÇETİNDAGI

Bu tezin Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen kurallara uygun formatta yazıldığını onaylıyorum.

Doç. Dr. Mehmet ORHAN
Müdür

ÖZET

On altıncı asırda yaşayan Pîrkâl mahlaslı şâirin bugüne kadar gün ışığına çıkarılmamış “dîvânını” günümüz edebiyat literatürüne kazandırmak amacıyla hazırladığımız bu tez, çeviriyazı ve metin inceleme çalışmasıdır.

Yaptığımız taramalar neticesinde Pîrkâl’in hayatı ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlamadık. Bu itibarla şairin hayatı ve edebi şahsiyetiyle ilgili tüm bilgiler şiirlerinden yola çıkılarak verilmiştir.

Pîrkâl’i daha iyi tanıyabilmek amacıyla divanında pîrimiz ifadesini kullanmış olduğu Pîr Ali El-Aksarayî’nin hayatı ile ilgili birtakım bilgilere başvurduk. Divanında düşmüş olduğu bazı tarihlerden ve atıfta bulunduğu mutasavvıflardan hareketle Pîrkâl’in hayatı ve şahsiyeti ile ilgili bazı yorumlarda bulunduk.

Eserin transkribe edilmesinde çeşitli lügatlerden (Osmanlıca-Arapça-Farsça) faydalanılmıştır. Divanın aslında, bazı kelimeler mürekkep damlaması ve aşırı tahribattan dolayı okunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Divan Şiiri, Pîrkâl Divânı

ABSTRACT

This thesis, which we wrote in order to add the poet's –whose pen name was *Pirkal* and who lived in the 16th century- collected poems (*divan*) which has never come to light to the literature, is a translation and a text research study.

As a result of the research we did, we haven't encountered any information about Pirkal's life. Thus, all the information about his life and literary personality was presented through his poems.

In order to know Pirkal better we searched some information about Master Ali El Aksarayi's life whom Pirkal mentioned as "our master" in his collected poems. Through some dates and people he referred to in his collected poems, we made some comments about Pirkal's life and personality.

We made use of various dictionaries (Ottoman language, Arabic, Persian) in the transcription of the collected poems. In the original form of the collected poems, some words couldn't be read because of ink dropping and extreme destruction.

Key words: The poem of Divan, The Divan of Pirkal

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	v
ÖNSÖZ	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Yöntem.....	4
1.1.1. Takip Edilen Yol.....	4
2. PİRKAL'IN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ KİŞİLİĞİ	5
2.1. Pirkal'in Hayatı.....	5
2.2. Edebî ve Fikrî Kişiliği.....	7
3. DİVANIN BİÇİM, İÇERİK, DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ	10
3.1. Biçim Özellikleri	10
3.1.1. Nazım Şekilleri	10
3.1.1.1. Mesnevi.....	10
3.1.1.2. Gazel.....	10
3.1.1.3. Müsemmen.....	10
3.1.1.4. Nazm.....	10
3.1.1.5. Muhtelif Manzumeler (Kıtalar-Müfredler-Mısralar-Rubâiler- <i>Lugazler</i>).....	11
3.2. Ve zin	11

3.3. Uyak ve Kafiye.....	11
3.4. İçerik Özellikleri.....	15
3.4.1. Allah.....	15
3.4.2. Melekler.....	16
3.4.3. Kitaplar.....	16
3.4.4. Peygamberler.....	17
3.4.5. Ayetler.....	18
3.4.6. Dinî ve Tasavvufî Şahıslar.....	19
3.4.6.1. Dinî Şahıslar.....	19
3.4.6.2. Tasavvufî Şahıslar.....	21
3.4.7. Tasavvufî Kavramlar.....	22
3.5. Dil ve Üslup özellikleri.....	25
3.5.1. Kelime Kadrosu.....	25
3.5.2.Edebî Sanatlar.....	26
4. NÜSHANIN TANITILMASI.....	30
5. TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ.....	31
6. DİVAN METNİ.....	32
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	269
KAYNAKÇA.....	270

ORİJİNAL METİN

KISALTMALAR

1. Genel Kısaltmalar

a.g.e.:Adı geçen eser

Ank.: Ankara

bkz.: Bakınız

bs. : Baskı

c: Cilt

İst.: İstanbul

S. : Sayı

s. : Sayfa

Yay. : Yayınlar

T.D.V: Türkiye Diyanet Vakfı

T.D.K: Türk Dil Kurumu

2. Metin Kısaltmaları

B: Beyit

G: Gazel

M: Mesnevi

Müs: Müsemmen

N: Nazm

M.M: Muhtelif manzumeler

N.S: Nesir

ÖNSÖZ

Toplumların hayata bakışları, inançları, yaşama biçimleri, algıları edebiyata yansır. Bu yüzden ki doğru bir edebiyat tarihinin oluşturulabilmesi için, halkların içinde buldukları sosyolojik özelliklerin, kültürel yapılarının, inançlarının irdelenmesi ve edebî mahsullerin yararlanılabilir duruma getirilmesi gerekir.

Hem kendi dönemlerinde hem de daha sonraki dönemlerde ortaya koydukları eserlerle çağa damgasını vuran şâirlerin yanı sıra onların gölgesinde kalarak eserlerinden söz edilmeyen birçok şâirin de olduğu muhakkaktır. Bilinen ve üzerinde incelemeler yapılmış bir eseri farklı yönden incelemek şüphesiz ki önemlidir. Lâkin içeriği, hacmi, edebî kıymeti, hiç bilinmeyen bir eserin günümüze kazandırılması daha da önemlidir. Bu fikirden hareketle on altıncı yüzyıl Divan Edebiyatı şâirlerinden Pırķāl mahlaslı şairin dîvânını latin harflerine transkribe ederek divânı biçim, dil ve üslûp yönünden inceledik.

Yapmış olduğum bu tez çalışmasında hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen başta tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Cihan OKUYUCU'ya, çalışmamın düzenli ve hızlı bir şekilde ilerlemesinde teknik açıdan vermiş olduğu katkılardan dolayı kıymetli arkadaşlarım Sunay DUMAN ve Cemil YALÇINKAYA'ya, eserin incelenmesinde yapmış olduğu yardımlardan dolayı Hasan Fahri DURAL'a çok teşekkür ederim.

1.GİRİŞ

Kaynaklarda Pîrkâl'in doğum yeri, doğum yılı, ailesi, ölüm tarihi hakkında hiçbir bilgiye ulaşamadık. Ancak dîvânında zikrettiği bazı mutasavvıf isimlere rastladık:Pirimiz dediği Pir Ali El-Aksarâyî, Pir Ahmet ve şeyh Dāvud. Bu mutasavvıfların yaşamlarından hareketle şairin içinde bulunduğu sosyal yapı hakkında tespitlerde bulunmaya çalıştık.

Dîvânın başka bir nüshasının bulunup bulunmadığını Milli Kütüphâne, Süleymaniye Kütüphânesi, Beyazıt Kütüphanesi, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde el yazmaları kataloglarından taradık. Süleymaniye Kütüphanesi Giresun Yazmaları bölümünde 181 numarayla kayıtlı olan dîvândan başka bir nüsha olmadığını tespit ettik. Dîvânın mikro filmi alarak çalışmamıza başladık.

Metin inceleme çalışmasına geçmeden önce müstensihin yazdığı tarihten yola çıkarak on altıncı yüzyılda yaşadığını tespit ettiğimiz Pîrkâl'in yaşadığı döneme ait siyasi ve kültürel durumun genel olarak ne durumda bulunduğunu öğrenmeye çalıştık

Metnin içeriğiyle ilgili inceleme yaparken özellikle nazım biçimlerini tespit ettik. Nazım biçimlerini belirterek şiirleri numaralandırdık. Uyak ve rediflere tek tek bakarak genel bir bilgi verme yoluna gittik.

Şairin edebi şahsiyetiyle ilgili bilgiye baktığımız kaynaklardan ulaşamadık. Transkribe ettiğimiz metinden yola çıkarak şâirin edebî şahsiyeti, şiirlerinin edebî değeri hakkında bilgi verdik.

Süleymaniye Kütüphanesi Giresun Yazmaları bölümünde bulunan nüshanın tek nüsha olması nedeniyle tenkitli metin çalışması yapamadık. On altıncı asır dil özelliklerine dikkat ederek çeviriyazı yapılan metnin bazı bölümlerinde tahrip olan beyit ve kelimeleri okuyamadık.

Metni oluştururken izlediğimiz yolu, transkripsiyon sistemini, takip edilen yolu ve nüshanın özelliklerini anlattığımız bölümü “yöntem” başlığı altında belirttik.

16.yüzyıl divan şairi olan Pirkal, eserinde Fazlullah Hurufi’ye atıfta bulunur ve Hurufiliğe ait bazı inanç değerlerini işler. Biz de eserin daha iyi anlaşılabilmesi adına okuyucularımıza Hurufilik hakkında kısaca bilgi vermek istedik.

Feyz-i fazl-ı Hâkğdurur üstâdımız

Âyet-i innî ene’llâhdur bizüm evrâdımız

G.80-1

Hâkğ tecellî eyledi rûz ı elest

Ol tecellîdür bizüm irşâdımız

G.80-3

“ Bu sistemde bütün evren ve varlıklar, insanın yüzünde bulunduğu kabul edilen ve birine ‘hutut-ı ebiyye’, diğerine ‘hutut-ı ümmiyye’ denilen yedişer hatlı iki görünüşle açıklanır; bütün dini hükümler yirmi sekiz ve otuz iki sayısına uygulanarak bu hükümlerin

insanın yüzünde temsil edildiği ileri sürülür. Ayet ve hadisleri de Hurufilik sistemi çerçevesinde batını tevellere tabi tutan Fazlullah ve diğer Hurufiler, özellikle huruf-ı mukattaanın müfessirlerce ileri sürüldüğünün aksine müteşabih değil muhkem olduğunu savunmuşlar, sayısı on dördü bulan bu harfleri de insanın yüzündeki hatlarla ilişkilendirerek açıklamışlardır.

Kur'an-ı kerimde geçen bütün 'fazl'(fadl) kelimeleriyle Fazlullah'ın kastedildiğine inanan, onu Allah'ın zuhuru şeklinde gören Hurufiler, Fazlullah'ın baş eseri ve Hurufiliğin ana kaynağı olan *Cavidanname*'yi ilahi kitap olarak tanırlar; ayetleri, Cennet, Cehennem ve ahiret hallerini ve bütün dini hükümleri yirmi sekiz veya otuz iki harfe irca ederek tevile tabi tutarlar.

Hurufilik akidesinde evren yorumlanırken merkezi anlam daima insana verilir. Bu fırkanın inancında ruhun bedeni terk ettikten sonraki durumu ile ahiretin varlığı, Cennet ve Cehennem önemli bir tartışma konusudur. Anadolu ve Bağdat Hurufilerinin önemli bir kısmı ölümden sonra hayat olmadığına, birleşik varlıkların tekrar basit hale dönüşeceğine, insanın Hurufiliğin esasını oluşturan otuz iki kelimenin bilincine varınca kendisinden yükümlülüklerin kalkacağına inanırlar.”¹

“Hurufiliğin temeli, eskiçağlardan gelen ve harflerle sayıların kutsallığını kabul edip bunlara çeşitli sembolik anlamlar yükleyen anlayışa dayanır.Çok eskiden beri tabiatta varlığı kabul edilen gizli güçler şekil ve harflerle ifade edilmeye çalışılmış, sonuçta tabiat bilimlerinden önce efsun, tılsım, sihir gibi tekniklerle 'huruf' ilmi adı altında sözde ilimler ortaya çıkmıştır. Hurufiliğin ne zaman ve nasıl doğduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte gerçek anlamıyla milattan önce IV ve III. yüzyıllardan itibaren Ortadoğu'daki Helenistik-gnostik karakterli dinlerde ortaya çıktığı görülmektedir.

XIV. yüzyılın ikinci yarısında batını yorumları sayesinde gün geçtikçe taraftar²kazanan Fazlullah-ı Hurufi, düşüncelerinin şeriata aykırı olduğu yönünde ulema ve fukahanın görüş bildirmesi üzerine Timur tarafından takibata maruz kaldı ve Timur'un oğlu Miran Şah

¹ Hüsamettin AKSU, TDV İslam ansiklopedisi, Hurufilik mad. c.18, s.409

² a.g.e s. 408-409

tarafından yakalanıp Alıncak Kalesi'nde hapsedildi. Yargılama sonunda Şirvan hakimi Şeyh İbrahim'in kadısı Bayezid'in fetvasıyla öldürüldü. Doğum yeri olan Esterabad'ın dışında Horasan, İsfahan, Cilan, Tebriz ve Şirvan gibi yerleri dolaşp buralarda inancını yayan ve halifeler yetiştiren Fazlullah'ın idam edilmesinden sonra başta en önemli adamı ve baş halifesi Ali el-A'la olmak üzere çok ayıdaki mürid ve halifesi şiddetli baskılara rağmen Horasan, İsfahan, Suriye, Azerbeycan ve Anadolu gibi yerlerde Hurufiliği yaymaya çalıştılar. İnançlarını bazı alim, şair, sanatkar ve devlet adamlarıyla seyyidlere benimsettiler; yetiştirdikleri şairler aracılığıyla halk arasındaki konumlarını güçlendirdiler. Zaman zaman saraylara ve sultanlara da nüfuz eden Hurufiler 'dervişan-ı helal-hor ve rast-guy'(helal yiyen ve doğru söyleyenin dervişleri) diye tanındılar; seyyid, hace, emir ve mevlana unvanlarını kullandılar.”

1.2. YÖNTEM

1.2.1. Takip Edilen Yol

- 1- Divana eklenen harf ve kelimeler parantezle gösterilmiştir.
- 2-Divanın genelinde vezin kusurları fazlaca görülmektedir. Bundan dolayı vezinler bulunurken zihâf ve imâle dikkate alınmamıştır.
- 3-Dipnotlarda harf eksikleri, noktalama eksiklikleri, kelime yazımı yanlışları, eklenen harf ve kelimeler gösterilmiştir. Yanlış yazılmış kelimeler sözlükler kaynak gösterilerek düzeltilmiştir.
- 4- Ek eylem olan “-dir” eki çoğunlukla “durur,dürür” şeklinde yazılmıştır. Çalışmada da bu yazım şekliyle transkribe edilmiştir.
- 5-Osmanlı Türkçesi kelimelerinin imlâsı için Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'ın “Osmanlı Türkçesi Grameri_III³” kitabı kaynak alınmıştır. Arapça ve Farsça eklerin imlâsında ise Prof. Dr. İsmail Ünver'in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler⁴” makalesi esas alınmıştır.

³ F. Kadri Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri III*, Alfa Bas. Yay., İstanbul, 1999

6-İnceleme kısmında gazel G., nazm N, mesnevi M., müsemmen Müs., muhtelif manzumeler M.M, kısaltmalarıyla kullanılmıştır. Divandaki şiirlerin nazım şekli şiirlerin üzerinde gösterilmiştir. Şiirin vezni italik olarak yazılmıştır.

7- Metinde geçen ayet ve hadislerin dipnotta anlamları verilmiştir. Vezni bulunamayan ve vezin kusuru düzeltilemeyen şiirler dipnotta belirtilmiştir.

8-Divanda üçlü vezne göre yazılmış şiirler mevcuttur. Şair, bazen bu şiirlerin matla beyitlerinde veznin dörtlü halini kullanmıştır. Bu durum ayrıca dipnotlarda belirtilmemiştir.

9- Sayfa kenarlarındaki fevaidlerin çeviriyazısı yapılmamıştır.

2.PİRKÂL'İN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

2.1.Pirkâl'in Hayatı

Pirkal'in hayatı ile ilgili tezkirelerde ve antolojilerde hiçbir bilgiye rastlayamadık. Dolayısıyla onun yaşamı ile ilgili elimizdeki tek kaynak divanıdır. Biz de divanındaki birçok bilgidan hareketle Pirkal'in yaşamı hakkında bazı tespitlerde bulunmaya çalıştık.

Şairin 16. yüzyılda yaşadığına dair divanında birçok bilgi mevcut. Divanın nesir kısmında “Der beyân-ı ahvâl-i pâk şâh-ı İslâm Sultân Süleymân u vezîr-i âşaf-ı devrân fütûr-ı insân-ı kâmildür.” ifadesiyle Sultan Süleyman'a atıfta bulunmaktadır. Ayrıca Pirkal, eserinde divanını dokuz yüz elli dört tarihinde tertip ettiğinden bahsetmektedir.

Bu tertîb ü bu târîh u bu dîvân

Çoğuz yüz elli dört olmışdur ey cân

M.6-1

⁴ İsmail Ünver, Çeviriyazıda *Yazım Birliği Üzerine Öneriler*, Türkoloji Dergisi, 1993, XI-1,51-89.

Şair, divanında bazı beyitlerin hemen altına dokuz yüz elli iki tarihini düşmüştür. Bu beyitlerde o senenin kış mevsimi gibi bir kış mevsimi görmediğinden, hayvanların aşırı soğuklardan dolayı telef olduğundan bahsetmektedir. Yine bu kışı aşırı derecede soğuk olmasından dolayı kıyamete benzetmektedir.

Qırıldı qardan hayvān temāmet

Didi tārīhini nişān-ı kıyāmet

G.75-2

Çok kışlar oldu ‘ âlemde lîkin buña beñzer yok

Didim tārīhini anuñ bu kış qatı bî-ğad

G.77-1

Bu naql-i dil-firîb ü bu şitāya

Budur tārīh ħurūc ħāmid el-Mehdī

G.74-3

Pirkal bir başka beytinde bu kış mevsiminin çok uzun süre devam ettiğinden bahseder. Dokuz yüz elli üç tarihinin düşüldüğü bu beyitten de anlaşıldığı üzere dokuz yüz elli iki tarihinde başlayan kış bir yıl sürmüştür.

Çünkü bir yıldan yıla ħevl itdi eyyām-ı şitā

Didim tārīhini anuñ bu kış mümtedd oldu

G.78-1

Pirkal’in divanında düşmüş olduğu tarihler Kanuni Sultan Süleyman’ın Şark seferine tekabül etmektedir. Muhtemelen şairin bahsettiği bu olayların Kanuni’nin Büyük Doğu

seferinde gerçekleştiğini düşünmekteyiz. Çünkü Büyük Doğu seferi çetin kış koşulları altında gerçekleşmiş, birçok hayvan telef olmuş ve binlerce asker hayatını kaybetmişti.

Şairin muhtemelen Irak, İsfahan ve Belh gibi şehirleri dolaştığını beyitteki kendi ifadelerinden anlamaktayız.

Gel beru ey Pırkāl şimden gerü sen sâkin ol

Nice bir seyr-i ‘Irâk u bâ-şifahân yâhû Belh

G.45-5

2.2. Edebî ve Fikrî Kişiliği

Eserinden tespit ettiğimiz kadarıyla Pirkal’in tasavvufi yönü ağır basan bir Divan şairi olduğunu görmekteyiz. Şair, neredeyse divanının başından sonuna kadar birçok yerde Hz.Ali ve ehl-i beyte karşı olan sevgisini dile getirmektedir. Hz.Ali’ye atfedilen “Haydar” ifadesini ve yine O’na ait olan manevi değerleri kaleme aldığını görmekteyiz.

Dâimâ dil kal‘asımı fetḥ iden Ḥayyder mişâl

Aḥmed-i mürsel midür yâhûd kim ol Ḥayyder midür

G.51-2

Cevher-i ‘aşkı bilürseñ gel beri

Ḳandedür gelsün beru Hayydar-şinâs

G.88-2

Zülfikâr u düldülü Kamber bilür

Pīrkāl sultān-ı ʿaşqdur ʿārif Hayydar-şinās

G.88-5

Pirkal'in, eserinde Fazlullah Hurufi'ye atıfta bulunduğunu ve Hurufiliğin inanç sistemine ait birçok düşünceyi beyitlerinde dile getirdiğini müşahade etmekteyiz. Buradan hareketle Pirkal'in ya Hurufiliğin düşünce felsefesine tamamen sahip olduğunu ya da Hurufiliğe karşı ilgi duyduğunu düşünmekteyiz.

Feyz-i fazl-ı Hakkdurur üstādımız

Āyet-i innī ene'llāhdur bizüm evrādımız

G.80-1

Anuñ zātı vü ʿilmi küll-i Hakkdur

Muʿayyendür muhakkdur bu ʿāşık

G.133-1

Hakkı her şeyde zāhir gördüm ey cān

Bes oldum taʿzīm ü tekrīme lāyık

G.133-2

Benim furkân benim seb'ül-meşānī

Benim bilgil kitābu'llāh-ı nāţık

G.133-3

Lisān-ı ğaybuñ oldım tercümānı

Ne şanurlar ʿaceb işbu halāyık

G.133-4

Daha önce tezimizin “Hurufilik” başlığı altında belirttiğimiz gibi Hurufiler insanı Allah’ın dünyadaki bir temsili, bir yansıması olarak görürler. Bu nedenle insanı merkeze alan ve ona aşırı derecede kıymet veren bir düşünce yapısına sahiptirler. Özellikle bu noktada Pirkal’in, gazellerinin mahlas beyitlerinde kendisini yüceltici ifadeleri sıkça kullandığını görmekteyiz.

Ḥākle yeksān olurken bu gönül ey Pırķāl

‘ Aşķ irüp ol miskīni sulṭān ider her rüz u şeb

G.10-5

Vaḥdet-ābād-ı fenāda bī-niṣān

Pırķalidür ‘ ārif-i sulṭān-ı akṭāb

G.13-8

Bende-i pīr-i ṭarīķat Pırķāl

‘ Ādet ü āyīn elinden el-ġiyāş

G.25-5

Zümre-i ‘ uşşāķ-ārā Mecnūn u Ferhād Pırķāl

Bir añı dīvānedür bu oldu şālīş

G.27-5

Şair, dīvānda “Pırķāl” mahlasının dışında bir defaya mahsus olmak üzere “ Pır Kuli” mahlasını kullanmaktadır.

Senüñ ‘ aşķuñ diler Pīr ḳulı dāim

Canā beñden temennādur ḳıdemden

G.181-5

3. DİVÂNIN BİÇİM, İÇERİK, DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

3.1. Biçim Özellikleri

3.1.1. Nazım Şekilleri

3.1.1.1. Mesnevi:

Pirkal divanında altı tane mesnevi vardır. İkinci mesnevi yedi beyit, altıncı mesnevi sekiz beyit, üçüncü mesnevi on üç beyit, dördüncü mesnevi on yedi beyit, beşinci mesnevi on sekiz beyit, birinci mesnevi otuz bir beyittir. Mesnevilerin tamamı “*Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fa’ûlün*” kalıbıyla yazılmıştır.

3.1.1.2. Gazel:

Divanda iki yüz yirmi bir gazel yer almaktadır. Bu gazellerden altı tanesi Farsça yazılmıştır. Gazellerin biri bir beyitli, biri iki beyitli, ikisi üç beyitli, dördü dört beyitli, yüz otuz biri beş beyitli, yirmi dördü altı beyitli, otuz dördü yedi beyitli, dokuzu sekiz beyitli, üçü dokuz beyitli, üçü on beyitli, biri on bir beyitli, biri on iki beyitli, ikisi on üç beyitli, biri on dört beyitli, biri on beş beyitli, biri on altı beyitli, biri yirmi dokuz beyitlidir.

Gazelerde altı vezin kalıbı kullanılmıştır. Gazellerden yüz biri “*Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlün*”, otuzu “*mefâ’îlün mefâ’îlün fa’ûlün*”, yetmiş ikisi “*fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün*”, biri “*mefâ’îlün fa’ûlün mefâ’îlün fa’ûlün*”, biri “*müstef’îlün müstef’îlün müstef’îlün müstef’îlün*”, dördü “*mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün*” aruz kalıplarıyla yazılmıştır. Dört gazelin de vezin birliği bulunmamaktadır.

3.1.1.3. Müsemmen:

Divanda beş bölümden oluşan kırk mısralı bir müsemmen mevcuttur. Aruzun “*Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün*” kalıbıyla yazılmıştır.

3.1.1.4. Nazm:

Divanda Farsça yazılmış bir nazm mevcuttur. Yirmi altı beyitten oluşmaktadır.

3.1.1.5. Muhtelif Manzumeler (Kıtalar-Müfredler-Mısralar-Rubâiler-Lugazler):

Divanda yüz otuz iki tane muhtelif manzume bulunmaktadır. Bu manzumelerin on altısı Farsça yazılmıştır. Muhtelif manzumelerin elli yedisi bir beyitli, kırk sekizi iki beyitli, on biri üç beyitli, dördü dört beyitli, biri beş beyitli, ikisi yedi beyitli, biri sekiz beyitli, biri dokuz beyitli, biri on beyitli, biri on bir beyitli, biri on üç beyitli, biri on beş beyitli, biri otuz beş beyitlidir.

Muhtelif manzumelerde beş aruz kalıbı kullanılmıştır. Muhtelif manzumelerden kırk biri “*fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*”, kırk ikisi “*mefâ‘ilün mefâ‘ilün fa‘ülün*”, yirmi biri “*fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*”, üçü “*mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün*”, ikisi “*mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün*” aruz kalıplarıyla yazılmıştır.

3.2. Vezin:

Pirkal divanında iki yüz altmış bir şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerde yedi farklı vezin kullanılmıştır. Divanda birçok yerde vezin aksaklıkları karşımıza çıkmaktadır. Bazı vezin hataları müstensihin kelimeleri yanlış yazmasından kaynaklanmıştır. Vezne uymayan mısralar dipnotta belirtilmiştir.

3.3. Uyak ve Redif:

Pirkal, şiirlerinde en çok zengin uyak, sonra tam uyak, daha sonra da yarım uyak kullanmıştır. Şair, şiirlerinde zengin uyağa oldukça fazla yer vermiştir.

Nüş-ı cān olsun merd-i hālīm hārāb

G.16-1

Zāhidān bilmez nedir rŭz-ı elest

Olmadı hŭm-hāne-i vaḥdetde mest

G.22-1

Ey gönŭl aġyārle sen itme baḥş

Bir daḥī dildārle sen itme baḥş

G.26-1

La‘l-i dilber eylemişdür āb-ı ḥayvān ile baḥş

‘Aşq eyler dāimā ol baḥr-i ‘ummān ile baḥş

G.29-1

Zāhid eyler feyz-ı sübhān ile baḥş

Vā‘ız eyler ‘aşq-ı sultān ile baḥş

G.30-1

Derd-i ‘aşqa ey gönŭl olmaz ‘ilāc

Yazdılar ṭomār-ı ‘aşqa biñ ḳulāc

G.32-1

Gehī şīr ü gehī aslān olurlar

Birikŭp ‘abd ile raḥmān olurlar

M.M.18-28

Gehī küfr ü gehī imān olurlar

Gehī cevri ü gehī iḥsān olurlar

M.M.18-29

Ey bize ‘aşkı revān iden revān
 Kōmadīñ ‘ uşşāk içinde cism ü cān

M.M.19-1

Şavlecān-ı dey bahāruñ revnāqını kıldı pest
 Kış irişdi ‘āleme hoş şundı dest

M.M.79-1

Şairin tam kafiyeyi de kullandığını görmekteyiz.

Şanasın bekledi ol künc-i ejder
 Ğulām-ı şah-ı merdān oldu kâmenber

M.1-6

Şerī‘ atde şehi şābit kademsin
 Tarīkat içre mīr-i muhteremsin

M.1-28

Ki ya‘ni kûtb-ı ‘ālem oldu zāhir
 Tecellī-bağış idi bu halka vāfir

M.3-12

Mesīh-i ‘ālem ü Hızr-i müeyyed
 Zuhūr itdi yine sırr-ı Muḥammed

M.4-3

Bunı ‘aql ehl(i) idrāk itmemişdür

Ki ‘aşkıñ menziline gitmemişdür

M.5-6

Şûriş-i ‘aşkıdan gelür dâim bu ğavġalar bize

Mülk-i dilde eksik olmadı bu sevdâlar bize

G.198-1

Yarım kafiyelere de yer yer rastlamaktayız.

Odur a‘mâder zâd-ı ‘âlem

Qılur da‘vâ başır ü bî-mişâlim

M.5-10

Ger t̄alib iseñ Hâkka ey zâhid-i ħod-bîn

Var Hızırî t̄aleb kıl dūr-i mecma-‘ı baħreyn

G.171-2

Hep varluġlaruñı oda bırakısın

Bul Cezb-i beġâyı mü’eddî ola bu deyn

G.171-3

Şairin yoğun bir şekilde redif kullandığını da görmekteyiz.

Vech-i dilberdür cihânda âfitâb

Âfitâb oldur cihânda âfitâb

G.15-1

Dīvāne-i ‘aşkıñ baña tedbîr ne hâcet

Şavkıñ varken ‘âşıka zencîr ne hâcet

G.20-1

Erenler kâmil insân olupdur

Tecellî irdi bes cânân olupdur

G.52-4

Ey gönül kâni hidâyet noldı elcâmuñ senüñ

Derd ile geçdi dirîgâ şubh ile şâmuñ senüñ

G.136-1

Ta‘âmı ortalığa çünki qorlar

Gönülden iştiyhâyı hep şavarlar

M.M.84-3

3.4. İçerik Özellikleri

3.4.1. Allah

Pirkal’in divanında Allah’ın isimlerinden “ Allah, Hayy, Hakk, Yezdân, Hudâ” kelimelerinin kullanıldığını görmekteyiz.

Nuḡ-ı Hakka yoḡ hılâf

Nuḡkuna kılmaz mı sultânım vefâ

G.3-1

Merḡabâ ey nûr-ı Yezdân merḡabâ

Merhabā ey şāh-ı ʿirfān merhabā

G.6-1

Mülk-i maʿnā yād-ı şāh-ı evliyādur evliyā

Feyz-ı envār-ı Hüdā ihsān ider her rüz u şeb

G.10-3

Gel beru dīvān-ı Hakk’a hāzır ol

Evliyā bezmidürür dīvānı ʿaşk

G.113-4

Maṭla-ı envār-ı Hakk’dur feyz-i Allāhü’ş-şamed

Bu cihānda yaʿni bilgil kāmil insān bulmuşum

G.152-2

3.4.2. Melekler

Pirkal, dört büyük meleklerin bazılarından bahsetmektedir.

Evliyādur Pırkāl İsrāfil ʿaşrîñ ʿayān

*Min-nefahtü fihî*⁵ birle nefhā-i sūr⁶ olmuşum

G.149-6

3.4.3. Kitaplar

Pirkal, dört büyük kitaptan da bahsetmektedir.

⁵ “İnsana kendi nefsimizden üfürdük.” Hicr suresi 29. ayetten iktibas yapılmıştır.

⁶ Aslı “Şūr” olan kelime burada “Sūr” olarak yazılmıştır.

Benim Furkân benim seb'ül-meşânî
Benim bilgil kitābu'llāh-ı nâṭıḳ

G.133-3

Ḥaḳḳ bize kıldı tecellî dâimâ Kur'ân ile
Kimdür ol kim 'âlem içre sırr-ı Kur'ân istemez

G.81-3

Gehî Furkân gehî İncîl olurlar
Yazılup deftere tescîl olurlar

M.M.18-30

Oḳursun her nefesde 'aşḳuñ Zebûrun
Ḥüseynîde olur Dāvudî elhân

G.187-2

3.4.4. Peygamberler

Divan'ın birçok yerinde farklı peygamber isimlerine rastlamaktayız. Divanda Hz.Muhammed(a.s), Hz.Yūsuf, Hz.İshāk, Hz.Hūd, Hz.Ya'küb, Hz.İsâ, Hz.Musa peygamberlerin isimleri zikredilmektedir.

Bir şehiy Yūsuf cemâlüñ şevḳine

Ya'kūbla İshāḳsuñ gel gel beri

G.203-6

Nedür keşret nedür vaḥdet cemâl-i Ḥaḳḳdurur ancak

Ne Yūsuf var ne Mısrî Ne Hūd Ya'kubla Ken'ân

G.179-3

‘İsî-yi Meryem gibi cân baḥş olup
Lâ-mekân seyrine cevlân ister iseñ gel beri

G.205-3

Nûr-ı sırr-ı Muṣtafâdur medḥ olan
Kıble-i erbâb-ı câmı isteyen gelsin beri

G.219-2

Ḳanı Mûsî gibi Tûra gidenler
Ḳanı ‘İsî gibi nûra irenler

M.M.27-2

3.4.5. Ayetler

“Fenzurû ilâ âşâri raḥmeti’llâhi keyfe yuḥyi’l erda bade mevtihâ”

*“Ve eşraḳati’l- erdu binûri Rabbihâ”*⁸

*“În tu’iddû ni‘metellâhi teḥşav hâ”*⁹

*“ Ve li’llâhi ḥazâinü’s-semâvâti ve’l erdi yü’ti men yeşâ’ vallâhü zü’l-fadli’l-
‘azîm ”*¹⁰

*Küllü şeyi hâlikün illâ veche*¹¹

⁷“ Şimdi Allah’ın rahmet eserlerine bir bak. Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor.” (Rum suresi, 50.ayet)

⁸“ Ve yeryüzü Rabbinin nuruyla parlamıştır.” (Zümer suresi, 69.ayet)

⁹“ Öyle ki Allah’ın nimetini saysanız bitiremezsiniz.” (İbrahim suresi, 34.ayet)

¹⁰“ Allah çok büyük lütuf sahibidir.” (Hadid suresi, 21.ayet)

¹¹“ O’nun zatından başka her şey helak olacaktır.” (Kasas suresi, 88. Ayet)

Seyr kıldı sırr-ı ʿışk ol cāna hülū

M.6-4

Erenler meclisinden ʿaşk-ı cāmın alup anı içen gelsin

*Saḳāhum Rabbuhum*¹² sırrın cihān içre tūyān gelsin

G.180-1

Saḳāhum Rabbuhum¹³ ḥamrın içelden

Ene'l-Ḥaḳḳ söyledi hep ḫāḳ u eyvān

G.185-6

Hoş meşeldür bes *li'l-insāni illā mā sa'ā*¹⁴

Vaşl-ı yāre irişürler ʿākıbet iḳdām ile

G.200-4

(*Küllî*) *şeyi hālikūn*¹⁵ veche bākīdür ʿayān

Bu şarāb-ı ʿaşḳa ʿaşk-ı sākī hemān

M.M.2-1

3.4.6. *Dmīve TasavvufīŞahıslar*

3.4.6.1. *DmīŞahıslar*

¹² “ Üstlerinde yemyeşil zarif ipekten ve kalın atlastan olan elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Tertemiz bir içecek (sunmaktadır Rabpleri onlara).” (İnsan suresi, 21.ayet)

¹³ “ Üstlerinde yemyeşil zarif ipekten ve kalın atlastan olan elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Tertemiz bir içecek (sunmaktadır Rabpleri onlara).” (İnsan suresi, 21.ayet)

¹⁴ “ Doğrusu insanın çalışmasından başkası kendinin değildir.” (Necm suresi, 39.ayet)

¹⁵ “ O'nun zatından başka her şey helak olacaktır.” (Kasas suresi, 88. ayet)

Şair, Hz.Muhammed(s.a.v)'den bahsetmektedir.

Nūr-ı sırr-ı Muştafādur medh olan
 Kıble-i erbāb-ı cānı isteyen gelsin beri

G.219-2

Pırkāl, dīvānın birçok yerinde Hz.Ali'ye olan sevgisini dile getirmiştir. Onun meziyetlerini anlatmıştır.

Cevher-i aşkı bilürseñ gel beri
 Kandedür gelsün beru Hayydar-şinās

G.88-2

Sālik-i rāh-ı tarīkat Pırkālīdür Pırkāl
 Pır Alī sırrunadur gāyet hārīş

G94-5

Pırkāl kâf-ı kanâ'atde muķīm
 Hımmet itdi Pır Alī gitdi tama'

G.99-5

Şair, Hz.Meryem kıssasına atıfta bulunmaktadır.

İsî-yi Meryem gibi cān bahş olup
 Lā-mekān seyrine cevlan ister iseñ gel beri

Şair, halifelerden Hz.Ebubekir'i zikretmektedir.

Tecellî zâsı añlar anda taḥkîk
Olur taḥkîk ile bu Bekr-i Şiddîk

M.1-21

3.4.6.2. Tasavvufî Şahıslar

Şair, divanın bazı yerlerinde farklı mutasavvıfların isimlerini zikretmektedir. Bu mutasavvıflardan biri de Pîr Ahmet'tir. Şairin Pîr Ahmet'ten mühim derecede etkilendiğini görmekteyiz. Çünkü divanın kırk yedinci gazelini "Pîr Ahmet" redifiyle yazmış ve bu gazelde onu müthiş derecede övmüştür.

Gazel 47

- 1 Dürri- 'ilm-i me'ânîdür pîr 'Aḥmed
Muḥaḥkaḥ nûr u nûrânî pîr 'Aḥmed
- 2 Künûz-ı baḥr-i 'ummân-ı ledünnî
Zamânda ḥızr-i şânîdür pîr 'Aḥmed
- 3 Bu eşbâḥ u cemâd anuñ temâmet
Ḥaḳîkatde dil ü cânı pîr 'Aḥmed
- 4 Ḥicâb-ı zulmeti ref' itdi külli
İçüpdür âb-ı ḥayvânı pîr 'Aḥmed
- 5 Pîr 'Aḥmed hâdî-i ehl-i cihândur

Cihānuñ ıuııb-1 devrānı pır   Aıımed

6 Yüzüñ sür pāyine ey Pırkıal sen
Kim ide saña iıııanı pır   Aıımed

ııair, divanında Şeyh Davud isminde bir mutasavvıfı da zikretmektedir.

Bugün Őām iııre olan Şeyh Dāvud
Bu yıl Mehdīnūñ irdi didi   aııdi

G.74-1

ııair, divanın bir baııka yerinde de Pır Ali El-Aksarāyī hazretlerinden bahsetmektedir.

Ol zamān ki sulıānū'l-ārifin ve burhān-ı Őeyhū'l-kāmilin Sulıān Pir   Āli El-Aıısarāyī.

N.S/3a

Pır Ali Aksarāyī Bayrāmī melāmīlerinin Őeyhlerinden biridir. Bünyamin Ayāııı'nin ardından tarikatin başına geıımiııtır. Bayrāmī-Melāmī kaynaklarında Pır Ali'nin mehdilik iddiasında bulunduğu ve bu durumu dönemin padiııahı Kanūnī Sultan Süleyman'ın tebdil-i kıyafetle araıııırdığı ifade edilmektedir. Atāı, Pır Ali'nin ölüm tarihini 934 yılı kaydederken Abdülbaki Gölpınarlı ise bu tarihi 935 olarak düıımüııtır.¹⁶

¹⁶ DİA, TDV İslam ansiklopedisi, c.29, s.30-31

3.4.7. Tasavvufi Kavramlar

Şüretüñ seb'ül-mesānī¹⁷ heft-esmā-yı ʿ izām

Mazhar-ı sırr-ı İlähî olmaya hergiz bedel

G.148-4

Pîrkāl, tasavvufun mertebelerinden olan “fenāfillāh(Allah'ta yok olma)” makamından bahsetmektedir. Kendisinin Allah'a kavuştuğunu, O Yüce Yaratıcı ile birlikte olduğunu ve nūrānī bir varlık haline geldiğini ifade etmektedir.

Lī-meʿ allāh ʿ âleminde Hakk ile kıldım vişāl

Hakk ile birlikdeyim nûrun ʿ alā nûr olmuşum

G.149-5

Şair, tasavvufta anāsır-ı erbaa diye anılan toprak, hava, su ve ateş kavramlarından bahsetmektedir. Tasavvuf anlayışına göre kâinattaki canlı ve cansız bütün varlıklar bu dört unsurun farklı şekillerde birleşmesinden oluşmaktadır.

Çār ʿ unşurdan mürekkeb bî-lisān u ebkemim

Bu sırdur ʿ aşk ile gūyā-yı esrār olmuşum

G.151-4

¹⁷ Bektaşilere göre Fatıha sûresi iki defa indirilmiştir. Bunun için tekrarlan şüre anlamında seb'ül mesānī ifadesi kullanılmıştır.

Tasavvufta “vahdet-i vücūd” kavramı mevcuttur. Bu anlayışa göre kâinatta var olan tüm varlıklar, Allah’ın varlığını belli etmek için yokluk alemine yansımıştır. Şairin bu kavrama da divânında değindiğini görmekteyiz.

Bezm-i vahdet cür‘ asın pîr-i muğân

Baňa virdi her nefes mestâneym mestâneym

G.155-2

Şair, aşk yolunun dört mezhepten daha temiz olduğunu ifade etmektedir. Ancak bu dört mezhebin imamlarına da kin gütmediklerini söylemektedir.

Çār mezhebden müberrâdur tarîk-ı ‘ aşk-i pāk

Mezhebim ‘ aşk mezhebidür dînimüz vardur bizüm

G.162-3

Çār mezheb bir şerî‘ at bir tarîkat bir haqîkat ma‘ rifet

Çār imâma şanmağıl kim kînimüz vardur bizüm

G.162-4

Şairin dîvânda kaleme aldığı “seyr-i sülûk” ifadesi de dikkatimizi çekmektedir. Seyr-i sülûk, tasavvuf ve tarikata giren kimsenin manevî makamlarını tamamlayıncaya kadar geçeceği sahaların adıdır.

Çār ‘ unşurdan degül seyr ü sülûk-ı rāh-ı ‘ aşk

Çār cevherden müberrâ bil bu insân cevherin

G.167-6

Şairin “māsivā” terimini de kullandığını görmekteyiz. Māsivā tasavvufta Allāh’ın dışında yaratılmış olan tüm varlıklara verilen isimdir.

Hep fenādur māsivā t̄ahirdürür
Sırr-ı zātü’llāh-i ‘aşk bākī kalan

G.172-3

Dīvānda kullanılan “dervīş” kavramı da tasavvuf inancı içerisinde yer alır. Dervīş; Allah’ı talep eden, Allah’a muhtaç olduğunu hisseden kişidir.

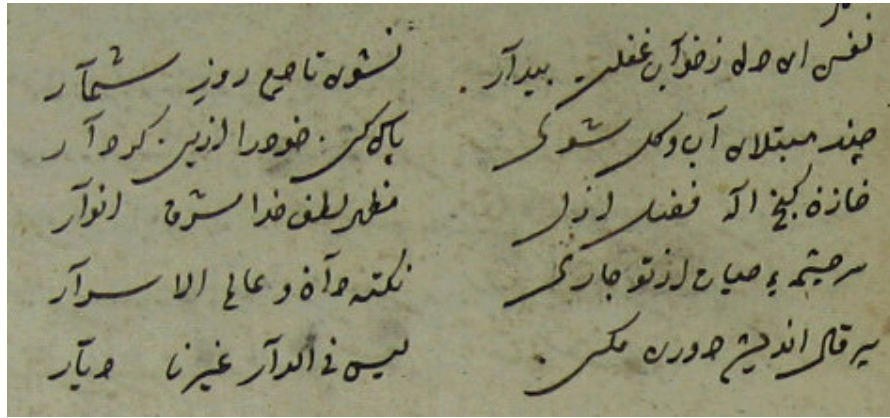
Feyz-i Hāḫḫdan dāimā bulan nişān
Dervīşāndur dervīşāndur dervīşān

G.184-5

3.5 Dil ve Üslup Özellikleri

3.5.1. Kelime Kadrosu

Pīrkāl, şiirlerini çok ağır bir dille yazmamıştır. Ancak gazellerin birçok yerinde Arapça ve Farsça kelimeleri kullandığını görmekteyiz. Bu kavramların birçoğunun tasavvufi kavramlar olduğunu söylememiz mümkündür. Bu da şairin tasavvufi yönünün ağır basmasından kaynaklanmaktadır. Şiirlerinde tamlamaları da sıkça kullandığını görmekteyiz. Şair bazı şiirlerini de Farsça yazmıştır. Buradan hareketle şairin Farsça’ya vakıf olduğunu söyleyebiliriz.

Şair; kullandığı üslup, kelimelerin seçimi ve belli kelimeleri sıklıkla kullanması itibariyle bir dīvān şairi özelliği göstermektedir.

Gülistān-ı hüsn içinde gonce-leb

Beste-i handān ile kılduñ sefer

G.67-3

3.5.2. Edebî Sanatlar

Divan şiiri estetiğinde edebî sanatların ayrı bir yeri vardır. Edebî sanatların şiirin anlatımını güçlendirdiği ve şairin anlatmak istediğini güzelleştirdiği bilinmektedir. Bazı şairler sanat yapma kaygısıyla mânâdan uzaklaşmış ve şiire anlatmak istediğini yansıtamamıştır. Bazı şairler ise edebî sanatlardan yararlanarak anlatım zenginliğini sağlayabilmişlerdir. Pīrkāl, bu iki kısım şairden ikinci kısma daha yakındır.

Şair, anlama daha çok önem vermiştir ve edebî sanatları araç olarak kullanmıştır. Yine de hemen her beyitte edebî sanat vardır. Bu da şairin şiir gücünü göstermektedir.

Şair, inanç değerlerini şiirlerine sanatlı bir anlatımla semboller kullanarak yansıtmıştır.

Birçok tarihî kişi ve olaya telmihte bulunmuştur.

Gülşen-i rāz-ı ezel gülzār-ı ‘aşk
Mantıku’ṭ-Tayr eylemiş ‘Attār şerḥ

G.40-3

Şair, Leyla ile Mecnun’un aşkına telmihte bulunmaktadır.

Kimisi maḥbūba virmiş gönlünü
Kimisi Mecnūn olup Leylā sever

G50-7

Şair, aşağıdaki beyitte Hz.İsa’nın nefesiyle ölüleri diriltmesi mucizesine işaret etmektedir.

Mazhar-ı esrār-ı ‘aşkım min-ledün ‘ilmindeyim
Nefḥa-i ‘İsā ile hoş intikādım var benim

G.158-4

Şair, beyitte Hz.Musa’nın Tur dağına giderken geçtiği “Eymen” vadisini zikretmektedir.

Göñüldür vādī-i Eymen beşerde
Nidā-yı ḥaḳḳadur gūyā şecer peydā

G.4-5

Tenasüp sanatına da sıkça yer veren şair, özellikle dinî içerikli kelime ve kavramlar arasında yaptığı çağrışımlarla anlam genişliği sağlamaktadır.

Beyitte “pīr-i mugan” ve “hum-hāne” kelimeleri arasında tenasüp sanatı vardır.

Böyle irşād eyledi pîr-i muğān
Sâkin-i ħum-ĥâne ol her rûz u şeb

G.9-3

Beyitte “nazar” ve “göz” kelimeleri arasında tenasüp mevcuttur.

Vech-i dilber varken kılmam nazar
Her seher gözüme girse āfit

G.15-7

İstifhâm sanatı da şairin kullandığı sanatlardandır.

Ĥaddiñ üzre ĥaṭ midür yâ zülf-i müşkin yâ niķāb
‘ Ārızuñda sünbül-i ter midür ol yāĥūd

G.19-1

Mest iden cān u dili cām-ı mey-i aĥmer midür
Cür‘ a-i cām-ı İlähî yâ şarāb-ı sākî kevşer midür

G51-1

‘ Aşķ imiş ĥablü’l-metîn ey ‘ āşıkān
Bilmeyüp Mecnūn dimişdür kākül-i dilber midür

G.51-4

Şair, divanında tekrar sanatına da yer vermiştir.

Feyz-i Ĥaķķdan dāimā bulan nişān
Dervîşāndur dervîşāndur dervîşān

G.184-5

Mürâ'î şūfîler şeytân olupdur
Mekânı cağd-küy-ı vîrân olupdur

G.52-6

Ḥaqq tecellî eyledi câna yaqîn
Ḥakḵ ile Ḥaqq aña hem baqmışdurur

G.56-2

Şair, şiirlerinde ayet ve hadislere de yer vererek iktibâs sanatını kullanmıştır.

Hoş meşeldür bes *li'l-insâni illâ mâ sa'â*¹⁸

Vaşl-ı yâre irişürler 'âķibet iķdâm ile

G.200-4

(*Küllî*) şeyi *hâlikün*¹⁹ veche bâķidür 'ayân

Bu şarâb-ı 'aşķa 'aşķ-ı sâķî hemân

M.M.2-1

Tezat sanatı, şairlerin zıtlıklardan yararlanarak işaret etmek istedikleri şeyi daha iyi anlatma ihtiyacıyla yapılmaktadır. Şair tezat sanatından da yararlanmıştır.

Yüz sürenler âsitânuñ ḥâkine her rûz u şeb
Serfirâz-ı dehr olup demler ķademler sürdüler

¹⁸ “ Doğrusu insanın çalışmasından başkası kendinin değildir.” (Necm suresi, 39.ayet)

¹⁹ “ O'nun zatından başka her şey helak olacaktır.” (Kasas suresi, 88. ayet)

G.68-3

Şair, nidā sanatını da kullanmıştır.

Gel beri ey ‘ārif-i gevher-şinās

Cevher-i ‘aşkı bilen cevher-şinās

G.88-1

Ehl-i ‘aşka iktidā eyle gel ey cān bir nefes

Şād-mān olmağ dilersen ‘ālem içre her nefes

G.89-1

Düldül-i ‘aşka süvār ol ey gönül

Esb-i himmet boyasına irmez bilgil feres

G.89-4

4. NÜSHANIN TANITILMASI

Pirkāl Dīvānı'nın tek nüshası vardır. Bu nüsha Süleymaniye Kütüphanesi Giresun Yazmaları bölümünde 181 numarayla kayıtlıdır. Divanın ölçüleri 210x150, 140x100'dür. Aharlı kâğıda yazılmıştır. Kâğıtta su yolu vardır. Dîvân cetvelli ve bazı yerler reddeadelidir. Başlıklar ve önemli kısımlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Divanın 16.yüzyıla ait olması onun bu arada geçen süre zarfında aşırı derecede tahrip olmasına sebep olmuştur. Bu nedenle divanın ilk sayfası ve beraberinde birçok varakı eksiktir. Divan 52 varaktır. 13 varakta

derkenar, 3 varakta da fevaid mevcuttur. Divan üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde mesneviler, ikinci bölümde gazeller ve üçüncü bölümde muhtelif manzumeler yer almaktadır.

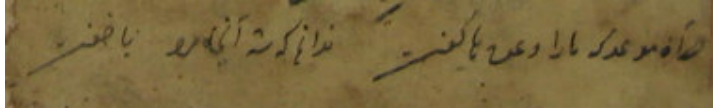
Yazı dīvānī kırmasıdır.

Nüşanın ilk beyti (1b)

Virür ol deñlü āña ‘ işve-i ħüb

Dil-i ‘ aşık olur āşüfte meczüb

Nüşanın son beyti (52a)

5. TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

Pirkal Dīvānı’nde Arap alfabesinde bulunup da bugünkü alfabede bulunmayan işaretler için dīvān neşrinde geçerli görülen aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır:

ء	’
ى	y
ث	s, S
ح	ħ, Ħ
خ	ħ, Ħ
ذ	z, Z
ص	ş, Ş

ض	ḍ, Ḍ/ẓ, Ẓ
ط	ṭ, Ṭ
ظ	ẓ, Ẓ
ع	‘
غ	ġ, Ġ
ق	q, Q
ك	k, K/ ħ, Ĥ/g, G

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir:

ا	ā, Ā
و	ū, Ū
ى	ī, Ī

PĪRKĀL DĪVĀNĪ

Mesneviler

1

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ulün

- 1b
- 1 Virür ol deñlü aña ‘ıŝve-i ħüb
Dil-i ‘āŝık olur āŝüfte meczüb
 - 2 ılur ol deñlü ŝıve ġamze kārı
Ki bir ıl ile baġlar ŝehriyārı
 - 3 Ġulām-1 şah-1 ħüsnüñ ins ile cān
Olur sulţān-1 ‘aŝ bābında derbān

- 4 Kılur ‘aşıklar ol ğamze mecnūn
Şanasın o qodı şad leyli efsūn
- 5 Çāk-i zencire zūlf-i ‘anberini
Siyeh-rūluq durur anuñ qarini
- 6 Şanasın bekledi ol künc-i ejder
Ġulām-ı şāh-ı merdān oldu qamber
- 7 Gül-i ruhsāridur gūyā gülistān
Hezārān ‘andelibi zār u giryān
- 8 Kılur āvāne dil-hān-ı maḥbūb
Olur şirān-ı ‘ālem añā maqlūb
- 9 İşidürse eger bir cān şadāsın
İşidür Vādī-i Eymen nidāsın
- 10 Yitürür kendüzini mest u medḥūş
Cihānı cānını eyler ferāmūş
- 11 Olur maḥbūb u vālih mest ü ḥāyrān
Gül-i gülzārı itmez dāḥi seyrān
- 12 Ma‘ārifden gehi eyler füsūn-sāz
Ser-āğāz eylese ol ‘işve tannāz
- 13 ‘Ulūmı ‘alleme’l-esmā müevvel

Ma'ārif ehlidürler 'aql-ı evvel

14 Olur mürāt-ı ḥaḳ āyīne ḳalbi
Zamānuñ olur ol sulṭāni ḳaṭı

15 Yüzün gören olur anıñ müselmān
Tevācüd ḥāşıl ider nūr-ı imān

16 Olur 'arş-ı İlähī beyt-i ma' mūr
Olur sırr-ı İlähī anda mestūr

17 Olur bi'l-küll ol genc-ḥāne-i Ḥaḳ
Aña meḳşūf olur esrār-ı muḡlaḳ

18 Olur bir çeşmesi āb-ı ḥayātıñ
.....ol..... nebātıñ²⁰

19 Server-i engīz nām-ı dil-küşāsı
Ḥayāt āmiz olur şīrīn edāsı

2a 20 Görürler 'āşıḳān çün feyz-ı ḥāli
Olurlar vallāhī ḳor ḳıl ü ḳāli

21 Tecellī zāsı añlar anda taḥḳıḳ
Olur taḥḳıḳ ile bu Bekr-i Şiddīḳ

22 Bulur ol men reānīden naşībi

²⁰ Noktalı yerler okunamamıştır.

- Ezel bezmindedirler yâ ḥabībī
- 23 Şifâ-yı derd ü dermân olur ol cân
Bi-ma' nâ zât ü zâhir olur insân
- 24 Cihân insandurur insan cihândur
Ki sırr-ı ma' nevî anda nihândur
- 25 Budur 'âşıkların ğâlib sülûku
Yağın odına yandurup sülûku
- 26 Hüve'l-Ḥaqqdı ger iksiri ene'l-Ḥaqq
Ene'l-Ḥaqq söyliyem ḥaqqdur muḥaqqḥaqq
- 27 Yürü ey 'âşık-ı dîvâne ser-bâz
Gülistâna girüben kılma âvâz
- 28 Şerî' atde şehî şâbit kademisin
Ṭarîkat içre mîr-i muḥteremsin
- 29 Ḥaqqîkatde durur 'âlî maḥâmuñ
Eḥâdîse muṭâbıḥdur kelâmuñ
- 30 Tevâcüd ehli ile hoş-revân ol
Egiler meclisinden sen nihân ol
- 31 İrişdür bezm-i câna işbu cânı
Ḥayâlât-ı felâsıfdü ḳulânı

Nesir:Ol zamān ki ‘ālem-i ervāḥdan ‘ālem-i eṣbāḥā geldi ki dem-i elestü birabbiküm gününde nihān olup unutduḡ. Tekrār tevfiḡ-ı refiḡ olup evliyā bezmine iriṣdürüp mebdē ü mi‘ād aḥvālinden āgāḥ idüp ḥum-ḥāne-i vaḥdetde mest ü meczūb eyledi.

Nazm

2

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Bu ōriſler ki vardur hep anuñdur
Sen anı ſanmaḡıl cānun tenüñdür
- 2 Anuñdur iſbu remz ü nuḡ u güftār
Göñüldür tercümān-ı küll-i esrār
- 3 Velī ey ‘āḡıl ü dīvāne ſeydā
Ṭālib-i ‘ummān-ı iſḡa gitme ‘āmda
- 2b 4 Gehī ſaḥrā-yı ‘iſḡa ol revāne
Dilerseñ feyz ire āḡir bu cāna
- 5 Niſānı ḡuṭbun olmuſdur tevācüd
Tevācüd nefsi? eyler külli sācid
- 6 Çü nefsüñ ola mü’minsen müselmān
Olursun ‘āḡibetsen ehl-i ‘irfān

- 7 Dem-i rûz-ı elesti bulur ol cān
Olur sulţān-ı ʿışķ bābında der-bān

Der beyān-ı aḥvāl-i pāk şāh-ı İslām Sulţān Süleymān u vezīr-i āşaf-ı devrān füţūr-ı insān-ı
kāmildür mülk-i yūnān e' nā sulţān Pir Aliyyü'l-ʿārif ḳuddise sırruhu.

3

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Meger bir dem zamān olmuşdu ḥandān
Olur mülk-i cihān bir emn ü āmān
- 2 Müzeyyen idi ḥalāyıķ çün gülistān
Giyer rengīn libāsı ehl-i dīvān
- 3 Sürūr-engīz şāh-ı ʿışret āmīz
Şafā baḥş idi çün bāde seher-giz
- 4 Şecāʿ atde şanasın ḳahramandır
Şahāvet ḥātem-i ṭayy-ı zamāndur
- 5 Şeh-i şāḥib-Ḳırān-ı Āl-i ʿOşmān
Ḥükümetde olur ādı Süleymān
- 6 Vezīri var idi bir Āşaf-ı baḥt
Sezāvār idi aña tāc ile taḥt
- 7 Muṭīʿ idi cihān ol cān-ı pākūn

Devā-yı merhemidür derd- nākūñ

8 Muḥibbi bendesi idi pāk şāhuñ

Vezīri idi ol zıll-i İlāhuñ

9 Ḥalīm idi çü ebr-āmih? ol cān

Ki ebr-āmih dir idi aña sulṭān

10 Toḫuz yüz kırka irişdi tārīḥ

.....²¹dimiş ehl-i tevārīḥ

11 Zuhūra geldi Yūnān içinde bir māh

Ṭulū‘ eyler yüzünden Kudretu’llāh

12 Ki ya‘ ni kuṭb-ı ‘ālem oldı zāhir

Tecellī-baḥş idi bu ḥalka vāfir

13 Me‘ānī vü ma‘ārif ‘ilm-i zāhir

Zuhūr eyler görür añı müzāhir

4

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

3a

1 Şarāb-ı cām-ı ‘ışḫ u feyż u ilhām

Görürler anı cümle ḥāş ile ‘ām

2 Bi-ma‘ nā zāt ü zāhir kāmil insan

²¹ Bu kısım okunamamıştır.

- Hayat-baḥş idi gūyā āb-ı hayvān
- 3 Mesīḥ-i ‘ālem ü Hızır-i müeyyed²²
Zuhūr itdi²³ yine sırr-ı Muḥammed
- 4 Zuhūr ādem-i kāmīl didiler
Ki ḥüddāmī idi üçler yediler
- 5 Ricālū’l-ğayb idiler āna hem-pā
Cihānda yoğ idi bir daḥī hem-tā
- 6 Kerīm-i aḥlākla idi müzeyyen
Zuhūr-ı feyzle idi mu‘ayyen
- 7 Haḳīkatde idi ol kuṭb-ı ıḳṭāb
Şerī‘atde idi ol şāh-ı aşḥāb
- 8 Oḳurlar adın anıñ ehl-i ‘irfān
Mu‘īnū’ddīn-i dünyā şeyḥu’l-īmān
- 9 Kalem bu nev‘a yazdı elḳābı ey cān
Ki Sulṭān Pīr ‘Alīdür kāmīl insān
- 10 Olupdur Pirḳāl ol şāha bende²⁴
Reh-i ‘ışḳ içredür ḡāyet fikende

²² Kelimenin yanında üzeri çizilmiş “mümecced” ifadesi bulunmaktadır.

²³ Kelimenin altında üzeri çizilmiş olan “murtaza” ifadesi mevcut.

²⁴ Mısrada vezin hatası bulunmaktadır.

- 11 Yüzidür hâk-i pâyı gerd-i rāhı
Ser-efkende be-dergâh-ı İlähî
- 12 Sürelden âsitânına yüzün pāk
İdüpdür zerrevâr rāh u ār ol ‘azm-i eflāk
- 13 Uruldı başına ‘izzet külāhı
Virildi maḥzen-i genc-i İlähî
- 14 Ledünnî ‘ilminüñ āgāhıdur ol
Ṭarīḳat ehlinüñ hem-rāhıdur ol
- 15 Hümâ-yı âşiyân-ı mülk-i ‘ışkdur
Ki sîmurğ-ı bekâ-yı kâf-ı ḳurbdur
- 16 Ne deñlü var ise hep feyz u iḥsân
İçürmüşdür aña hem āb-ı ḥayvân
- 17 Kılupdur lütfunu ol kâmil insân
İdipdür bendesini şâh-ı ‘irfân

Neşr: Ol zamân ki sulṭânü’l-ârifîn ve burhân-ı şeyḫü’l-kâmilîn Sulṭân Pir ‘Âli El-Aḳsarâyî
Ḳuddise sırruhu’l-‘azîz mülk-i yünândan zuhûr idüp, veysî meşreb cām-ı cezbe ile ‘âlem
halkını mest ü ḥayrân eyleyüp me‘ânî vü ma‘ârif cevherlerin iḥsân eyledi. Nâzım risâle-i
vaḥdet Nâzır ḥum-hâne-i ḳudret. Ḥâfız-ı maşṭaba-i ‘aşḳ sebû-keş-i ḥamr-ı min ledün cür‘a

nüş-ı cām-ı lā-yezālī Pirķāl mest ü lā`ubālī maḥv-ı fenā vü `ayn-ı beķā olup Çeşme-i ḥayāt Mānend Nīl ü Fırāt Mülk-i dilde cārī olup *Fenzurū ilā āsāri rahmeti`llāhi keyfe yuḥyi`l erda bade mevtiḥā²⁵ ve eşraķati`l- erdu binūri Rabbihā²⁶* feḥvāsınca mülk-i dilden āsār-ı şeb zūlmānī gidüp Nūr-ı Rabbānī ile eķālīm-i cān nurānī olup Şaḥrā-yı dilde ma`ārif gülleri ḥāndān Ve me`ānī bülbülleri her āyet gülistānında nālān olup Dāvudī elḥān ile zebūr-i `ışķı ser-āğāz eyleyüp Mülk-i cānı serāsīme ve ḥayrān ve cism-i fānī mişāl-i ruḥ-ı şānī sāyir ü ṭayrān eyler. Hümā-yı rüḥ fezā-yı lā-mekāna cevelān ve `andelīb-i cān-ı ḳudsī `arş-ı āşiyān olup `Anķā-yı Ḳāf-ı ḳurb Sīmurğ evc-i `izzet Fenāfillāhda Beķābillāh ḥāşıl idüp Maṭla-`ı nūr-ı hidāyet ve maḥzen-i genc-i velāyet ḳıldı.

Nazm

5

Mefā`ilün Mefā`ilün Fe`ülün

- 3b
- 1 Ol itdi bunca gevher baña iḥsān
Didi kāmīl olasın baḥr-i `ummān
 - 2 Me`ānī baḥr(i) mevc ursun yüzüñden
Hidāyet feyz ola her bir sözüñden
 - 3 Şāğa bula temāmet yār u aḡyār
Ki yoḳdur ḡayruña fi`d-dāri deyyār

²⁵ “ Şimdi Allah’ın rahmet eserlerine bir bak. Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor.” (Rum suresi, 50.ayet)

²⁶ “ Ve yeryüzü Rabbinin nuruyla parlamıştır.” (Zümer suresi, 69.ayet)

- 4 Anıñ ihsânıdır bu küll-i ma'ni
Zuhûr-ı feyz-ı 'ilm-i min ledünnî
- 5 Ki ya'ni sırr-ı haqqdandır bu bahşış
Bunı 'aql uruben kıлма teftiş
- 6 Bunı 'aql ehl(i) idrâk itmemişdür
Ki 'aşkıñ menziline gitmemişdür
- 7 Şarâb-ı câm-ı 'ışkı içmiyen cân
Olur 'âlemde ol mânend-i hayvân
- 8 Qalur şüretde ol kılmaz terakkî
Qalur balçıkda görmez ğarb u şarkı
- 4a 9 Kılan zulmet-serâda mişl-i huffaş
Şeb-i muzlimdedür güyâ kara taş
- 10 Odur a' mâder zâd-ı 'âlem
Qılur da' vâ başır ü bî-mişâlim
- 11 Velîkin görmedi ol nûr-ı Yezdân
Mu'în olmadı aña fazl-ı Sübhân
- 12 Hayat-bahş olan ey şâh-ı Mükerrrem
Şafâ-bahş oldı ol feyz-i demâdem

- 13 Şarāb-ı cām-ı ʿiṣḡdur feyz u cezbe
Ki bunlar div-i nefse urdı harbe
- 14 Müselmān itdi bu nefse ²⁷iṣbu cezbe²⁸
Müşābihdür derūnı şarka ġarba
- 15 ʦulū-ı nur-ı maʿniden münevver
Ziyā ile şanasın kuruş-ı hāver
- 16 Dil-i divāne-i mā mest ü meczūb
Ġarīb ü ʿāşık u pür-zār u maʿyūb
- 17 Sever sırr-ı İlāhīyi dem-ā-dem
Diler kim ola bir şāh-ı mükerrrem
- 18 Ola vaḡdet-serāda Hürrem ü şād
Ola feyz ile dāim ḡalbi ābād

Feyz olan meʿānī vü maʿārifin evāilde zuhūr idenleri cevāhir-i laʿl-i abdār gibi nişār-ı meclis-i Hümāyūn-ı Sulṡān-ı ʿuṣşāk olup naḡd-i māl-i mīrāne gibi telef olur ve künc-i ṡāk gibi rāyegān ele girmişdür. Bī-ḡadr ü ḡıymet olup zāyiʿ olmuşdur. Egerḡi cevher-şinas-i maʿnevī nazm u neşr ü meşnevīnün ḡadr ü behāsın bilür ammā keşret-i tecelliyāt-ı envār-ı ʿiṣḡdan beḡāyet mest ü meczūb olup tedārik-i cemʿiyyet idemeyüp yārān-ı şafā mānend-i misk-i sārā elden ele alup gitdiler. Cevher-fürüş-ı maʿnevī ve *“in tuʿiddū niʿmetellāhi lā teḡşav hā”*²⁹

²⁷ Yukarıda bulunan “anī” ifadesinin üzeri çizilmiştir.

²⁸ Yukarıda bulunan “harbe” ifadesinin üzeri çizilmiştir.

²⁹ “Öyle ki Allah’ın nimetini saysanız bitiremezsiniz.” (İbrahim suresi, 34.ayet.)

“sırrına vâkıf olup *ve li’llâhi hazâinü’s-semâvâti ve’l erdi yü’ti men yeşâ*” *vallâhü zü’l-fadli’l- ‘azîm*³⁰ genc-hâne-i rahmeti bî-hisâb görüp ‘âlem-i lî-ma‘ allâhda zühür iden cevâhir-i nazmuñ ba‘ zısın silk-i kitâba çeküp tahrîre şürû‘ itdi. Tâ ki dürer-i haķâyıķ-ı ma‘nevî ve ğurer-i cevâhir-i meşnevî tâlibân-ı feyz u ma‘nâya armaĝân ola.

Târîh-i tertîb-i dîvân bi-feyz-ı fażl-ı Yezdân

6

Mefâ’ilün Mefâ’ilün Fe’ülün

- 4b
- 1 Bu tertîb ü bu târîh u bu dîvân
Toķuz yüz elli dört olmışdur ey cân
 - 2 Zamân devr eyledi döndi felekler
Dil-i ‘uşşâķa irdi çok belekler
 - 3 Göründi sırrı ‘ışķıñ evliyâdan
Göründi çün nübüvvet enbiyâdan
 - 4 *Küllî şeyin hâlikün illâ veche*³¹
Seyr kıldı sırr-ı ‘ışķ ol câna hülû

³⁰ “ Allah çok büyük lütuf sahibidir.” (Hadid suresi, 21.ayet.)

³¹ “ O’nun zatından başka her şey helak olacaktır.” (Kasas suresi, 88. Ayet.)

- 5 Pir ‘ Alīden gitdi Aḥmed mülkine
Ya‘ ni vardı girdi anıñ gönline
- 6 Anuñ ile bir zamān kıldı vişāl
Pirḳalīdür ‘ ışḳ-ı cām-ı lā-yezāl
- 7 Ḥamdulillāh kim yazıldı bu kitāb
Bu kitāb ile urdu çoḳ fetḥ-ı bāb
- 8 Sırr-ı ‘ aşḳa ḳılmayasın irtiyāb
Tā olasın ‘ ışḳ ile ni‘ me’l-me’āb

Gazeller

1

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Ādem ol şāh-ı cihāndur müntehā
Feyz-ı ‘ ışḳa bulmadı hergiz bahā
- 2 Cennet-i Firdevsi satdı ol ‘ azīz
İki gendüm Cennete oldı behā
- 3 Berg-i kāha almaz anı ‘ aşıḳān
Feyz-ı ‘ ışḳ-ı lā-yezāli bī-bahā
- 4 Ṭālib-i gülzār-ı Cennet vā‘ izān
Zāhid-şüret virür hoş va‘ de-hā

5 Nefs-i emmāre yudarmış ādemi
Nefs-i levvāme durur bir ejdehā

6 Sālik-i rāh-ı ʿarīḳat-i Pīrkāl
Āsitānuñ bendesidürür ŧehā

2

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 'Ahdine kılmaz mı sulṭānım vefā
'Abdine kılmaz mı sulṭānım vefā

2 Elā ey āfitāb-ı 'ālem-ārā
Senüñ ḥaṭṭuñ Semerḳand ü Buḥārā

3 Gerekdür dostlara luṭf u mürüvvet
Bugün düŧmanlar ile kılmā müdārā

4 Sikender gibi geŧt-i 'ālem itseñ
Elünde dāḫī mülk-i³²

5 Ḥalāŧ olmaz kimesne mevt elinden
Muḥaḳḳaḳdur 'ayāndur āŧikārā

6 Olupdur Pīrkāl benden kerem kılmā
Elā ey āfitāb-ı 'ālem-ārā

³² Kalan kısım tahrip olduğu için okunmuyor.

3

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 5a
- 1 Nuṭṭ-ı Hakkā yok ḥılāf³³
Nuṭṭuna kılmaz mı sulṭānım vefā
 - 2 Va' d kıldı gelmege sulṭān-ı ' ışk
Va' deye kılmaz mı sulṭānım vefā
 - 3 Vaḥdete ahd eyledin rūz-ı ezel
Vaḥdete kılmaz mı sulṭānım vefā
 - 4 Feyz-i cām-ı ' ışk ile ' izzet ide
' İzzete kılmaz mı sulṭānım vefā
 - 5 Maḥz-ı vaḥdet ' ayn-ı rahmet Pırķāl
Raḥmete kılmaz mı sulṭānım vefā

4

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ulün

- 1 Olur bu ' ālem içre gerçek er peydā
Şeb-i muzlimde olur gūyā seḥer peydā
- 2 Şarāb-ı ' aşkı cān içmezse olmaz
Ma' ārif şahsārında şemer peydā

³³ Mısra' aruz veznine uyum sağlamıyor. Muhtemelen bir kelime eksik yazılmış.

- 3 Hidāyet baḥr-i mevvāc olsa bir dem
Dil-i ‘ārifde olur dūr ü güher³⁴peydā
- 4 Dil-i ‘ārifdürür çün kân-ı gevher
Dil-i zāhidde olur seng ü ḥacer peydā
- 5 Göñöldür vādī-i Eymen beşerde
Nidā-yı ḥaḳḳadur gūyā şecer peydā³⁵
- 6 Güneşdür ḳuṭb-ı ‘ālem nūr-ı ḥaḳdur
Olur bir ‘ārif şāḥib-i nazār peydā
- 7 Zuhūr itmez iñende merd-i kāmīl
Olur her günde bir ḡav ḥar peydā
- 8 Dil-i ‘ārifdedür āşār(ı) ‘aşḳıñ
Dil-i zāhidde olmaz bir eşer peydā
- 9 Sözi vā‘ izleriñdür nār-ı nīrān
Yüzündedir Cehennemden şerer peydā
- 10 Pir Aḥmeddür cihānda şāh-ı aḳṭāb
Olupdur Pīrḳāl ol gerçek er peydā

³⁴ Yukarıda “sad nur-ı fer” ifadesinin üzeri çizilmiş.

³⁵ Mısırada vezin hatası mevcut.

- 1 Olalı ʿālem içre gerçek er peydā
Olupdur cān u dilde nūr u fer peydā
- 2 Cemālī-i nūrī oldu hoş dıraḥşān
Güneşdür oldu gūyā kim seher peydā ³⁶

6

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 5b
- 1 Merḥabā ey nūr-ı Yezdān merḥabā
Merḥabā ey şāh-ı ʿirfān merḥabā
 - 2 Merḥabā ey kuṭb-ı ʿālem sırr-ı Hāḳ
Merḥabā ey dest-i ḳudret merḥabā
 - 3 Merḥabā maḳşūd-ı kün fekān
Merḥabā vü şad hezārān merḥabā
 - 4 Rūz u şeb vird-i zebān-ı Pirḳāl
Merḥabā vü merḥabā vü merḥabā

7

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey gönüller derdine dermān olan cān evliyā

³⁶ 5a’ da bulunan reddeade 5b’ de bulunmadığı için muhtemelen arada varak veya varaklar eksik. Bu yüzden gazelin devamı yok.

Zāhir ü bātında hem sultān olan hān evliyā

- 2 Bende-i bī-dil saña dutdı yüzün ey luṭf-ı Hāḡ
 ılasın bīçāreniñ derdine dermān evliyā
- 3 Hük̄m iderken şarḡ u ġarba söyleşürken mūr̄la
 Olsa tañ mı ey birāder hem Süleymān evliyā
- 4 Rūḡ-ı ḡudsī ister iseñ evliyādur evliyā
 Bir ten cān gibidir ḡalḡ-ı ālem cümleye cān evliyā³⁷
- 5 Hırz-i cānı vird ü zikri Pirḡāl budur hemān
 Ki evliyā cān evliyā cān evliyā

8

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Bugün Mecnūn menem der-kūy-ı Azrā
 Tecellī ıldı ışḡ ez-rū-yı Azrā
- 2 Cihānı ser-be-ser nūr-ı tecellī
 Münevver ıldı ey şeh rūy-ı Azrā
- 3 ıḡardı māsivāyı cān u dilden
 ulū' idüp göñülde rūy-ı Azrā

³⁷ Mıranın vezni bozuk.

- 4 Beni benden alup kendü gelürse
‘Acep midür ki budur hūy-ı ‘Azrā
- 5 Cemālini celāli örtse nāgāh
Periṣān-ḥāl olurmuş müy-ı ‘Azrā
- 6 Gönül ḥayrān ḥayāl ile demādem
Dil ü cān zikri hāy u hūy-ı ‘Azrā
- 7 Cihānda Pirḳāl ister seni hem
Bahāne aña cüst ü cūy-ı ‘Azrā³⁸

Bābü’l-Bā

9

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 6a 1 ‘Aşkla memlū gönüldür rüz u şeb
Eksik olmaz feyz-ı Ḥaḳḳ her rüz u şeb
- 2 Cām-ı vaḥdet ister isen ey gönül
Cām-ı ‘aşka ḫālib ol her rüz u şeb
- 3 Böyle irşād eyledi pīr-i muḡān

³⁸ Bu sayfadan itibaren eski numaralandırma sistemine göre dört varak eksik.

Sâkin-i ĥum-ĥâne ol her rûz u ŧeb

- 4 Mest-i cām-ı lâ-yezâlî ol gönül
Mest-i mestân olgör her rûz u ŧeb
- 5 Devletüñ var ise ey dil ‘ârif ol³⁹
Evliyâ bezminde ol⁴⁰ her rûz u ŧeb

10

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Aŧġ gelür gönüm evin seyrân ider her rûz u ŧeb
‘Aŧġ gelür gönüm evin tâlân ider her rûz u ŧeb
- 2 ‘Aŧġ gelür nuġl ü ŧarâb u ŧâhid ü dildâr ile
‘Aġl ü câmı mest idüp ĥayrân ider her rûz u ŧeb
- 3 Mülk-i ma‘nâ yâd-ı ŧâh-ı evliyâdur evliyâ
Feyz-ı envâr-ı Ĥüdâ iĥsân ider her rûz u ŧeb
- 4 Lî mea‘llâh bezmine alur gider cân u dili
Feyz ile ol bendei mihmân ider her rûz u ŧeb
- 5 Ĥâkle yeksân olurken bu gönül ey Pirġâl
‘Aŧġ irüp ol miskîni sulţân ider her rûz u ŧeb

11

³⁹ Yukarıda “can olagör” ifadesinin üzeri çizilmiştir.

⁴⁰ Yukarıda ŧairin mahlası olan “ey Pirkal” ifadesinin üzeri çizilmiştir. Dolayısıyla mahlassız ir gazel.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

- 1 Göñüldür 'aşkla dīvāne-meşreb
Yaraşmaz 'aşk-ārā şeyhāne?-meşreb
- 2 İçenler cür'asını cām-ı 'aşkıñ
Olurlar 'āşıkān-ı mestāne-meşreb
- 3 Alur tersā-beçe nūrı göñüller
Olurlar şūfiler bīgāne-meşreb
- 4 Bulanlar meşreb-'ālī içer cām
O meşrebdür olan şāhāne-meşreb
- 5 Qānı ol āfitāb-ı mäh-ı peyker
Cemāliyle ola cānāne-meşreb
- 6 Özini yitürüp mest ola her an
Geçenler 'ākıl ü ferzāne-meşreb
- 7 Olur pīr-i muġān vaḥdet-serāda
El üzeredür olan peymāne-meşreb⁴¹
- 8 Yudarlar her ne gelse yoğ dimezler
Olurlar sālīkān ḥum-ḥāne-meşreb
- 9 Dü-tā oldu ġamiñdan ḳaddim ey mäh

⁴¹ 10a sayfa kenarında başka bir gazel bulunduğu için "meşreb" redifli gazelin devamı olan bu beyitleri 10b sayfasından buraya aldık.

Olupdur Pirķāl pīrāne meşreb

12

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Pertev-i nūr-ı ruķuñdur āfitāb
Nūr-ı ħüsñünden ħacildür āfitāb
- 2 Seyr ider heft āsumānı dem-be-dem
Sen ħilāl-ebrūyı ister āfitāb
- 3 Şad hezārān ħarn-ārā ey meh-cebīn
Saña beñzer doğmadı bir āfitāb
- 4 Rub-ı meskūnı temāmet-i geşt ider
Sen meh-i zībāyı ister āfitāb
- 5 Şāh-ı encüm dirilür gerçi güneş
Mülk-i ħüsn içre ħuluñdur āfitāb
- 6 Sen gül-i zībā içündür bu felek
Ĥizmetünçün geh toğar geh toğınur bu āfitāb
- 7 Çün yüzüñ nūrundan alur ol ziyā
Her seĥer germ olmasun iñende neyyire (ol āfitāb)
- 8 Kūşe kūşe seyr ider hercāidür
Gāh şarkda gāh ħarbda āfitāb

- 9 Kūyuñ içre bir zavalludur Güneş
Eksik olmaz pes havf āfitāb
- 10 Gūbegū hoşdur idersin māhiçün
Gün yüzüñ müştākdür bu āfitāb
- 11 Dehr-ārā her gün tek ü pū içredür
Devr ider durmaz ayāndur āfitāb
- 12 On sekiz bin ‘ālemi her gün gezer
Bu’l-‘aceb sergeşteñ olmuş āfitāb
- 13 Gün yüzüñ şavķunda hayrāndur Güneş
Mübtelā-yı hūsnüñ olmuş āfitāb
- 14 Mülk-i dilde Pirķāl bilgil ‘ayān
Pertev-i nūr-ı Hūdādur āfitāb
- 15 Rūm ilidür bunda k’ey? yüz güzeller çoķdur
Her seķer germ olmasun neyyir āfitāb

- 6b
- 1 Merhabā ey dilber-i ‘ālī-Cenāb
Mihr-i rüyuñdan hacildür āfitāb
 - 2 Gün gibi doğsañ şeb-i zulmetde sen
Nūr-ı vechiñden münevver māhtāb
 - 3 ‘Āqılān taḥrīr idemez ḥüsnüñ
Vaşf-ı ruḥsārīñ yazılmış şad kitāb
 - 4 Ḥaddiñ üzre çünki gördüm ḥaṭṭını
Şevkle yazdım bir iki faşl u bāb
 - 5 Bār-ı ğamdan çenge döndüm nāy iken ⁴²
İñlerim derd ü ğamıñdan çün rebāb
 - 6 Serv ḳaddiñ şavḳına çekdim elifler sīneme
Ḳāmet-i dīlcūña ‘āşīḳ şeyḫ u şāb
 - 7 Bende-i zār u zebūnum bir nefes
Gel nazar ḳıl ḥālīme ey şāh-ı aḥbāb
 - 8 Vaḥdet-ābād-ı fenāda bī-nişān
Pirḳalīdür ‘ārif-i sulṭān-ı aḳṭāb

⁴² Kelimenin yanında “veş nalaniken” ifadesinin üzeri çizilmiş.

- 1 İrsün şāha baña senden ‘itāb
Olmasun zülf-i şeb-efrūzuñ niķāb
- 2 Mihr-i rüyıñdan hacildür āfitāb
Nūr-ı vechiñden münevver māhtāb
- 3 ‘Āşık-ı dilhastāñ olmuş şeyḡ u şāb
Ḥoş şifādur didiler ol la‘l-i nāb
- 4 Vaşf-ı ruḡsārıñda yazdım şad kitāb
Ḥāşıl olmadı baña şāfi cevāb
- 5 Pirķalīdür ‘ārif-i yevmü’l-ḡisāb
Vārid olmaz mı ḡıṡāb-ı müsteṡāb
- 6 Mest ü mecnūnem baña la‘liñ şarāb
Nūş-ı cān olsun merd-i ḡālīm ḡarāb

15

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Vech-i dilberdür cihānda āfitāb
Āfitāb oldur cihānda āfitāb
- 2 Aḡsen-i taḡvīm olupdur şüretüñ

Zerredür yanıñda urş-ı āfitāb

3 Gün yzndr ehl-i ařkuñ manzarı

Nr-ı (v)ařluñdan acildr āfitāb

4 Gün gibi doęsañ seherden yanıma

Der görenler doğdı řāhım āfitāb

5 Nice olmasun münevver cān u dil

āne-i dilde ruuñdur āfitāb

6 Sen baña rh-ı muşavversin ayan

Ehl-i aşka arızındur āfitāb

7 Vech-i dilber varken kılmam naşar

Her seher gözüme girse āfit

8 Yağdı yandırdı beni nār-ı ruuñ

Derdim andan baña neyler āfitāb

9 Pirāl gün doğdu beñzer bařuña

Kāfiye ři' rnde oldu āfitāb

16

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

1 Mest  mecnnem baña la' liñ řarāb

Nuş-ı cān olsun merd-i ālīm arāb

7a

2 řehriyār-ı mülk-i uşn ālī Cenāb

Gel beru meydān-ı ʿaşka baş rikāb

3 İñledim derd ü ğamıñdan çün rebāb

Yandı bağrım hasret ile çün kebāb

4 Katre katre eşkime oldu habāb

Heft deryā heft zemīn ü nüh kıbāb

5 ʿAşk-ārā buldum kemāliyle nişāb

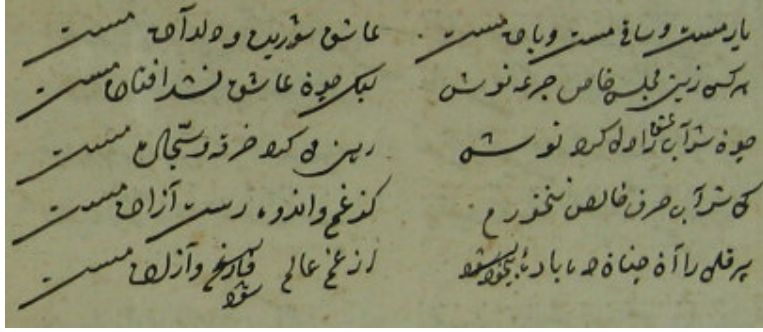
Ehl-i diller baña derler kām-yāb

6 Kıpdu zāhid başına gerçi türāb

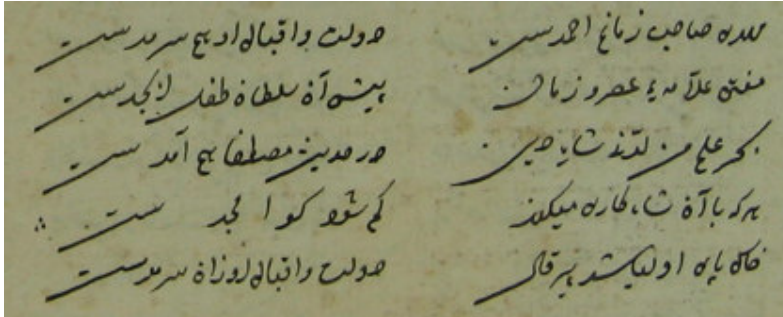
Hāşılı bāl ü hevā ile şarāb

7 Gel beru aʿmāliñ eyle hesāb

Pirkalīdür ʿaşk-ārā hazır cevāb

18

19

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Haddiñ üzre haṭ mıdur yā zülfi müşkin yā niḳāb
 ˆ Ārızuñda sünbül-i ter midür ol yāhūd*

* Kalan kısımlar tahrip olduğu için okunmuyor.

- 2 La' l-i rummānī lebūñ yā rişte-i cān-ı hāzīn
Cān-ı şīrīn la' l-i mey-gūnuñ yüzüñdür āfitāb
- 3 Şerbet-i kand-i mükerrer Çeşme-i mā'ül-hayāt
Gönce-i gül midür ol yā lāle vü cām-ı şarāb
- 4 Kaşlaruñ nūnına beñzer ey kemān-ı ebr u güzel
Āfitāb üzre çekilmiş bir siyeh denlü se(hāb)
- 5 Dişleriñ lü'lü-yi ter la' liñdürür āb-ı hayāt
Hastayım la' l-i lebūñden vir baña*
- 6 Nokta vü i' rāb ile hāl ü hañ ey*
Levh-i maḥfūz-ı İlahīdür yüzüñ ümmü'l-k(itāb)
- 7 La' l-i mey-gūnuñdurur 'āşıqlara cām-ı şarā(b)
Pirḳāl şavḳ-ı lebūñle her nefes mest ü (ḥarāb)

20

Mef'ülü Mefā'ilün Mefā'ilün Fa'ülün

7b

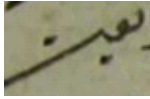
- 1 Dīvāne-i 'aşkıñ baña tedbīr ne ḥācet
Şavḳıñ varken 'āşığa zencīr ne ḥācet

* Kalan kısımlar tahrip olduğu için okunmuyor.

- 2 Hattıñ varken şafha-i haddiñde ‘ayān
Sır ehline şāhım hāme-i taḥrīr ne ḥācet
- 3 Meşūr olalı dilimde rumūz-ı ‘aşk
Derd ehline āyet ü tefsīr ey meh ne ḥācet
- 4 Hüsñüñ güli çün yağmaladı ‘aqlımızı
Vāmık u Mecnūn diyu ta‘ bir ne ḥācet
- 5 Derdim kalem-i kudret ile olmaya taḥrīr
Ḥāmūş olıgör Pirḳāl taḥrīr ne ḥācet

21

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ulün

- 1 Şarāb cezbe vü cām-ı ḥaḳīkat
Nedir bilmez anı ehl-i şerī‘ at
- 2 İçersen anı bir kaṭre eger sen
Olursun ‘ākıbet ehl-i ṭarīkat
- 3 Kemāl-i kudreti Ḥaḳḳ kıldı zāhir
Ḳodı sırrını insanda
- 4 Olupdur Pir Alī sulṭān-ı ‘uşşāk

Anıñçün didiler şāh-ı ḥaḳīḳat

- 5 Faḳīr ü bendesi hem Pīrḳalīdür
Yetīm ü nā-murād ehl-i ṭarīḳat

22

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün

- 1 Zāhidān bilmez nedir rūz-ı elest
Olmadı ḥum-ḥāne-i vaḥdetde mest
- 2 'Āşığı cām-ı şarāb-ı 'aşḳ-ı Ḥaḳ
Feyz-i Ḥaḳḳdan var ümīdim ide mest
- 3 Çün fenā baḥrinde olduḳ nā-bedīd
Feyz-ı 'aşḳ irüp urdu dil yine mest
- 4 Cām-ı vaḥdet sun beru ey pīr-i 'aşḳ
Cān u dil olsun yine 'aşḳıñla mest
- 5 Nūş idüp cām ene'l-Ḥaḳḳ mübtelā
Ẓāhir olsun aña hem rūz-ı elest
- 6 Āsitānuñ ḥākine urdum yüzüm
Dāmen-i Leylāya Mecnūn urdu dest

- 7 Cür[‘] a-i cām-ı lebiñ ey şāh-ı [‘] aşk
Mest ü meczüb eyledi gāyetde mest

23

Fā[‘]ilātün Fā[‘]ilātün Fā[‘]ilātün Fā[‘]ilün

- 1 Pertev-i envār-ı [‘] aşk esrār-ı Hıyy ü lā-yemūt
Olmadı [‘] Ankā-yı [‘] aşk hergiz şikār-ı [‘] Ankebūt
- 2 Cāna cān olmuşdurur her dem-be-dem [‘] aşk-ı ezel
Rūḥa rūḥ olmuşdurur hem cāna kūt
- 3 Mest-i cām-ı [‘] aşk olan dil söyledi esrārını
Feyz irişse [‘] āşıka yoqdur olmaz? (sükūt)
- 4 Kibr ü naḥvet ehl-i dünyā kapusunda cilve-ger
Berk-i kāh-ı köhnedür bād bir*
- 5 Levḥ-ı maḥfūzuñ rumūzun eyledi tefsīr-i [‘] aşk
Pīrḳāl vaşfiñda yazdı şad nu([‘]ut)

24

Fā[‘]ilātün Fā[‘]ilātün Fā[‘]ilün

*Kalan kısım tahrip olduğu için okunmuyor.

- 8a
- 1 Pāyimāl oldum meded ey pīr-i ʿaşk
Vire kudret bendesine yine dest
 - 2 Gel fenā ol ister isen feyz-ı Hāḡ
Tā irüp ʿaşk-ı İlāhī kıla mest
 - 3 Çün belā didim bu divān-ı hānda
ʿAşk irüp didi budur rüz-ı elest
 - 4 Ṭurfe-rāh u bu'l-ʿ aceb hāl-i güzīn
Rāh-revdur Pirḡāl ḡayetde pest

Bāb'ş-şā

25

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ilün

- 1 Nefs-i merdūduñ elinden el-ḡıyāş
Zulmet-i şirkiñ elinden el-ḡıyāş
- 2 Gönlümüz zulmetde ḡaldı hey dirīḡ
Bu ʿanāşır kisvetinden el-ḡıyāş
- 3 Nefs-i emmāre beni ḡıldı zebūn
Nefs-i levvāme elinden el-ḡıyāş
- 4 Kisvet-i İslām ile her dem gezer
İş bu kibr ü kīn elinden el-ḡıyāş

- 5 Bende-i pīr-i ʔarīkat Pīrḳāl
 ʕĀdet ü āyīn elinden el-ġiyāş

26

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

- 1 Ey gönül aġyārle sen itme baḣş
 Bir daḣī dildārle sen itme baḣş
- 2 Biz muḣabbet-cāmın içdik bī-gümān
 Sen bizümle müddeʕī gel itme baḣş
- 3 Vāʕiz u nāşıḣ ne bilsün ḣālımız
 Biʕllāḣ ey zāhid kerem ḣıl itme baḣş
- 4 Mülzem olmaz zāhid-i şüret-perest
 ʕAḣl yoḣdur sen anuñla itme baḣş
- 5 Uymaġıl aḣmaḣlara ey Pīrḳāl
 Cāhil ü nādānla sen itme baḣş

27

Fāʕilātün Fāʕilātün Fāʕilün

- 1 Bu gönül eṭfāl-i Ḥaḳḳdur ʿaşḳa vāris
Yaʿni kim feyz-ı ezeldür ʿaşḳa bāʿ is
- 2 Feyz olurken sırr-ı ʿaşḳ-ı evliyā
Nefs olamaz gönlüme her dem mübāḥış
- 3 Ḥamdulillāh ʿaşḳ-ārā bulduḳ selīm
Nefs-i şūmuñ olmadı bir fiʿl-i ḥādis
- 4 Sırr-ı Ḥaḳḳ olsun saña hem-rāh-ı ʿaşḳ
Her nefesde ḥızr-i maʿna ola ḥāriş
- 5 Zümre-i ʿuşşāḳ-ārā Mecnūn u Ferhād Pirḳāl
Bir añı dīvānedür bu oldu şāliş

28

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Eylemezler ʿārifān cān ile baḥş
Ḥoşdurur gerçi ki cānān ile baḥş
- 2 Maṭla-ı nūr-ı ilāhīdür gönül
Eyleme ol feyz u iḥsān ile baḥş
- 3 Her nefes emrine sen rām ol gönül
Eylemez hiç kimse sulṭān ile baḥş

- 4 Bilmedi vā' iz muḥabbet 'ilmini
Nice kılsun ehl-i 'irfān ile baḥş
- 5 Cāhil-i ma' nā-yı 'aşkı kıılma fāş
Eyleme 'ālemde şeyṭān ile baḥş
- 6 Pīr-i 'aşk eydür baña çoğ eylediñ
Ey dirīgā cāhil ü nādān ile baḥş
- 7 Pirḳāl 'uşşāk-ārā sen her nefes
Eylediñ gerçi ki bārān ile baḥş

29

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 La' l-i dilber eylemişdür āb-ı ḥayvān ile baḥş
'Aşq eyler dāimā ol baḥr-i 'ummān ile baḥş
- 2 Sözleriñ vā' izā Cehennemden gelür
Nice bir ey bī-ḥaber ol nār-ı nīrān ile baḥş
- 3 Gel beru nār-ı 'aşka yaq seni
Eyler iseñ nār-ı sūzān ile baḥş

30

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zâhid eyler feyz-ı sübhân ile baḥş
Vâ'iz eyler 'aşk-ı sulṭân ile baḥş
- 2 Pertev-i nûr-ı İlâhîdür bu 'aşk
'Aql ider mi feyz-ı Rabbânî ile baḥş
- 3 Ğafletünden eyleyüpdür bilesin
Ehl-i şüret kâmil insân ile baḥş
- 4 Ma'rifet baḥrinde seyyâḥ olmıyan
Niçün eyler baḥr-i 'ummân ile baḥş
- 5 Mülk-i dilde cilve-gerdür nûr-ı 'aşk
Kimdür iden sırr-ı sübhân ile baḥş
- 6 Evliyâlar maṭla'ı nûr-ı İlâh
Kimdür iden mâh-ı 'irfân ile baḥş
- 7 Pırķâl gencine-i Ḥaḳḳdur gönül
'Āşık itmez küfr ü imân ile baḥş

- 1 Eylemez dil cān u cānān ile baḥş
Nice kılsun bende sulṭān ile baḥş
- 2 ‘Āşıkı nūr-ı tecellī kıldı mest
Vā‘iz eyler küfr ü imān ile baḥş
- 3 Kıl ü kāl ehli degildür ‘āşıkān
Kāmil itmez şimdi Şeyṭān ile baḥş
- 4 Zülf-i ruḥsārīñ hiçābıdır ‘ayān
Bu ne sırdur eylemez kāfiri müselmān ile (baḥş)
- 5 Pirḳāl baḥr-i ḥaḳāyık dil cevāhir ma‘rifet
Ġarḳ olanlar kılmaz ‘ummā(n ile baḥş)

Bābü'l-cīm

32

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

8b

- 1 Derd-i ‘aşḳa ey gönül olmaz ‘ilāc
Yazdılar ṭomār-ı ‘aşḳa biñ ḳulāc
- 2 Perdedār-ı Ḥaḳḳdurur bu cān u dil
Sırr-ı ‘aşḳa tendürür bilgil devāc
- 3 Cānımız ḥayrān-ı nuṭḳ-ı evliyā
Nuṭḳ-ı Ḥaḳḳdur ‘aşḳa nāzik gülāc

- 4 Cām-ı ‘aşkı lāyezāle müşteriler her taraf
İstediler olmadı buldu revāc
- 5 Şatu bāzār-ı mülk-i ‘aşkıda dildürür
Kimse almaz niceler kıldı harāc
- 6 Sek ne bilsün āb-ı hayvān qadrüni
Har bilür mi kim nedür şāha mizāc
- 7 Pirqāl mişkāt-ı dil envār-ı Haq
Mülk-i tende oldurur rüşen sirāc

33

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Naqd-i ‘ömriñ olmadın dünyaya harc
Sırr-ı ‘aşkı eylegil gönlünde derc
- 2 Sen sa‘adet atına olgıl süvār
Dest-i kudret eyler anı şimdi serc
- 3 Āşıkıñ seyrānidur şahrā-yı ‘aşk
Kūh u şahrā istemez hem daḥī merc
- 4 Pāk-bāz olmağ gerekdür ‘āşıkān
Olmaya gönlünde hiç sevdā-yı ferc

- 5 Hızmet eyle Aḥmede olmaya hiç
Naḳd-i ʿömriñ Pirḳāl dünyaya ḥarc

34

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 ʿAşḳ-ı leyḻiden iden dīvāne Mecnūn ile k*
Fāriḡ ol var eyleme ol baḥr-i pür-ḥūn ile (baḥş)
- 2 Müddeʿ īsen şādımānsın ḥubb-i dünyā ʿ aceb
Eyleme küll-i ʿ aşıḳ dilḥaste maḥzūn ile*
- 3 Cām-ı ʿ aşḳ-ı bilmeyūben müddeʿ iler lāf urur
Cehl ile itmek diler ol cām-ı gülgūn ile*
- 4 Teng dildür ḥāce-i dünyā-yı dun birdir*
Laʿ l-i yāḳūt ile eyler dürr-i meknūn ile*
- 5 Pirḳāl mest ü ḥarāb-ı cām-ı ʿ aşḳdur bile*
Eylemez vāʿ iḡ senūñ tek cāhil ü dünyā dūn ile

35

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

* Kalan kısımlar tahrip olduḡu için okunamamıştır.

* Kalan kısımlar tahrip olduḡu için okunamamıştır.

- 1 Vā' ız eyler sāye-i dīvār ile (baḥş)
Zāhid eyler dindār ile baḥş ?
- 2 Aḥsen-i taḫvīm göremez zāhidān
Gül görür eyler velī ḥār ile baḥş
- 3 Mālik-i mülk-i Cehennem vā' ızān
Dem-be-dem eyler hemān nār ile (baḥş)
- 4 Cām-ı ' aşkı nūş iden manşūr olur
Eylemez līkin begüm dār ile (baḥş)
- 5 Meclis-i vā' ızde neyler ' āşıkān
Eylemez ' ārif ü aḡyār(ile) (baḥş)
- 6 Zāhidān Cennet diler ' uşşāk-ı Ḥaḳ
Eylemezler bī dilān*
- 7 Pırkāl bülbül şıfat nālāndurur
Eylemez hiç kimse*
- 8 Mār getürdüm zāhid-i şüret-perest
Pırkāl var eyleme mār ile baḥş

* Kalan kısımlar tahrip olduğu için okunamamıştır.

- 1 Feyz-ı ‘ aşk irdi vücūd-ı nemle oldı *bāhır*?
Bes Süleymān idemez mūr-ı sühāndān ile (baḥş)
- 2 ‘ Aşk irişdi ādeme bes ‘ alleme’l-esmā-yı kül
Emr ile kıldı acebdür yine Şeytān ile (baḥş)
- 3 İblīs oldı ‘ ilme mazhar ādem ol mirāt-ı ‘ aşk
La‘ nete mazhardur ol çün kıldı insān ile (baḥş)
- 4 Feyz-i ādem ‘ ilmi Şeytān-ı la‘ ine virdiler
Ġafletünden eyledi ol feyz ü iḥsa(n ile baḥş)
- 5 Derd-i ‘ aşkdan bī-ḥaberdür vā‘ iz eyler ictināb
Korkusundan eylemez ol mest ü ḥayrān ile.....⁴³
- 6 Pırkāldür mest-i meczūb u ḥarāb-ı rāh-ı ‘ aşk
Eylemez fāriğdurur ‘ aşkıında sultān ile (baḥş)

37

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Baḥr-i mevvāc-ı hidāyet urdu mevc
Evc-i ‘ ayyūka irişdi evc-i mevc
- 9a 2 Manşıb-ı ‘ uşşākı pest itme şaḥın
‘ Aşkdurur çün zirve-i aḥlāk-ı evc

⁴³ Bu kısım tahrip olduğu için okunamamıştır.

- 3 Ferd-i vâhid mest-i Hâkık ol ey gönül
Çift olup dünyây ile sen olma zevc
- 4 Redd ile atdı yabana nicesin
Ehl-i dilden gitdiler bir nice fevc
- 5 Pîrkâl dünyaya şunmaz destini
İstemez dünyâ ile olmağa zevc

38

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

- 1 İdüpdür gönlümü çün 'aşk tārâc
Ma'ârif evcine cân itdi mi' râc
- 2 Şatılur bâzâr-ı 'aşkda gerçi diller dâimâ
Kimse almaz bir metâ-'ı köhnedür âhîr hârâc
- 3 'Arşa-i 'aşk içre çalmışdur ene'l-Hâkık tablımı
Kimse fehm itmez nedür maqşûd-ı Hâllâc
- 4 Tîğ-ı 'aşk-ı yâr ile mecrûh olupdur gönlümüz
Kimse bilmez zağ-ı dil derdine beñzer bir 'ilâc
- 5 Evliyâdur mazhar-ı elîf-ı Hayy-ı lâyemût

Feyz-ı feyyāz dāimā bulur revāc

- 6 Gel yetiş ey feyz-i ʿaşk hasta dildür Pırķāl
Ey ṭabīb-i cān u dil candan sañadur ihtiyāc

Bābü'l-cā

39

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Laʿl-i dilberdür bugün bir şeker-i şirīn gülāc
Halk-ı ʿālem kaṭresine cān u dilden ihtiyāc
- 2 Hoş kesād itmişdürür laʿl-i cihānda sükkeri
Bir meta-ʿı bī-bedeldür ʿālem içre hem revāc
- 3 Luṭf u kahr-ı nuṭk-ı dilber iki deryādur revān
Birisi ʿazb ü Fırāt u birisi milḥ-i ücāc
- 4 Şınmasun mirāt-ı ḳalbim cevri ile ey seng-i dil
Dil şikest olsa birikmez bir daḥi olmaz ʿilāc
- 5 Ḳalbimüz meşşāt-ı Ḥaḳḳdur pür-ziyā ey Pırķāl
Pertev-i envār-ı Ḥaḳḳdur şanmağıl anı zücāc

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil dilermiş eyleye ol yār şerḥ
Pertev-i nūr-ı Hüdā dildār şerḥ
- 9b 2 Cür' a-i cām-ı ene'l-Ḥaḳḳ nūş iden
Eylemiş cām-ı mey ü ḥammār şerḥ
- 3 Gülşen-i rāz-ı ezel gülzār-ı 'aşḳ
Manıḳu't-Tayr eylemiş 'Aṭṭār şerḥ
- 4 Şerḥ olur mı baḥr-i 'aşḳ-ı bī-kerān
Hiç olur mı ḳulzüm-i zehḥār şerḥ
- 6 Vech-i muṭlaḳ küll-i Ḥaḳḳdur zāt-ı hū
Kimdürür kem eyleye esrār şerḥ
- 7 Şerḥ-i 'aşḳı 'aşḳdurur iden ayān
Dil ider mi lücce-i envār şerḥ
- 8 Maḫhar-ı elṭāf-ı Ḥaḳḳ erbāb-ı 'aşḳ
İdemezler Pīrḳāl ol zümre-i ebrār şerḥ⁴⁴

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

⁴⁴ Beytin üzeri müstensih tarafından çizilerek bu haliyle sayfanın sol tarafına yazılmıştır. İlk haliyle arasında 1.mısradaki “dur Pirkal” ifadesi eksik, 2.mısradaki ise “akılan” kelimesi yerine “ Pirkal” ifadesi yazılmış.

- 1 Bilmezem zāhid nedür ben ıŝılāh
Hoşdurur erbāb-ı   aşka hem şalāh
- 2 Mest-i cām-ı   aşk olup feryād ider
Bülbül-i şürīde-veş dil her şabāh
- 3 Manıku' - ayr-ı me anī feyz olur
Bes ne lāzım naĥv ü ta rīf ü Merāh
- 4  ar tekbīri şalātı ĥamsı kıl ?
Sen daĥi ey dil dilersen ger felāh
- 5 Er iseñ zāhid kimesne   aybına kılma nazar
Evliyādan feyz alıpdur Pır al ehl-i necāh

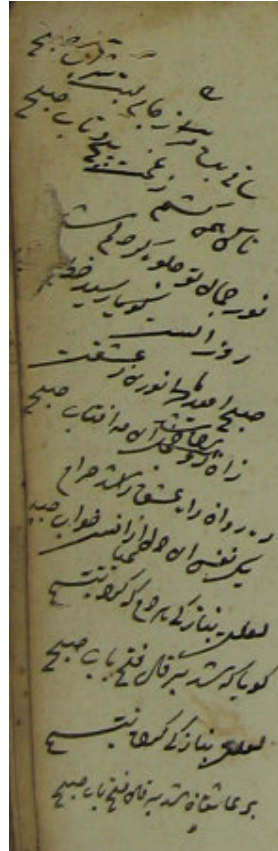
Bābü'l-ĥā

42

Fā ilātün Fā ilātün Fā ilün

- 1 İtmedin   ıŝret meyın eyyām-ı telĥ
Olmadı bu şubĥ ile bu şām-ı telĥ
- 2 Evliyā bezminde cām-ı lā-yezālī eyle nūş
Görmesün hergiz seni eyyām-ı telĥ
- 3 Kimse bilmez neydüğünü cām-ı   aşk
Şanma anı bāde-i ĥamrā veyāĥūd cām-ı telĥ

- 4 Sen ma'ârif naqlünü her demde nuql-u meclis it
Sanma anı şekerin peste ola bādām-ı telh
- 5 Pırķāl ehl-i hidāyet silkine sen sālīk ol
İtmesün şaķın seni rūz u meh ü bu ām telh

44

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 10a
- 1 Olmasun derseñ gönül bu kām-ı telḥ
Şūr u şerden kııl ḥazer bed-nām-ı telḥ
 - 2 Ehl-i dünyā mekrine aldanma ey dil kııl ḥazer
Zehr⁴⁵ ile āmihte olmuş bir şekerdür nām-ı telḥ
 - 3 Kimseye itme ḥaḳāret ile nazar sen 'ārif ol
Acı sözden k'ey şaḳıngıl olmasun bu nām-ı telḥ
 - 4 Tālib-i dünyā olursan 'āḳıbet
Zehr ider 'ayşın senün nā-kām-ı telḥ
 - 5 Halk ile tatlu diril ey Pırḳāl 'ālemde sen
Ehl-i dünyā cānuna her rüz u şebdür 'ām-ı telḥ

45

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nice bir eyyām elünden nüş idem ben cām-ı telḥ
İrmedün mäh-ı münire ey gönül eyyām-ı selḥ
- 2 Evliyā bezmünde her dem lā-yezālī eyle nüş

⁴⁵ Üstü çizilmiş olan “şeker” kelimesinin yerine yazılmıştır.

Görmedi ol bādenüñ keyfiyetün ma' rûf-ı Kerh

- 3 Kıl ü kâl nākılāne ehl-i hāl itmez nazar
İşbu bāzār içre yoğdur añā narh
- 4 Gel beru ' anka şıfat her dem kanā' at kâfına
Sâkin ol devr eyleme mânend-i çarh
- 5 Gel beru ey Pırkâl şimden gerü sen sâkin ol
Nice bir seyr-i ' Irâk u bā-şıfahân yâhû Belh

46

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Pertev-i nūr-ı Hüdâ ey cân-ı şeyh
Mağhar-ı feyz-ı ezel her an şeyh
- 2 Mürde dildür halk-ı ' âlem bî-gümân
Cism-i ' âlemdür haqıkat cân şeyh
- 3 Bende-i şehvedürür şâh u gedâ
Halk-ı ' âlem bendedür sultân şeyh
- 4 Eylegil ey cân mâ-feyz-ı ' atâ
Eyledi feyz-ı ' atâ ihsân şeyh
- 5 Keyf-i meddü' z-zıll naşş-ı evliyâ

Cān içünden kıl nazār rahmān şeyḡ

- 6 Mazḡar-ı elṡāf-ı Ḥayy ü lā-yemūt
Dür̄r ü deryā gevher ü ʿummān-ı şeyḡ
- 7 ʿĀrifān-ı etṡāl ḡaḡdur Pīrḡāl
Ḥaḡḡ ile birlikdedür yeksān şeyḡ

Bābü'd-dāl

47

Mefāʿilün Mefāʿilün Faʿülün

- 10b
- 1 Dür̄r-i ʿilm-i meʿānīdür pīr ʿAḡmed
Muḡaḡḡaḡ nūr u nūrānī pīr ʿAḡmed
- 2 Künūz-ı baḡr-i ʿummān-ı ledünnī
Zamānda ḡızr-i ṡānīdür pīr ʿAḡmed
- 3 Bu eṡbāḡ u cemād anuñ temāmet
Ḥaḡīḡatde dil ü cānı pīr ʿAḡmed
- 4 Ḥicāb-ı zulmeti refʿitdi külli
İçüpdür āb-ı ḡayvānı pīr ʿAḡmed

- 6 Pîr ‘ Aḥmed hādî-i ehl-i cihāndur
Cihānuñ kuṭb-ı devrānı pîr ‘ Aḥmed
- 7 Yüzüñ sür pāyine ey Pîrḳāl sen
Kim ide saña iḥsānı pîr ‘ Aḥmed

48

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Günāhı ‘ āşıkuñ ger olsa bî-ḥadd
Urulmaz ‘ aşḳ mestîne beyim ḥadd
- 2 Sürülmez kimse dergāh-ı Ḥüdādan
Ṭarīḳ-ı ‘ aşḳ içünde yoḳdurur redd
- 3 İrür her kimseye feyz-ı İlähî
Meger ‘ ucb-u enāniyet ola sedd
- 4 Eger zāhid iderse ‘ aşḳa inkār
Cihānda andan özge olmaya bed
- 5 Yüziñdür Fātiḥā seb‘ ül-meşānî

Kaşuñ tuğrāsı olmuşdur iki medd

- 6 Çü yektâsun eyâ zât-ı muṭahhar
Oқurlar Pırķāl kıl hüve'llâh eḫad

Bâbü'z-zâl

49

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Feyz-ı 'aşķ-ı evliyâ ğâyet lezîz
Ñür-ı 'aşķ-ı eşfiyâ ğâyet lezîz
- 2 Meclis-i 'uşşâķ-ârâ mest-i ezel
Gördi câm-ı 'aşķı ol ğâyet lezîz
- 3 Zâhid-i efsürde dil Cennet diler⁴⁶
Zühd ü taķvâ şehridür ğâyet lezîz
- 4 Cezbe vü feyz-i hidâyet bî-mişâl
Zevķ-i 'ilm-i min ledün ğâyet lezîz
- 11a 5 Pırķâl mest-i hidâyetdür 'azîz
'Aşķ-ı pāk-i evliyâ ğâyet lezîz

Bâbü'r-râ

50

⁴⁶Burada müstensihin önce yazdığı daha sonra üzerini çizdiği bir ifade mevcut.

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

- 1 Her kişinün gönlü bir sevdâ sever
Kiminün lâ kiminün illâ sever
- 2 Kimisi meczûb-ı muṭlaḳ mest-i Ḥaḳḳ
Kimisi ḥayrân olup Mevlâ sever
- 3 Raḳşa girmiş mevlevî eyler sema'
Meşnevî-ḥ^ıân Ḥazret-i molla sever
- 4 'Aşḳ-ı Ḥaḳḳdan lezzet almaz vâ' izân
Zahidân hem Cennet'ül-me'vâ sever
- 5 Kıl ü kâl ehli severler ḥilei
Birbiriyle bahş ü hem ğavgâ sever
- 6 Ehl-i dünyâ ğarḳa-i miḥnetdürür
Ehl-i zâhir cife-i dünyâ sever
- 7 Kimisi maḥbûba virmiş gönlünü
Kimisi Mecnûn olup Leylâ sever
- 8 Kimisi gülzâr ile 'işret sever
Kimisi bir bülbül-i gûyâ sever
- 9 Kimisi kühsâra dutdı yüzünü
Kimisi dīvâne-veş şahrâ sever

- 10 Tālib dürr-i haḳāyık āşinā-yı baḫr-i ʿaşḳ
Dem-be-dem ḡavvāş olup deryā sever
- 11 ʿĀşıḳuñ maḳşūd haḳdur dāimā
Vāʿ izān zāhidān ḫūrā sever
- 12 Pırḳalīden nuṭḳ iden haḳdur ʿayān
Nazm u neşr ile maʿ ārif yazuben inşā sever

51

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Mest iden cān u dili cām-ı mey-i aḫmer midür
Cürʿ a-i cām-ı İlähī yā şarāb-ı sākī kevşer midür⁴⁷
- 2 Dāimā dil ḳalʿ asımı fetḫ iden Ḥayydar mişāl
Aḫmed-i mürsel midür yāḫūd kim ol Ḥayydar midür
- 3 Şehriyār-ı ʿaşḳ öñünde secde ḳılmayan göñül
Mest-i cām-ı ʿaşḳ olup meydāne girmez er midür
- 4 ʿAşḳ imiş ḫablü'l-metīn ey ʿāşıḳān
Bilmeyüp Mecnūn dimişdür kākül-i dilber midür

⁴⁷ Mısram vezni bozuk.

- 5 Cān u diller cilve-i dilberden oldı cümle mest
Bu ne sırdur pertev-i nūr-ı İlähî şūret-i dilber midür⁴⁸
- 6 Vā' iz-i şūret pereste nice bir uyar bu halk
Kendüsini bilmeyenler 'āleme rehber midür
- 7 Lāf urup irşād idermiş müdde'î her ruz u şeb
Bilmez ol har mülk-i 'aşka mâlik ü server midür
- 8 'Āleme kār itdi nuṭṭ-ı evliyā itmez saña
Gönlün ey zāhid senün bilsem nedür mermer midür
- 9 Pırķāl feyz-ı İlähî senden oldı āşikār
Pırümüz sulṭān Alīdür sırrı ile Ca' fer midür

52

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Tecellī irdi cān 'irfān olupdur
Göñül mülkünde hoş sulṭān olupdur
- 2 Muḥabbet kaçresı 'ummān olupdur
Göñül bu ma' nide ḥayrān olupdur
- 3 Hidāyet ehli bir imān olupdur
Özini bilmeyen ḥayvān olupdur

⁴⁸Beytin sonrası “midür” redifli gazelin devamı olduğu için 11b sayfasından buraya aldık.

- 4 Erenler kâmil insân olupdur
Tecellî irdi bes cānān olupdur
- 5 Erenlerden ‘aceb ihsân olupdur
Şarāb-ı ‘aşq ile sekrān olupdur
- 6 Mürā’î şūfiler şeytān olupdur
Mekānı cağd-kūy-ı vīrān olupdur
- 7 Yeymedin? Pīrkāl hayrān olupdur
Tecellî irdi bes ‘irfān olupdur

53

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 11b 1 Pertev-i hüsnuñ görüp şūrīdedür dīvāneler
Sem‘-i ruhsāruñ görüp yandı yine pervāneler
- 2 Mest-i cām-ı ‘aşq olursa tañ mıdur gönülüm benüm
Saķī-i bezm-i ezel şundi baña peymāneler
- 3 İç şarāb-ı lā-yezālī bulasın ‘ömr-i ebed
Ehl-i diller bezmidür ey ‘aşīkān meyḥāneler
- 4 Toptolu genc-i ma‘ārif sīne-i ‘uşşāķ-ı Hāķķ
Kimse bilmez bu’l-‘aceb genḫānedür vīrāneler

- 5 Cür‘a-i cām-ı ene’l-Hakk nūş idenler Pırķāl
Keşf-i esrār eylediler ‘ārif-i mestāneler

54

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Evliyānıñ bezmine gönülüm benim pervānedür
Āteş-i ‘aşka gönül sen her nefesde yānedür
- 2 Aldanur mı ehl olan efsāneye
Vā‘izün hep sözleri efsānedür
- 3 ‘Āşık-ı şādık olan ālī Güher
Meclisünden vā‘izün bīgānedür
- 4 Cām-ı ‘aşkı nūş iderken bu gönül
Vāķi‘ olan sözleri mestānedür
- 5 Ey gönül ‘ālemler yine yol bulan
‘Aşk içinde Pırķāl dīvānedür

55

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kıdrete yüz urdular dīvāneler
Vuşlata yüz dutdılar dīvāneler

- 2 İtmeyüp aġyār ile ġüft ü ŧinid
Ġurbete yüz dutdılar dīvāneler
- 3 Keŧretüñden kaçdılar bu dünyeniñ
Vaħdete yüz tutdılar dīvāneler
- 4 Bulmadılar kimseden mihr-i vefā
Ġurbete⁴⁹ yüz tutdılar dīvāneler
- 5 Pırķāl ġayrān ü vālih ġastadur
Ĥayrete yüz tutdılar dīvāneler

56

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Göñlümi ' aşķ ateŧi yakmıŧdurur
Çeŧme-i ġayvān aña akmıŧdurur
- 2 Ĥaķķ tecellī eyledi cāna yakīn
Ĥaķķ ile Ĥaķķ aña hem bakmıŧdurur
- 3 Sırr-ı ' aşķı gözler idim dāimā
' Aŧķ irüp ' ālemlere⁵⁰ kaçmıŧdurur
- 4 Toķınur seng-i melāmet her nefes
Baŧuna ' aşķıñ neler kaçmıŧdurur

⁴⁹ "Ġurbete" kelimesi metinde "Urbete" ŧeklinde yazılmıŧtır.

⁵⁰ Müstensih tarafından üzeri çizilen ifadelerin yerine yazılmıŧtır.

- 5 Pîrkalîdür ‘âlem içre künyetim
Baña bu elķābı ‘aşķ taķmıřdurur

57

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nolduñ iñlersan gönül maħbûb cānānuñ mı var
Rûz u şeb seyrān kıllur gün gibi sulţānuñ mı var
- 12a 2 Yana yana derd-i ‘aşķı turmadan kılduñ beyān
Bir yalıñ yüzli yürekler yaķıcı cānuñ mı var
- 3 Secde kıldım deyr-i ‘aşķ içre şanemler göricek
Ol beni tersā didi bir özge ĩmānuñ mı var
- 4 Zülf-i ‘anber böyle mest oldu cānum her nefes
Deste ile didim ey cān u rāygānın mı var
- 5 Rûz u şeb taħrîr idersin vaşf-ı ‘aşķ Pîrķāl
Bezm-i ‘aşķ içre bugün gül gibi dīvānuñ mı var

58

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Őanı ol kim ‘âlem içre nûr ile ĩmān diler
Maźhar-ı feyz-i ĩlāhî řāh-ı pür-iħsān diler
- 2 Evliyā bezmine varsun řıdķ ile ol nā-murād

- Da‘ vet idüp her nefesde anı ol sulţān diler
- 3 Ma‘ rifet cāmın içürsen aña ol feyyāz-ı ‘ aşk
Mest ü bî-hūş eyler anı ‘ arif ü ‘ irfān diler
- 4 Selsebîl-i kevşer-i ‘ aşk oldu derler çün sebîl
Gelsün içsün kıanı ol kim çeşme-i hayvān diler
- 5 Bülbül-i gūyā-yı ‘ aşkdur Pırķāl gülzār-ı ‘ aşk
Ehl-i derd olan cihānda gül gibi dīvān diler

59

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bülbülān ser-mest-i gülzār oldılar
Şevk ile gūyā-yı esrār oldılar
- 2 Mest-i lâ-ya‘ kıl temāmet sine-çāk
‘ Aşıkān hayrān-ı dīzār oldılar
- 3 Cām-ı vaḥdetden ‘ acebdür ins ü cān
Kimi hayrān kimi⁵¹ kimi hūşyār⁵² oldılar
- 4 Sırr-ı vaḥdet hil‘ at-i rengīn giyüp
Birbiriyle yār u ağıyār oldılar

⁵¹ Kelimededen sonra üzeri çizilmiş olan “mest” ifadesi mevcut.

⁵² Aslı “hūşyār” olan kelime metinde “huşyār” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Kimisi ʿİsā ile seyr-i felekler kıldılar
Kimisi manşūr ile dār oldılar
- 6 Nūş idüp cām-ı ene'l-Ḥaḫḫ ʿāşıkān
⁵³...ü gūyā-yı esrār oldılar
- 7 Pırḫalīden nuḫḫ iden ḫaḫdur ʿayān
ʿĀşıkān ḫoş ehl-i akrār oldılar

60

Mefāʿilün Mefāʿilün Feʿülün

- 1 Temāşā-yı cemāl-i yār idenler
Göñül bāğını pür-gülzār idenler
- 2 Özün ʿālemde bī-dār eyliyenler
Ḥār u ḫāşāk nefsi mār idenler
- 3 Olğıl ʿaşḫ ile gāyetde meczūb
Dil ü cāmı temām envār idenler
- 4 Olan ḫum-ḫāne-i vaḫdetde medhūş
Özini dār-ı ʿaşḫa dār idenler
- 5 Delīl olurlar anlar cām-ı ʿaşḫa

⁵³ Mısram başı tahrip olduğu için okunamamıştır.

Olardur Pırķāl ħumār idenler

61

Mefā'ılün Mefā'ılün Fe'ülün

- 1 ⁵⁴(^ç a)şķa dirler baħr-i mescūr
Anuñçün didiler ^çuşşāķa meyhōr
- 2 Sever ^çāşķlarıñ piri Ĥarābāt
Görenler mest olupdur gāhī maħmūr
- 3 (Ene)'l-^çaşķ söyledi mestān-ı ^çaşķuñ
Ene'l-Ĥaķķ söylemişdür gerçi manşur
- 4 ⁵⁵lidir ķalb-i mü'min ^çarş-ı ma^ç nā
Ķulüb-i evliyādur beyt-i ma^ç mūr
- 5 Yüri ey Pırķāl irdüñ murāda
İrişen evliyāya oldu mesrūr

62

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Ĥubb-i dünyādan berī dervişler

⁵⁴ Öncesi tahrip olduğu için okunamamıştır.

⁵⁵ Öncesi tahrip olduğu için okunamamıştır.

Ḥalk-ı ʿālem serveri dervīşler

2 Kıllet-i dünyādan olmazlar melūl

Cān u diller rehberi dervīşler

3 Maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāhī cānları

Feyz-i ʿaşkuñ maẓharı dervīşler

4 ʿĀlem ʿulvīde hep seyrānları

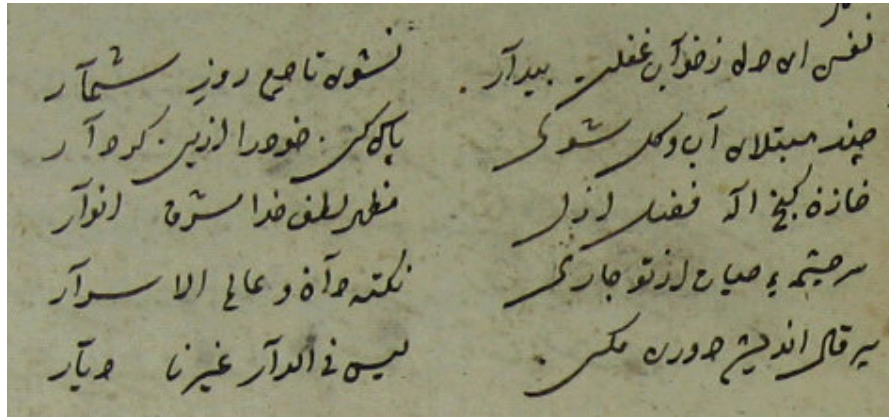
Ḥalk-ı ʿālem kemteri dervīşler

5 Ḥāk-i pāy-ı evliyādur Pīrḳāl

Evliyānuñ çākeri dervīşler

63

12b

64

Vezin⁵⁶

1 Abdāl kim ol ʿārif sırr-ı nihāndur

Ser-defter-i ʿuşşāk-ı sultān-ı cihāndur

⁵⁶Gazelin vezin birliği bulunmamaktadır.

- 2 Mecnū-‘1 künfekān-1 ser-defter-i kâināt
‘Unvān u ser-nāme-i emn ü emāndur
- 3 Dürr-i şadef-i baħr-i ezel feyz-i İlāh
Mağşūd-1 kâināt maṭlūb-1 künfekāndur
- 4 Eşyāda ser-ā-ser zāt-1 şıfātı
‘Ārif bilür bu sırrı añā ‘ayāndur
- 5 Sırr-1 Hüdā Pırķāl dürr ü şadef cism ile
Mescūd-1 melâik mağşūd-1 ins ü cāndur

65

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Her ne kim vāqi‘dürür gönlüm anı taķrır ider
Cāhil ü nādān anı der ‘aql ile tedbır ider
- 2 Feyz-1 Hāķķdur dillere ilhām olan
Hāķķ ile birlikdedür cān anı kim ta‘bır ider
- 3 Evliyādan irdügince dillere feyz-i İlāh
Levh-i maḥfūzuñ rumūzun dāimā tefsır ider
- 4 Evliyānuñ nuṭķı hāķķdur cāvidān
Söyliyen Hāķķ anı kim tağyır ider

- 5 Mest-i cām-ı ʿaşk olupdur Pîrķāl
Cān u dilden vaşfuñ taħrîr ider

66

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey gönül cānān ile kılduñ sefer
Ey gönül sulţān ile kılduñ sefer
- 2 Dile ʿaşkuñ sālîkisin bî-gümān
Mülk-i dilde cān ile kılduñ sefer
- 3 Bir nefes cānān ile seyr eyledim
Didiler îmān ile kılduñ sefer
- 4 Bir seĥā ehl-i kerem kânî güzel
Mazhar-ı iĥsān ile kılduñ sefer
- 5 Pîrķāliden ġāfil olma ey kişi
ʿĀrif-i ʿirfān ile kılduñ sefer

67

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ğam degül cānān ile kılduñ sefer

- Bir gül-i ḥandān ile kılduñ sefer
- 2 Bir lebī şīrīn ile geşt eyleyen
Çeşme-i ḥayvān ile kılduñ sefer
- 3 Gülistān-ı ḥüsn içinde gonce-leb
Beste-i ḥandān ile kılduñ sefer
- 4 Z̄ulmet içre kalmaduñ ey cān u dil
Bir meh-i tābān ile kılduñ sefer
- 5 Lücce-i ‘aşkıñda kaldı cānımız
Dīde-i giryān ile kılduñ sefer
- 6 Kūyuñ içre ittiler gülzār idem
Didiler yārān ile kılduñ sefer
- 7 Pīrḳāl ḥum-ḥāneye olduñ revān
Şol gözi mestān ile kılduñ sefer

68

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Cām-ı ‘aşkı nüş iden çok dürlü demler sürdüler

Cāvidānī ‘ayş idüp nice keremler sürdüler

13a

2 ‘Ayş odur kim nūş ola cām-ı şarāb-ı feyz-i ‘Hağ

Şanma devrān ‘ayşunı ‘ālemde cümle sürdüler

3 Yüz sürenler āsitānuñ hākine her rüz u şeb

Serfirāz-ı dehr olup demler kademler sürdüler

4 Mülk ü māl ehlini şanma muhteremdür muhteşem

Hağğ ile birlik iden ehl-i keremler sürdüler

5 Bu’l-‘aceb sırdur şarāb-ı ‘aşğ ile ehl-i vişāl

Bir dem içre mülk-i dilde nice gamlar sürdüler

6 Pırkāl meyl eyleme dünyā vü mā-fihāya sen

Āsitān-ı ‘aşğdurur çok muhteremler sürdüler

69

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1 Ruḥuñ mirāt-ı Hağğdur şöyle zāhir

Görinür anda cümle bu mezāhir

2 Çağırur cümle eşyā hep ene’llāh

İşitmezsün degilsin merd-i māhir

3 Sen ol şāh-ı mükerremsün ki ‘ālem

Ṭaleb eyler döküp dürr⁵⁷ ü cevâhir

- 4 Ṭulu‘ itmez tecellî her gönülde
Cenâbetden eger olmazsa fâhir
- 5 Neden münkirdürür bir kulı zâhid
Ki her bir şeyde haḳdur şimdi zâhir

70

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fe‘ülün

- 1 Benüm meyḥâne-i ‘aşḳ içre maḥmūr
Şarâb u ‘âşıkı olur mı⁵⁸ mestūr
- 2 Ene’l-‘aşḳ cür‘ asını eyledim nüş
Ene’l-Ḥaḳḳ cāmını nüş itdi mansūr
- 3 Şarâb-ı pāk ü ṭâhir ḥamr-ı ‘aşḳdur
Ey cân pîr-i muḡândan oldı mesrūr
- 4 Namâz u rûziña aldanma zâhid
Ḥaḳḳı birleyemezsin olma maḡrūr

⁵⁷ Müstensih “nakd” ifadesinin altına “dürr” ifadesini yazmıştır. Beyit her iki kelimeyle de mana itibariyle bütünlük oluşturmaktadır.

⁵⁸ Metinde “olur mı” ifadesinin üzerinde “olmadı” ifadesi mevcut.

- 5 Olupdur Pırķāl bed-nām-ı ‘aşķuñ
Olur dīvāneye vīrāne ma‘ mūr

71

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ol ki ħüsn ü ħalk ile ħalkı cihānuñ cāndur
Ger sorarsañ on sekiz biñ ‘ālemiñ sulţāndur⁵⁹

72

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Güzeller bizden ikrāh eylediler
Anıñçün işvemi āh eylediler
- 2 Günāhı ‘aşķuñ budır eyā māh
Seni cān mülküne şāh eylediler
- 3 Şebistān-ı muĥabbet meclisünde
Hilāl ebrūları māh eylediler
- 4 Ĥayālīñ ‘askerīne geçmek için
Gözümden göñlüme rāh eylediler

⁵⁹ Sonrasında varak eksik olduğu için gazelin kalan kısmı eksiktir.

- 5 Gönül eṭfāline ḥabs olmag için
Zenaḥdānuḥda bir çāh eylediler
- 6 Görüp ‘āşıklaruñ gülzār-ı ḥüsnüñ
Derün-ı dilde bir āh eylediler
- 7 ‘Aceb ġāfil bulunduñ Pırķāl sen
Bu bendi saña nā-gāh eylediler

73

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 İsterim senden şehā şāfi nazar
Bir nazardur ‘ālem içre ol nazar
- 2 Evliyā silkiñdedür şāḥib nefes
Mazhar-ı feyz-i Hüdā şāḥib nazar
- 3 Evliyâyı bildiler ehl-i kemāl
Gördiler ol ḥāleti ehl-i nazar
- 4 Şüret-i zībā-yı ḥüsnüñ vārken
Eylemez gün yüzine kimse nazar
- 5 Pırķāle heyhāt ki sultān-ı ‘aşķ
Bir nazar kııl bir nazar kııl bir nazar

Bābü’z-ze

74

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 13b
- 1 Biz ezel kâlû beliden mest ü hayrân gelmişüz
Sîneler çâk eyleyüp bir zâr u efgân gelmişüz
 - 2 İçmişüz la' lin pîr-i muġân bezmiñde cām-ı biz
' Āleme rüsvâ olup şūrîde giryân gelmişüz
 - 3 Bir şanem zincir-i zülfün boynuma kıldı kemend
Deyr-i ' aşk içre anıñçün mest ü ħandân gelmişüz
 - 4 Şanmañuz tîr-i belâdan döndüreyüz ' âşıķân
Kim cefâ itmek dilerse uşda meydân gelmişüz
 - 5 Pîrķâliyem feyz ile şeydâ-yı ' aşk olduk temâm
' Aşķ ile kâlû beliden dost u yârân gelmişü

75

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Biz senüñ ħüsn-i ruġuñ ' âşıķlarınıñ ħâkiyüz
Ehl-i ' aşķıñ pākîyüz şanma bizi nâ-pākîyüz
- 2 Sînemüz mecrûĥ u nâlân baġrımız âlûde ħün
Ehl-i diller zümresinüñ sîne-i şad çâkiyüz
- 3 Şanma ey zâhid meni âvâze vü Mecnûn olam
' Āşıķ-ı bî-dillerüñ şol vâlih ü ħayrâniyüz

- 4 Rûz u şeb an aqladur aşuñ gelür şâhım baña
Gelmese cânım ıar bu hâletüñ hayrâniyüz
- 5 Kimse bilmez hâlet-i aşı bugün_gel baña şor
Kim bu irfân zümresinüñ Pırâl çâlâkiyüz

76

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bezm-i aşın biz daı mestâniyüz
Ehl-i aşın vallâhî hayrâniyüz
- 2 On sekiz biñ âleme baş egmezüz
Yetmiş iki milletüñ sulţâniyüz
- 3 Evliyâdan tanuduk ha-ı ayân
Ehl-i aşıñ arif-i irfâniyüz
- 4 aşdım oldur zâhidi insân idem
Ehl-i diller derdinüñ dermâniyüz
- 5 Pırâl deryâ-yı aşı nüş idüp
Gevher-i esrâr-ı aşıñ biz daı ummâniyüz

77

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Bir bölük bî-pâ-süver bî-çâreyüz
Kimseye lâ dimezüz âvâreyüz⁶⁰
- 14a 2 Gevher-i dilde tecellî kıldı ‘aşk
Zâhidâ şanma ki seng-i hâreyüz
- 3 Birdür ol birlikde erbâb-ı ‘aşk
Zâhidâ şanma bizi şad-pâreyüz
- 4 Benlik âşârında nefis öldürüp
Zâhirâ hem sîne-i pür-yâreyüz
- 5 Tâli‘im oldu nühüsetden hâlâş
Neyyir-i a‘zam mişâl estâreyüz
- 6 Hâk‘a yüz tutmuşdururlar ‘âşıkân
Şanma zâhid tutdılar dîvâreyüz
- 7 Pîrķâl bulmağ dilersen sen necât
Her nefesde tutasın dîdâreyüz

⁶⁰ Eski numaralandırma sistemine göre beyitten itibaren bir varak eksik.

- 1 Er mi dirler aña kim ad ile şandan geçmez
Ya bu   alemdaki ol nām u nişāndan geçmez
- 2 Kurtulur mı ħubb-i dūnyādan kiři dirigā ol
  İzzet ile Őevkde ehl-i cihāndan geçmez
- 3   Āřık-ı Őādık olanlar terk-i dūnyā itdiler
  Āřık-ı Őādık degüldür Şol ki cāndan geçmez
- 4 Geçdi çok dürlü hevā ile hevesden bu gönül
Maţla  -ı mihr   muĥabbet maţhar-ı feyz-i H dādan geçmez
- 5 Pırķāl Beyt 'l-Ĥarām-ı   aşık idi çok ruzgār
Ĥāliyā ķaldı rızāda meded ol mekr-i nihāndan geçmez

79

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Feyz-i cām-ı lā-yezāl d r bizüm irřādımız
  Aşık ta' l m eyledi dāim bize  stādımız
- 2 Biz muĥabbet c r  asını   aşık elinden iĥmiř z
Ol meyın keyf yyetid r dāimā mu' tādımız
- 3 Vā' iş n  fsānesini dinler degüldür ehl-i   aşık
Feyz-i sırr-ı evliyādur dāimā evrādımız
- 4 Ĥaķķ ile bāzār bunda eylediler   ārifān

Şalmanı ferdāya bilgıl bes bizüm üstādımız

- 5 Vaḥdet-ābād-ı muḥabbet içre oldıq nā-bedīd
Bulmağ için Pırķāl kıldılar idi adımız

80

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

14b

- 1 Feyz-i faẓl-ı Ḥaḳḳdurur üstādımız
Āyet-i innī ene'llāhdur bizüm evrādımız
- 2 Mest-i cām-ı 'aşq olupdur bu gönül
Tā ezelden işbu ma' nīdür bizüm mu' tādımız
- 3 Ḥaḳḳ tecellī eyledi rüz ı elest
Ol tecellīdür bizüm irşādımız
- 4 Evliyā sırrıdurur sırr-ı İlah
Anuñ ile dādımız istādımız
- 5 Pır Alīden feyz olupdur sırr-ı 'aşq
Pırķāl ol kıldı bizüm adımız

81

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ılün

- 1 Dil mi vardır ' âlem içre feyz-i Raḥmān istemez
Yâ dil-i mecrūḥçün ol derde dermān istemez
- 2 Çün hümā pervāz olanlar lâ-mekānı seyr ider
Cifr ile sâkin olup ' âlemde vîrān istemez
- 3 Haḫḫ bize kıldı tecellî dâimā Qur'ân ile
Kimdür ol kim ' âlem içre sırr-ı Qur'ân istemez
- 4 Evliyā bezmine gelmez vahşet eyler dâimā
Nefs kāfirdür cihānda nūr-ı imān istemez
- 5 Āsitān-ı evliyāya şıdḳ ile kırup sücūd
Şāh-ı bî-ma' nâ gerekmez şeyḥ-i bî-cān istemez
- 6 Vâ' iz-i şüret-peresti gördiler çün ehl-i dil
Gelmesün bu meclise dîñ ehl-i ' irfān istemez
- 7 Dâimā ḡaflet şarābîñ nüş ider zāhid ' aceb
Cām-ı ' aşkı nüş idüp ol bezm-i mestān istemez
- 8 Ḥamdu'lillāh feyz olur her dem-be-dem esrār-ı ' aşḳ
Pîrḳāl gönlüm daḫi bir özge dîvān istemez

- 1 Mecnūn-vār oldıķ bugün Leylāyı ister gōnlūmūz
Rūz u Őeb ĥayrān olup Mevlāyı ister gōnlūmūz
- 2 Mest-i cām-ı ‘ aşķ olup diyeler ki ene’l-Ĥaķķ sōyliye
Evliyā bezminde ki Őol cām-ı bī-temennā ister gōnlūmūz
- 3 Cūr’ a-i cām-ı ene’l-Ĥaķķ Őundı ĥūn pīr-i muĥān
Dāimā ol sāĥar u Őahbāyı ister gōnlūmūz
- 4 ‘ AŐķ imiŐ maķŐūd-ı küll-i kāināt
Cān temennā idüp ol sevdāyı ister gōnlūmūz
- 15a 5 Baĥr-i ‘ aşķ-ı bī-kerān mevcinde ĥayrān Pīrķāl
Vaĥdet-i muṭlaķdur ol deryāyı ister gōnlūmūz

83

Fā’ ilātūn Fā’ ilātūn Fā’ ilātūn Fā’ ilūn

- 1 Őubĥ-dem Mecnūn olup Leylāya gitdi gōnlūmūz
BāŐ aĥuķ yālın ayāķ Őaĥraya gitdi gōnlūmūz
- 2 Ṭālib-i dürr-i cevāhir Ĥaķķ-Őinās
‘ ĀŐıķ-ı Őeydā olup deryāya gitdi gōnlūmūz
- 3 Zūlf-i ‘ anber būyuña cān virmek ister bu gōnūl
Vālih ü āŐūftedür sevdāya gitdi gōnlūmūz
- 4 Őūfi ibnū’l-vaķt olupdur ey refiķ

Çün dil-i zâhidünden ferdâya gitdi gönümüz

- 5 Pîrkâl seyr ü sülûk-ı ‘arîfandur cām-ı ‘aşk
Evliyâ bezmindeki şahbâya gitdi gönümüz

84

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Her nefes gönümüz nedendür vaşl-ı dildâr eylemez
Muğ-beçe hüsün⁶¹ görüp ol zülfü zünnâr eylemez
- 2 Cür‘a-i cām-ı ene’l-Haqq içdürüp pîr-i muğân
Dem vardır ‘aşk-ârâ mansûri bî-dâr eylemez
- 3 Feyz-i cām-ı lâ-yezâliden gönül mest ü harâb
Cām-ı kevşerdür beyim ol kimse evkâr eylemez
- 4 Biz selâmet hırkasını bir pîr elinden giymişüz
Kim anuñ ‘âşıkları hiç nesneden ‘âr eylemez
- 5 Cevşen-i himmet giyüpdür evliyâdan cümlemüz
Bilgil ey münkir bize tîğ⁶² u teber kâr eylemez
- 6 Vaḥdet-i muḥlaḫdurur âşâr-ı feyz-i ‘aşk-ı pāk
Pîr-i ma‘ nâ ehl-i ‘aşka va‘d-ı dîdâr eylemez
- 7 Len terânî sırrını neyler gönülçün ‘âşıkân

⁶¹ Kelime metinde “hüsneynin” şeklinde yazılmıştır.

⁶² Aslı “tîğ” olan kelime metinde “ti” şeklinde yazılmıştır.

- Nağde kıldılar nazār hīç nesye bāzār eylemez
- 8 Yoğdurur zāhid Cehennemden bize ašlā ‘azāb
Keşret işler? Eşler? anı āteş ü nār eylemez
- 9 Cām-ı ‘aşkı nūş idenler müflis olmaz ‘āşıkā
Deyr-i dilde hergiz anı pür-ḥummār eylemez
- 10 Gül yüzüñden mest olupdur rûḥ-ı ḳudsī cāvidān
Neylesün bī-çāre hergiz seyr-i gülzār eylemez
- 11 Pırḳāl ‘ārifdürür hoş cān-ı pāk
Vaḥdet-i muṭlaḳdadur bir daḫi efkār eylemez

Bābü’s-sīn

85

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 15b 1 Zāhid-i ḥod-bīne dirler ḫar-mekes
Zıkr ü tesbīḫi anuñ bang-ı ceres
- 2 Cennet içre sākin iken bu’l-beşer
‘Aşğ irişdi idi aña bir nefes
- 3 İki gendüm dānesīne şatdı ol⁶³
Şatam anı ger bulursam bir ‘ades

⁶³ “ol” kelimesi müstensih tarafından üzeri çizilen iki ifadenin yerine yazılmıştır.

- 4 ‘Aşk ile vā‘ iz dilerseñ ilhād
‘Āşıkā bī-diller ol hem-nefes
- 5 ‘İlm-i ‘irfāndan naşībūñ yoqdurur
Ṭa‘ n kılma ‘āşıkā var sözi kes
- 6 Dām-ı tezvīr ü ‘aşā ile bugün
Ey mürāyī olmağıl baña ‘ases
- 7 Hırş ile yığduñ cihānuñ mālını
Ne seni gendüm toyırdı ne ‘ades
- 8 Len terānī sırrına irmişdüñ
Vādī-i Eymenden irmez bir kabes
- 9 Oqurduñ gerçi kitāb-ı bī-hisāb
‘İlm-i ‘irfāna şu‘ūruñ olmadı var sözi kes⁶⁴
- 10 Pīrķāl feyz-i İlāhīdür murād
Besdürür dīvāne bes⁶⁵

Bābü’ş-şīn

86

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

⁶⁴ Mısrada vezin vatası mevcut.

⁶⁵ Mısrada vezin vatası mevcut.

- 1 Her nefes deryā-yı vahdet kıldı cūş
Eksik olmaz baħr-i ‘ummānda ħurūş
- 2 Pertev-i nūr-ı Ĥudā tersā-beçe
Böyle fetvā virdi pīr-i mey-fürūş
- 3 Deyr-i ‘aşk içre yazılmış bu ħiṭāb
Cür‘ a-i cām-ı ene’l-Ĥaĥk ile nūş
- 4 Şamt-ı zikru’llāh iden maĥbūl-i Ĥaĥk
Gül gibi gūş olmuş vü ġāyet ħamūş
- 5 Vaħy-i muṭlaĥdur kelāmu’llāh-ı Ĥaĥk
Pīrĥāl feyz-i ezel peyk-i sürūş
- 6 Dil şarāb-ı la-yezālī itdi nūş
Kalmadı anda dirīġā ‘aĥl ü hūş

87

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Şādumān olmaĥ dilerseñ her nefes
Ehl-i ‘aşka iĥtidā kıl bir nefes
- 2 Gel beru nūş eyle vahdet-cāmın
Görmesün cānānesi hergiz ‘ases

- 3 Zāhid-i şūret-peresti bilesin
 H̄ar-mekesdūr h̄ar-mekesdūr h̄ar-mekes
- 4 Kārbān-ı ʿaşka oldıķ revān
 Daķmadan cān boynına ʿaşkuñ cere(s)
- 5 Būlbūl-i gūlzār-ı ʿaşķdur Pīrķāl
 Būlbūl-i cāna bedendūr bu ķafe(s)

88

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn

- 1 Gel beri ey ʿārif-i gevher-şinās
 Cevher-i ʿaşķı bilen cevher-şinās
- 2 Cevher-i ʿaşķı bilürseñ gel beri
 Kandedūr gelsün beru Hayydar-şinās
- 3 Laʿl ü yāķūt ehl olmaz cevherī
 Seng-i dıldür dīdeler mermer-şinās
- 4 Cevher-i ʿaşķı bilen kāmīl gūzīn
 ʿĀrifāndur ʿārif-i gevher-şinās
- 5 Zūlfikār u düldüli Kamber bilür
 Pīrķāl sultān-ı ʿaşķdur ʿārif Hayydar-şinās

89

Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilātūn Fāʿ ilūn

- 1 Ehl-i ‘aşka iktidā eyle gel ey cān bir nefes
Şād-mān olmağ dilersen ‘ālem içre her nefes
- 2 Mübtelā-yı derd-i ‘aşkam eylegil dermān meded
Gel beru ey sırr-ı ‘aşk bir dem baña feryād-res
- 3 ‘Aşk ile hem-rāhdıq vaḥdet fezāsında ‘ayān
Kılmamışdı daḥi Mecnūn Leylāya ašlā heves
- 4 Düldül-i ‘aşka süvār ol ey gönül
Esb-i himmet boyasına irmez bilgil feres
- 5 Ey ḥalilüm dām-ı ‘aşka çekdüñ ağır gönlümi
Nokṭa-i vaḥdetdürür dil murğına cānā ‘ade(s)
- 6 Pırkalidür zār u ser-gerdān-ı ‘aşk
Gel beru ey şāh-ı ‘aşk feryād-res feryād-res

90

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Aşka yoldāş olduğ idi bir nefes
Kıomadı dilde hevā ile heves
- 2 On sekiz biñ ‘ālemi maḥv eyledi
Nokṭa-i dildür egerçi bir ‘a(des)

- 3 İşbu ğurbet-hānede oldıķ ğarī(b)
Kimse hālūñ bilmedi var sözi kes
- 4 Ey nesīm-i fazl-ı Hāķķ luţf eyleyüp
Bir nefes bi'llāh? bizden yaña es
- 5 Kimseye açma hāķķat rāzını
Pırķāl rind-i cihān ol itme (pes)

91

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 16a 1 Mevc urup deryā ğibi cān oynadı
Şanasın kim baħr-i 'ummān itdi cūş
- 2 Ehl-i dünyā mūrçe-veş pā-māl-i ğam
Ehl-i hırş oldı hemānā işbu mūş
- 3 Bülbül-i ğülşendürür maķbül olan
Zāğuñ adı daħi gerçi oldı ķūş
- 4 Feyz irelden ğöñlüme ey Pırķāl
Ol zamāndan ğöñlüm itdi ķatı cūş

92

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey ğöñül her dem hevānuñ 'askeri eyle sen uruş

Şaf çeküp sultân gibi dem dem tûrûş

2 Hoş helâldür h amr-ı   aşk-ı lâ-yez al

Böyle fetv  virdi p r-i mey-f r ş

3 K l   k l ehli degüldür   a ıkan

V 'iz  ta' n eyleme ebsem h m ş

4 Her nefesde lâ-yez al  eyle n ş

Mevc urup dery  gibi eyle h r ş

5 P r al esr r-ı dil-f ş olmadı

Yazmadı ma' n -y    a k  hem sürüş

B b 'ş-ş d

93

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'ilün

1 İl h  k l beni sevd -y  d ny dan h l ş

Fazlu  ile k l beni g vg -y  d ny dan h l ş

2 H lle-i   a ku  lib s olsun bu gönlüm t flma

Şevk ile mest idüp k l d r-ı   u b dan h l ş

3 Gülşen-i g lz r-ı hüsnün şevkine hayr n olam

  A ku  ile k l beni g vg -y  ba  adan h l ş

4 Vir şar b-ı   a ku  mest eyle c nım her nefes

Eylegil ş ha şar b-ı c m-ı h mr dan h l ş

- 5 Pırķāliyem rūz u ŧeb faẓluñdurur maķŧūd olan
Sırrıñı iħsān idüp kılğıl temennādan ħalāŧ

94

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Cān u dil sevdā-yı ' aŧķadur ħarīŧ
' Āŧıķāndur meķ' ad-i ŧıdķa ħarīŧ
- 2 Ehl-i dūnyā zehr-i nefsi ŧandı ŧehd
Pīre-zen dūnyāya oldılar ħarīŧ
- 3 ' Āŧıķāndur ŧālib-i dīzār-ı Ĥaķķ
Ehl-i dūnyā fıŧķa oldılar ħarīŧ
- 4 Ĥıbb-i dūnyā yolunurı anlaruñ
Zīnet-i dūnyāya oldılar ħarīŧ
- 5 Sālik-i rāh-ı ŧarīķat Pırķālidür Pırķāl
Pır Alī sırrunadur ħāyet ħarīŧ

95

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ĥaddüñ üzre ħaŧķ gelür eyle trāŧ
Ĥaste diller olmasun ŧāħıb fıraŧ

- 2 Ğamze-i ħünrîzûñ olmış ħün-feşân
Merdüm-i çeşmimdürür ĝâyet yavâş
- 3 Zülf-i dilberden şaķın bir bend geçer
Saña kim didi aña ey dil uruş
- 4 Şerĥ olunmaz kışşa-i esrâr-ı ‘aşķ
Ger yazarsañ aña ey dil şad ĥavâş
- 5 Gel muĥabbet gösterüp eyle kerem
Aña kim dir Pîrķâl eyle şavâş

Bâbü’ d-dâd

96

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

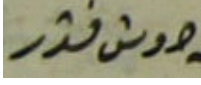
- 16b 1 Ey göñül Ĥaķķ kıldı saña ‘aşķı ‘arz
Emr-i Ĥaķķdur bilesün hem saña farz
- 2 Baĥr-i ‘aşķa talagörsün her nefes
Sen bu baĥrûñ қа‘ rına gel eyle ĥavz
- 3 Sırr-ı ‘aşķı cân ile şaķlar göñül
Râyĝân virmez anı hem daĥi qarz
- 4 Derd-i ‘aşķa yokdurur vâ‘ iz ‘ilâc

El uzatma ʿāşığa hem görme nabz

- 5 Cān u dil maqşūdıdur feyz-i ezel
Pırkāl feyz-i İlähī oldı feyz

97

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Vāʿiz eyler Cenneti her demde ʿarz
Rehn ile mi aldı anı yoksa qarz
- 2 Vār ise ʿaşkuñ beru gel zāhidā
Yoksa didiler ehl-i feyz
- 3 Yoqdur şerʿ içre bilgıl kibr ü kīn
Ehl-i ʿaşka vāʿiz eyler şimdi buğz
- 4 Ehl-i ʿaşkam pes muḥabbetdür bizüm üstādımız
ʿĀşığa mihr ü muḥabbet oldı farz
- 5 Pırkāl gönline irmişdür ḥayāt-ı sermedī
Vāʿiz eyler ol sebebden aña buğz

Bābüʿt-ṭāʾ

98

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Eylegil ey dil muḥīṭ-i baḥr-i ʿaşqdan ihtiyāt

Şāh-rāh-ı ʿaşqdurur rāh-ı şırāt

- 2 İrmesün dest-i ʿadüvv dāmānuña
Ehl-i dünyā ile itme ihtilāt
- 3 Gāh luṭf u ḳahr u ḳabz u başt ile
Böyle vazʿ olmış dirīgābu bisāt
- 17a 4 ʿĀşıḳān bu ʿāleme ḳılmaz nazār
Añlamış bu şūreti naḳş-ı ribāt
- 5 İrmeyince evliyāya yok sürür
Feyz iledür Pīrḳāl erbāb-ı ʿaşḳa inbisāt

Bābü'l-ʿayn

99

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ey gönül māl cemʿine ḳılma ṭamaʿ
Eyleme işbu hevāya sen ṭamaʿ
- 2 Ehl-i dünyāyı yudupdur meger nefis
Ḥubb-i dünyāya dimişlerdür ṭamaʿ
- 3 Pīre-zendür zāl-i dünyā bir füsün
Zīnetine merd iseñ ḳılma ṭamaʿ
- 4 Dāimā ḥor u zelildür ehl-i ḥırş
Zār u ser-gerdān ider cānı ṭamaʿ

- 5 Pîrķāl ķāf-ı ķanā' atde muķīm
Himmet itdi Pîr Alî gitdi ķama'

100

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Aşķdurur 'ālemde bir 'ālî meta'
Nūr-ı Hāķķdur dillere virür şu' ā'
- 2 Müdde'ilerden irür her dem elem
Eksik olmaz vāķı' ā hergiz şudā'
- 3 Dervîş oldur şevķ ü cezbe feyz ile
Vecd olup raşş eyleye her dem semā'
- 4 Benlik āşārını dilden maķv idüp
Nefs ile ceng eyleye ola şücā'
- 5 Meyl-i dünyā eylemezler 'āşıķān
Pîre-zen dünyā ile ķılmaz cimā'
- 6 Pîrķāl fazl-ı İlāhîdür bülend
'Aşķdurur 'ālemde bir 'ālî metā'

Bābü'l-ğayn

101

- 4 Anlaruñla yaşdınurlar āstānuñ ʿāşıkān
Devletüñde eksik olmaz bir tabāğ
- 5 Zaḥm-ı ʿaşkuñdan ölüirse Pırķāl
Devlet ile pādişāhım ola şāğ

103

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Zaḥm urupdur göñlüme sevdā-yı bāğ
Verd-i aḥmerdür şanasın tāze dāğ
- 2 Murğ-ı dil eyler hevāyı lā-mekān
Zülf-i müşgīnün kırar şad-güne āğ
- 3 Gül gibi her nükteye gūş ol dilā
Ḥoş meşeldür maʿ nāya olğıl kıulāğ
- 4 Ḥamdu'llāh zulmet içre kıalmadıķ
Şuʿ le-i ʿaşkuñdurur dilde çerāğ
- 5 Nār-ı ʿaşkuñdan yanardı bu çāker
Eşk-i çeşmim aķmış idi çāğ çāğ
- 6 Mülk-i dil oldu ḥarāb ey Pırķāl
Ey göñül kıan āğla ey dil şāğ u şāğ

104

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Nefs-i emmâredürür bir çara zâğ
Nefs-i levvâmedür daği kelâğ
- 2 Nefs-i şūmuñ fitnessinde mi her nefes
Mülk-i dilde eksik olmadı ulâğ
- 3 Müdde'iler 'aşçün gavgâ ider
Her nefesde çekdiler bize yarâğ
- 18a 4 'Āşıkı bend eylemek ister hevâ
Nefs-i şūmuñ fitnessidür bend ü bâğ
- 5 Rîş-ğandi sevmediler 'āşıkân
Ehl-i 'aşqa Pîrkâl vār itme lâğ

Bābü'l-fā'

105

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Aşkıñ artuğ olsa řāñ mı ez-selef
Çün dimişlerdür bize ħayrū'l-ħalef
- 2 Zerre-veş bî-ğadr idim bu ħalk-ārā
Feyz-i 'aşğ irdi baña virdi şeref
- 3 Evliyâ sırrıdurur sırr-ı İlāh
Seyr-i sâlik aña irdi lâ-teħaf

- 4 Zaḥm-ı tîġ-ı ‘aşka olġıl sen nişân
Sîne-i ‘uşşâkmış dâim hedef
- 5 Müdde‘iler çokdurur bu (dü)nyede
Uymadık añlarıñla ber-ṭaraf
- 6 Râygân bulduñsa feyz Pîrkâl
Sen muḥabbet gencini itme telef

106

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Aşkdurur ‘âlemde ey dil key zarîf
Olmazmış aña hiç kimse ḥarîf
- 2 Göñlüm aldı nûrı ‘aşkuñ bî-gümân
Şevk-ı zevk-i evliyâ ġâyet laṭîf
- 3 Meclis-i ‘uşşâka var señ câvidân
Feyz ile ey dil olasın key şerîf
- 4 Her nefes cân menzolidür meclis-i sulṭân-ı ‘aşk
Rûḥa perde yokdurur tendür keşîf

- 5 Maḥrem olmak ister iseñ bī-gümān
Key ḳatī olmak gerek pāk ü ‘afif
- 6 Mülk-i dilde şübheden eyle ḥazer
Esmesün ol meclise bād-ı ḥarīf
- 7 Pīrḳāl ḥıffet gerekmez ‘ārif ol
Bī-edeb olan olurlarmış ḥafif

107

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Olanlar evliyā bezminde ‘ārif
Zuhūr eyler olardan çok ma‘ārif
- 18b 2 Anı keşşāf u telvīḥ añlamaz hīç
Yolun urmaz anuñ ‘ilm-i Mevāḳıf
- 3 Sülūk u seyr ü ilhāmı olan cān
Beğāyet kāmīl ü ‘ārif mükāşif
- 4 Dil-i zāhidde yokdur feyz-i ma‘nā
Ki ‘āşık meşrebinedür muḥālif
- 5 Selef hep Pīrḳāl ‘aşḳ önüpdür
Anuñçün bāḳīdur zıkr-i sevālif

108

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Meclis-i ‘uṣṣâḳ-ârâ olmaz ḥilâf
Ehl-i vaḥdet içre yoḳdur iḥtilâf
- 2 Ders-i ‘aşḳı bilmedi ḳâdı ‘aceb
Bilmeyüp keṣṣâf urur bir nice lâf
- 3 Sen emânet sırrını ṣakla gönül
Cevher-i ‘aşḳa gönüldür ḥoṣ ḡılâf
- 4 Kibr ü kînden ḥoṣ müberrâdur gönül
‘Āṣıḳ-ı deryâ dil oldu sîne ṣâf
- 5 Râst-rev sulṭân-ı ‘aşḳdur Pîrḳâl
Ḳîl ü ḳâl vâ‘ izândur hep güzâf

109

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 ‘Aṣḳ ile ‘âṣıḳ bulupdur ḥoṣ ṣeref
Zâhir oldu ṣanasın ṣâh-ı Necef
- 2 Câm-ı ‘aşḳı lâ-yezâlî eyle nûṣ
Devlet-i pîr-i muḡândur lâ-teḥaf
- 3 Āstânuñ bendesîdür bu gönül
Reddün ile eyleme ṣâhâ telef

- 4 Gül gibisin ‘āşıkā her dem nişān
Zahm-ı tır-i ‘aşkadur sineñ hedef
- 5 Sālik-i rāh-ı tarīkat Pīrķāl
Kaşdı oldur diyeler hayrū’l-ħalef

110

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bulmağ isterseñ dilā ‘ālemde ‘aşk ile şeref
Zahm-ı tır-i ‘aşka eyle sīneni dāim hedef
- 2 Cām-ı ‘aşkı nūş kıldık cümle-i ‘uşşāk ile
Ol şafā ile iripdür bende ne şāhā şeref
- 19a 3 İşrabū yā eyyühe’l aţşan gelür her dem nidā
Gel beru gel devlet-i pīr-i muğāndur lā-teħaf
- 4 Maţla-‘ı nūr-ı İlähīdür kulüb-ı evliyā
Evliyā ser-çeşmesīdür bilesin şāh-ı Necef
- 5 Mazhar-ı feyz-i İlähīdür göñül ey Pīrķāl
Vār ümīdim ki olasın hayrū’l-ħalef

111

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Hey dirīgā hayf ola ‘ömr-i şerīf
Zāyi‘ ola ğaflet ile ey zarīf
- 2 Pāk meşreb pāk dil şāfi nihād
‘Aşķ –ārā āşık gerek ğāyet ‘affif
- 3 Feyz-i ‘aşķ-ı lā-yezālī bī-mişāl
Zevķ-i rūhānīdürür ğāyet laţif
- 4 Rūh-ı sulţānīdürür ğāyet kāvī
Nefs-i cismānīdürür ğāyet zaīf
- 5 Rūh-ı kudsī bülbül-i ‘arş-‘āşiyān
Cism-i hākī bir kafesdürür keşif
- 6 Tālib oldım şüret içre dosta ben
Bulmadım ‘ālemdede bir yār-ı harīf
- 7 Hāsret ü derd ü ğamuñdan Pırķāl
Māh-ı nevdende incedür mūdān naĥif

Bābü’l-kāf

112

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kandedür ol şāgar u şahbā-yı ‘aşk
 Kandedür ol bāde-i hamrā-yı ‘aşk
- 2 Kandedür ol vādī-i Mecnūn-ı ‘aşk
 Kandedür yā Rāb ki ol şahrā-yı ‘aşk
- 3 Kandedür ol vālih ü Leylā-perest
 Nāzır-ı Mecnūn olan Leylā-yı ‘aşk
- 4 Kandedür ol pertev-i nūr-ı Hudā
 Kandedür ol ‘ārif –i ‘ankā-yı ‘aşk
- 5 Kandedür ey Pırķāl sultān-ı ‘aşk
 Kandedür hem menzil ü me’vā-yı ‘aşk
- 6 Dem-be-dem Mecnūn olupdur gönlümüz
 Kandedür ol vālih-i Leylā-yı ‘aşk

113

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ehl-i diller zümresinün cānı ‘aşk
 ‘Āşık-ı dil-hastenün dermānı ‘aşk
- 2 Sırr-ı ‘aşka yokdur hergiz zevāl
 Sırr-ı bākīdür degüldür fānı ‘aşk
- 3 Ehl-i zāhir bilmediler ‘aşkı bes
 İmtihān ile şorarlar fānı ‘aşk

- 4 Gel beru dīvān-ı Hakk'a hâzır ol
Evliyâ bezmidürür dīvānı 'aşk
- 5 Meclis-i 'uşşâk-ârâ maḥzen göñül
Evliyâdur Pırkâl sultānı 'aşk

114

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

- 1 Dâimâ başımdadur sevdâ-yı 'aşk
Eksik olmaz şūriş ü gavgâ-yı 'aşk
- 2 Sîne-i âşıkda 'aşkuñ meskeni
Evliyâdur menzil ü me'vâ-yı 'aşk
- 19b 3 Ehl-i diller meclisinde mest olan
Oldurur bu bezm-i rüsvâ-yı 'aşk
- 4 'Aşk-ı muṭlak pertev-i envâr-ı Hû
Nıstdür kevn ü mekân bālâ-yı 'aşk
- 5 Mevc-i 'aşk-ı bî-kerândur söyleden
Evliyâdur Pırkâl deryâ-yı 'aşk

115

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

- 1 Zıkr ü tesbîḥ 'âşıka güftâr-ı 'aşk

Cezbe vü feyz-i Hudâ envâr-ı aşk

2 Şâh-râh-ı aşka gel baş bir kadem

Tâki neymiş bilesin âşâr-ı aşk

3 Râh-ı aşka sâlik olsun Hakk ayân

Hakk ayân itmekdürür eţvâr-ı aşk

4 Ma rifet baħrinde sebbâh olmıyanlar görmedi

Mülk-i dilde lü'lü-yi şeh-vâr-ı aşk

5 Hâzin-i gencîne-i aşk-ı Hudâdur Pırķâl

Mesken itdi sine-i ebrâr-ı aşk

116

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 'Ârif-i irfân olanıñ dâimâ güftâr-ı aşk

Çatre şayılmaz mevce gelse kılzüm zehhâr-ı aşk

2 Mest ü lâ-ya' kıl görürseñ aşığı ta'n eyleme

Bî-ħodı vü bî-ħuşı dīvâneñ eţvâr-ı aşk

3 Şu'le-i nâr-ı muħabbet yağdı gönlüm perdesin

Rüşen itdi gün gibi hep dilleri envâr-ı aşk

4 Kıl ü kâle ğurre olma vâ' izâ

Dil mi derler aña kim feyz olmaya esrâr-ı aşk

- 5 Terk ü tecrîd ü fenâ ender fenâ
Her ne yerde olursa Pîrķāl āşār-ı ʿaşķ

117

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Gel delîl ol bir nefes ey şâh-ı ʿaşķ
Düşmesün beydâ-yı Tîhe râh-ı ʿaşķ
- 2 Hızr-i vaķtsin aç niķâb-ı ĥazreti
Len-terânî perdesinde ķalmasun Mūsâ-yı ʿaşķ
- 3 Evliyâsın Hāķķ ile Hāķķsın ʿayân
Saña inkâr eyliyendür ġâlibâ tersâ-yı ʿaşķ
- 20a 4 Dilde sırr-ı maĥfîsin sen bî-gümân
Cân içinden saña vardı râh-ı ʿaşķ
- 5 Pîrķalîdür ʿâşık u maʿşûķ u ʿaşķ
Luĥf idüp kıлма anı rüsvâ-yı ʿaşķ

118

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

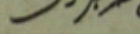
- 1 Zâhidi ġülzâr-ı ʿaşķa ķoymadı erbâb-ı ʿaşķ

- Ehl-i rahmet olmadı açılmadı ebvâb-ı aşk
- 2 Pertev-i nûr-ı İlâhîdür cemâl dilberân⁶⁶
Böyle yazdı müftî-i aşhâb-ı aşk
- 3 Gevher-i mihr ü muhabbet her gönülde olmadı
Dâimâ maḥbûb olupdur âleme aḥbâb-ı aşk
- 4 Cümle eşyâ ser-te-ser nûr-ı Hüdâdur bî-gümân
Cümleye yeksân nazardur vâkıâ âdâb-ı aşk
- 5 Pîrkâl mihr ü muhabbet hil'atin geydün ayân
Sende ḥatm oldu bugün âdâb-ı aşk

119

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nice berây-ı dil saña seyr-i irâk
İtmedün hergiz seyâhatden firâk
- 2 Nice bir vuşlat dilersen derd ile
Vâr yürü uşşak ile eyle telâk
- 3 Aḳd-i dünyâ itmesün maḡbûn seni
Pîre-zen dünyâya vir gel sen ṭalâk
- 4 Mesken-i zâhir saña mülk-i beden
Aşk ola ma'nen saña dâim vişâk

⁶⁶ Kelime metinde “” şeklinde yazılmıştır.

- 5 Pîrķâl sırr-ı Hüdâsın bî-gümân
Ġâfil olma olmasun aña şikâķ

120

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Baħr-i 'aşķdur 'ârifân bil ey refiķ
Baħr-i 'aşķa her biri olmuş ğarîķ
- 2 Sâlikân-ı râh-ı 'aşķdur 'ârifân
Bundan özge yoķdurur toĝrı tarîķ
- 3 Meclis-i va'za yakîn olma gönül
Vâ' izün âvâzedür bang-ı şehîķ
- 4 Mest olan 'uşşâķ Hâķķdur câvidân
Câm-ı 'aşķ-ı lâ-yezâlî şehd-i rahîķ
- 20b 5 Yâr-ı şadıķ ister iseñ Pîrķâl
Evliyâdan özge olmaz bir şe fiķ

121

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ğālib oldı gönlüme her laḫza ŧevḫ
Eksik olmaz mülk-i dilde ŧevḫ u zevḫ
- 2 Bağladım zünnār-ı ‘aşḫı bilüme
Eyledim cân boynına hem ‘aşḫı ḫavḫ
- 3 Key ŧaḫın benlikden ey rûḫun benim
Seyrûñ olmasun senüñ bir laḫza ‘avḫ
- 4 Mest-i cām-ı ‘aşḫ olan mestāneler
Pīr-i ‘aşḫa geldiler bes cavḫ cavḫ
- 5 Pīrkāl ŧaff-ı ni‘âlde oturur
Gözlemezler ehl-i ma‘nā taḫt u fevḫ

122

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Yol dilersen gönlüne gel ey refiḫ
‘Aşḫdan özge olmaya ḫođrı ḫarīḫ
- 2 Vālih ü ḫayrāndurur aşḫābımız
Mest-i cām-ı ‘aşḫ olupdur bu ferīḫ
- 3 Ehl-i diller la‘l ü gevher oldılar
Mehden aldı pertevi mühr-i ‘aḫīḫ

- 4 Feyz-i cām-ı lā-yezālīdür bu ‘aşk
Cennet içre bu durur hamr-ı rahîk
- 5 Pîrķāl esrār-ı ‘aşkı şakla sen
Kim odur bir ince sır ğāyet daķık

123

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Gerekdür her nefesde saña taķķık
Kılasın sırr-ı ‘aşka katı taşdıķ
- 2 Hidāyet olmayınca olmaz āhir
Refiķ olmak gerekdür aña tevfiķ
- 3 Şaķın aldanmasun dünyā-yı mekkār
Saña ğaflet virüp kılmaya taķmîk
- 4 Meded zāhidlere uyma dilā sen
Ki her bir sözlerini aña terzîk
- 5 Görüp şeydālīgum cānān dimişdür
Muķabbet Pîrķāl var sende taķķık

124

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 21a
- 1 Secde kıldım āstānuñ ḥākine ey şāh-1 ‘aşk
Sendedür Hakk saña vardı rāh-1 ‘aşk
 - 2 Şāf diller çoçdurur bu dinde
Saña beñzer görmedim bir şāh-1 ‘aşk
 - 3 Hakkdurur yoldāş olan her bī-dile
‘Aşk imiş ‘aşıklara hem-rāh-1 ‘aşk
 - 4 Zillet ü cevr ü cefā ile elem
Eksik olmaz dāimā dil-ḥ-āh-1 ‘aşk
 - 5 Āh-1 āteş-nāk-i ‘aşkdan key şakın
Yandurur bu ‘ālemi bir āh-1 ‘aşk
 - 6 ‘Aşk-ı Hakkdur dāimā maşşūd olan
Pırkalīdür var ise āgāh-1 ‘aşk

125

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gerçi kim Mecnūndurur şeydā-yı ‘aşk
Şāhid-i bāzārmış Leylā-yı ‘aşk
- 2 Giymedi ‘aşık libās-ı fāḥirī
Bes degül mi zīnet-i zībā-yı ‘aşk
- 3 Kimse bilmez ḥālet-i ‘uşşākı hem
Bu’l-‘aceb sevdā imiş sevdā-yı ‘aşk

- 4 Yidi deryāyı hemān dem ğarķ ider
Cūşa gelse bir nefes deryā-yı ʿaşķ
- 5 ʿAşķ-ı muṭlaķ çağırupdur Pīrķāl
Sīne-i ʿuşşāk imiş me ʿvā-yı ʿaşķ

126

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Hoş degül mi ʿāşıķa sevdā-yı ʿaşķ
Hoş degül mi ʿāşıķa ğavġā-yı ʿaşķ
- 2 Lāübālī ʿaşıķı mestānedür
Hoş degül mi ʿāleme rüsvā-yı ʿaşķ
- 3 Cūşa gelse ğarķ olur kevn ü mekān
Buʿl-ʿaceb deryādudur deryā-yı ʿaşķ
- 4 Degme bir mecnūna yüz göstermedi
Şāhid-i kāşānedür Leylā-yı ʿaşķ
- 5 ʿĀşıķ u maʿşūķ u ʿaşķdur Pīrķāl
Hāldür cām-ı mey ḥamrā-yı ʿaşķ

127

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 21b
- 1 Evliyâdan feyz olupdur bâde-i hamrâ-yı ‘aşk
Cism-i pâk-i evliyâdur sâgar u şahbâ-yı ‘aşk
 - 2 ‘Arş u ferş u kün-fekândandur ziyâd
‘Aql idrâk eylemez kim nicedür şahrâ-yı ‘aşk
 - 3 Ger muhîṭ-i ‘aşkuñ aḥvâlin şorarsañ baña
Ṭoṭoludur on sekiz biñ ‘âleme deryâ-yı ‘aşk
 - 4 ‘Aşk-ı muṭlaḳ olmayınca ‘aşık şafî nihâd
Bilmedi kim evliyâdur kâf ile ‘ankâ-yı ‘aşk
 - 5 ‘Aşk imiş maḳşûd-ı küll-i kün-fekân
‘Aşk içinde sırr-ı maḥfi ḳurb ol dâna-yı ‘aşk
 - 6 Mu‘ciz-i keşf ü kerâmet maḫhar-ı ilhâm-ı Hû
Pertev-i nûr-ı ezel mihr cihân-ârâ-yı ‘aşk
 - 7 ‘Aşk-ı muṭlaḳ sırr-ı Ḥaḳḳ esrâr-ı Hû
Ḥaḳḳdurur ey Pîrḳâl sevdâ-yı ‘aşk

128

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Mest-i cām-ı ‘aşkdurur mesrûr-ı ‘aşk
Hep fenâdur mâ-sivâ ma‘mûr-ı ‘aşk

- 2 Mest olup diller ene'l-Hakḳ söylye
Bu'l-^ç aceb dīvānedür manşür-1 ^ç aşḳ
- 3 Mest ü meczûb u ḥarâb ḥayr-1 hû
Lâübâlî sîne-çâk mestûr-1 ^ç aşḳ
- 4 Deyr-i ^ç aşḳ içre şanemler göricek
Secde kılmakḍur hemân düstûr-1 ^ç aşḳ
- 5 Vâlih ü ḥayrân olursa Pîrḳâl
Şamt-1 zikru'llâh ider maḥmûr-1 ^ç aşḳ

129

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

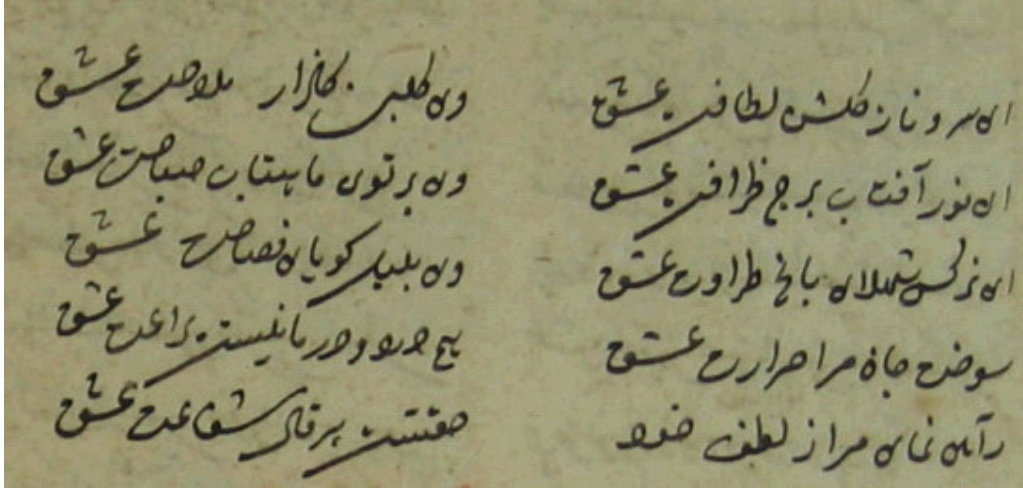
- 1 Şamt-1 zikru'llâh ider sulṭân-1 ^ç aşḳ
^ç Āşıkı ^ç irfân ider sulṭân-1 ^ç aşḳ
- 2 Mest-i cām-1 ^ç aşḳ ider her bendei
Mülk-i dilde şâh ider sulṭân-1 ^ç aşḳ
- 3 Berr u baḥre nâzır eyler dervîşi
Ḥızr ile hem-râh ider sulṭân-1 ^ç aşḳ
- 4 Üçler ü beşler yedilerle ^ç ayân
Cem^ç idüp iḥvân ider sulṭân-1 ^ç aşḳ

22a

5 Pīrkāl bezm-i ilāhī evliyānun meclisi

Budır ol dīvān-ı ‘aşk sulţān-ı ‘aşk

130

131

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe’ulün

- 1 Melāmet şablını çaldırdı ‘uşşāk
Özine ‘ālemi güldürdi ‘uşşāk
- 2 İrer seng-i melāmet müdde‘iden
Nefs atduğını öldürdi ‘uşşāk
- 3 Görüp ‘uşşākı tır-i ğamze atma
Ki tır-i āha dil deldirdi ‘uşşāk
- 4 Şağın gülzār-ı ħüsnüñ serv-i nāzım
Ki bārid āha gül şoldırdı ‘uşşāk

- 5 Nice bitmez işi şabr ile gördüm
Cihānda Pırķāl oldurđı ‘uşşāķ

132

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa ‘ülün

- 1 Şarāb-ı ‘aşķ içüp terk it ‘alāyık
Ĥarābāt ehline olğıl muţābık
- 2 Şarāb-ı ‘aşķı nūş it evliyādan
Ki cān bezmine bu olmış muvāfık
- 3 Nedür ol cür‘ a-i cām-ı İlāhī
İçen oldı cihān içinde fāyık
- 4 İrişdi cür‘ a-i cām-ı muĥabbet
Çün oldım evliyā yolunda şādık
- 5 Bugün sulţān ‘Alidür kāmil insān
Ki ‘aynu’llāh odır hem ‘ayn-ı ĥālik

133

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe ‘ülün

- 22b 1 Anuñ zātı vü ‘ilmi küll-i Ĥaķķdur
Mu‘ayyendür muĥaķķdur bu ‘āşık

- 2 Hakkı her şeyde zāhir gördüm ey cān
Bes oldum ta‘ zīm ü tekrīme lāyık
- 3 Benim furkān benim seb’ül-meşānī
Benim bilgil kitābu’llāh-ı nātıķ
- 4 Lisān-ı ğaybuñ oldım tercümānı
Ne şanurlar ‘aceb işbu ğalāyık
- 5 Fenā buldı vücūdım muṭlaķım ben
Benim yanımda yoķdur bir ‘avāyık
- 6 Muḥabbet kūyını dervāze ider dil
Benim Mecnūn benim Ferhād u Vāmık
- 7 ‘Acebdür Pırķāl şırın kelāmsın
Neden oldı saña bu diller bāyık⁶⁷

Bābü’l-kāf

134

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ey gönül bilsem nedür bu rüz (u) şeb kārūñ senūñ
‘Āķıbetle olıserdür fikr ü inkārūñ senün
- 2 Dāimā cevr ü cefāya müntazırsın cān ile
Hiç muḥabbet semtine meyl eylemez yārūñ senün

⁶⁷ Kelime metinde “bālık” şeklinde yazılmış.

- 3 Bağırmız tîğ-ı cefâdan şerha şerha oldu bes
Nâz çok eyler molla gel yüzlü dildârũ senün
- 4 Kible-i erbâb-ı dilsin secde-gâh-ı ins ü cân
Ka‘ bedür vâre ise ey cân küll-i dîvârũ senũñ
- 5 Saña senlikden eşer hiç kalmayıp dur Pırkâl
Mağv olupdur ‘aşk içinde vâre ise ‘ârũ senün

135

Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilâtũn Fâ‘ilũn

- 1 Ey gönül yokdur karar ü şabruñ ârâmuñ senũñ
Bilmezem ne eyledi saña dil ârâmuñ senün
- 2 Bülbül-i gülzâr-ı ‘aşk idũñ pür-elhân nâleden
Hâmuş oldıñ neyledi saña gül-endâmuñ senün
- 3 Keşret-i dünyâ ile zulmet bürüdi gönlünü
Mağla‘ -ı nûr-ı hidâyet idi her kâmuñ senũñ
- 4 Hâliyâ derd ü belâ vü hûn-ı dildür yidügiñ
Selsebîl ü kevşer-i ‘aşk idi her câmuñ senũñ
- 5 Pırkâl ser-defter-i ‘uşşâkduñ sen bir zamân
Hâliyâ ‘irfân-ârâ yokdur gibi nâmuñ senũñ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 23a
- 1 Ey gönül k̄anı hidāyet noldı elcāmuñ senüñ
Derd ile geçdi dirîgâ şubḥ ile şāmuñ senüñ
 - 2 Şehriyār-ı mülk-i 'aşk idiñ cihānda zevk ile
Nice diller fetḥ iderdiñ k̄anı içdāmuñ senüñ
 - 3 Pīre-zen dünyāya aldanma şaḥın merdāne ol
Mekr ü tezvīr ile dünyā olmasun dāmuñ senüñ
 - 4 Cīfe-i dünyāya kalduñ k̄anı oldım ey gönül
Cür' a-i cām-ı İlāhī idi her cāmuñ senüñ
 - 5 Pīrkāl beytü'l-Ḥarām-ı 'aşk idüñ sen bir zamān
Ḥaḥḥ idi dil Ka' besinde dāim imāmuñ senüñ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Aşk içinde 'āşıkuñ sırrını pinhān eyledüñ
Gel temāşā kıl cemālim diyu dīvān eyledüñ
- 2 Mübtelā-yı derd-i 'aşk itdüñ temāmet gönlinü
Ya' ni ol bī-çārenüñ derdine dermān eyledüñ
- 3 Deyr-i 'aşk içre çü gösterdüñ cemāl-i dil-firīb
İçürüp dīvāne-i ser-mest ü ḥayrān eyledüñ

- 4 Bir ulunu nr-ı aı ile yaup nr eyledn
Birini alemlere gn gibi sultn eyledn
- 5 Pıral hk ile yeksn iken ey fazl-ı İlh
Bir nazarla cnuun adını cnn eyledn

138

Filtn Filtn Filtn Filn

- 1 Himmetndr terbiyet ılan vcdun aıun
Oldurur mav eyliyen n-bd u bdın aıun
- 2 Feyz-i Rabbn irise Glen-i cn murgına
Gre idn nle ile h u ddın aıun
- 3 Nr-ı aı irse hev nrında szn alibe
Sndrp hk itmeyince omaz odın aıun
- 4 Gz gerekdr kim gre zhir baup
Bu fen bzrınn iinde sdın aıun
- 5 Cm-ı aı n iderken bir nefes ey Pıral
Dnleye bir n nedr grgil srdın aıun

139

Mefā'īlün Mefā'īlün Fe'ūlün

- 23b
- 1 Hākīkat-i hāl sultān pīr Alīnūñ
Rasūlūñ feyzdür sırrı Alīnūñ
 - 2 Olupdur pādişāhı her velīnūñ
Şerī'at fi'l-i sultān pīr Alīnūñ
 - 3 Beri gel zāhid 'aşka eyle ikrār
Ṭarīk-i pīr Alīye kıılma inkār
 - 4 Budur vird-i lisān-ı cümle ebrār
Ṭarīk-i 'aşkı sultān pīr Alīnūñ
 - 5 Odur sultān-ı meydān-ı ṭarīkat
Anuñ hüddāmdur ehl-i şerī'at
 - 6 Alur haqqdan virür halka haqqat
Velāyet eli sultān pīr Alīnūñ
 - 7 Dilerseñ kırtulasın her belādan
Du'ā himmet gerekdür evliyādan
 - 8 Gönül pāk eylemeklik māsivādan
Muhaqqak hāl sultān pīr Alīnūñ
 - 9 Eger maqşūd ise gel luṭf u ihsān
Gider küfrüni tā kim ire imān

- 10 Olupdur cān u dil derdine dermān
Mesīh enfāsı sulṭān pīr Alīnūñ
- 11 Sülūk u seyr ü cezbe keşf ü ilhām
Me‘ānī vü ma‘ārifdür ser-encām
- 12 Bu hāl ile bulur ‘āşıklar itmām
Hidāyet hāl-i sulṭān pīr Alīnūñ
- 13 Ṭarīḳ-i evliyaya gelse sālīk
Olurlar feyz-i ‘āşka cümle mālīk
- 14 Ki nūr-ı ‘aşḳ iledür seyr-i sālīk
Münevver yolu sulṭān pīr Alīnūñ
- 15 Velāyet burcınadır mihr-i envār
Anuñçündür dil-i ‘aşḳ münevver
- 16 Kılıpdur Pīrḳāl cānın mu‘aṭṭar
Gül ü gülzār sulṭān pīr Alīnūñ

Bābü'l-lām

140

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Noḳṭa-i vaḥdetde devrān eyledi pergār-ı dil
Naḳş-ı hāl-i evliyādur noḳṭa-i devvār-ı dil
- 2 On sekiz biñ ‘ālemūñ naḳş u ḫayālīdür ‘ayān

- Bu'l-^çaceb ^çâyînedür ^çâyîne-i envâr-ı dil
- 24a 3 Himmet-i merdândurur her işleri iden tamâm
 7älîb-i esrâr-ı merdân olmadur çün kâr-ı dil
- 4 Sâķî bezm-i İlähî evliyâdur evliyâ
 Cür^ç a-i cäm-ı ene'l-Ĥaķķ 7älîbi ĥammâr-ı dil
- 5 Mażhar-ı feyz-i Ĥudâ-yı lem-yezeldür Pîrķâl
^çÂrif-i e7vâr-ı Ĥaķķdur kâşif-i esrâr-ı dil

141

Fâ^çilâtün Fâ^çilâtün Fâ^çilün

- 1 Feyz-i el7âf-ı İlähî dâimâ envâr-ı dil
 Maĥzen-i genc-i me^çânî maĥzen-i esrâr-ı dil
- 2 Keşf ü ilhâm-ı İlähîdür ^çayân
 Nu7ķ-ı Ĥaķķdur dâimâ güftâr-ı dil
- 3 Gevher-i gencîne-i esrâr-ı Ĥaķķ
 Gevher-i gencîne-i esrâr-ı dil
- 4 Bû-yı ^çaşķuñla mu^ça7tardur göñül
 Ĥurrem ü ĥandân gül ü gülzâr-ı dil

- 5 Çün gönül mirât-ı Hakkdur Pırķāl
 Kābil-i 'aks-i cemāl-i yār-ı dil

142

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Evliyādan feyz olupdur gönlüme esrār-ı dil
 Mevc-i deryā-yı ma'ārif kұлzüm-i zehhār-ı dil
- 2 Gün gibi rüşen dil oldım 'āşıkān
 Pertev-i nūr-ı Hūdādur dāimā envār-ı dil
- 3 Bū-yı 'aşkı ister iseñ gel beri zāhid bir gün
 Şu'le-i nūr-ı hidāyetdür gül-i gülzār-ı dil
- 4 Kādr-i 'aşkı zāhid-i efsürde dil bilmez gibi
 Germ olupdur 'aşk ile dem-be-dem bāzār-ı dil
- 5 Keşf-i esrār eyler ise Pırķāl 'ayb eylemeñ
 Pır Alīden feyz olupdur gönlüme esrār-ı dil

143

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yağdı yandırdı cihānı nār-ı dil
 Āsümāne pertev urdı şu'le-i envār-ı dil
- 2 Mülk-i dilde pertev-i nūr-ı Hūdā lem'andurur
 Hem tecellī-i cemāl-i Hakkdurur āşār-ı dil

- 3 Z̤ulmet-i mülk-i vücūdum maḥv olup gitdi tamām
Gün gibi⁶⁸ ... envār-ı dil

144

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 24b 1 ̤andedür ol āfitāb-ı lā-yezāl
̤andedür ol māhitāb-ı pür-kemāl
- 2 ̤andedür ol vālih ü şeydā-yı 'aşḳ
̤andedür ol Leylī-i şāḥib cemāl
- 3 ̤andedür ol Leylī-i erbāb-ı 'aşḳ
̤andedür ol la' l-i rengīn ḥadd ü ḥāl
- 4 Zāhid-i şüret-perestdür gāv-ı ḥar
Vā' iz-i ḥod-bīndürür pür-ḳıl ü ḳāl
- 5 Dāimā maḥrūm-ı 'aşḳdur vā' izān
Zāhide hem feyz irişilmekdür muḥāl
- 6 Her nefes 'aşḳuñ rumūzun şerḥ ider
̤andedür ey Pırḳāl ol vaşfa ḥāl

145

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

⁶⁸ Bu kısım tahrip olduğu için okunamamıştır.

- 1 Gel beru ey ʿāşık-ı şūrīde-ḥāl
Meclis-i ʿuşşâk-ârâ cām-ı vişāl
- 2 Evliyâ bezmidürür rûz-ı elest
Andadur bilgil temâşâ-yı cemāl
- 3 Cezbe vü feyz ü zühür-ı cām-ı ʿaşk
ʿAşk iledür yine ʿaşka ittişāl
- 4 Cürʿ a-i cām-ı eneʿl-Ḥaḥḥ nûş iden
Mâʾ ü menden kırtılup buldı kemāl
- 5 Sâlik-i meczûb-ı Ḥaḥḥ mestân-ı ʿaşk
ʿAşk-ârâdur Pırķâl ol hoşca ḥâl

146

Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 Ey müderris niceye dek kıl ü kâl
Oligörsen yeg degül mi ehl-i ḥâl
- 2 Hem saña keşf olsa esrâr-ı ledün
Hem gülân tâlibler olsa vecd-i ḥâl
- 3 Baḥr-i ʿummân-ı maʿârif kılsa cûş
Nice zîr-güller yanında ola lâl

- 4 Zā(hid)⁶⁹ iremez bû-yı ʿaşk
Ger giyerse şad hezārān eski şāl
- 5 ⁷⁰ ğāyet nebbāksin
Çaldı dünyā ağzuña beñzer ki bāl⁷¹

147

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 25a 1 Bir dem ārām eylemedüñ görmedüñ rāḥat nedür
Fikrūñ oldı rüz u şeb mülk ile māl
- 2 Ḥasret ü derd ü dirîĝ u ḥayf ü āh
Böyle ger virān geçerse māh ü sāl
- 3 Mest-i cām-ı lā-yezāl olmağ isteseñ
Pırķāl ʿ uşşāğ-ārā kendüñi şāl⁷²

148

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ruḥlaruñ baḥr-i hidāyet kaçlaruñ hem ey güzel
Mevc-i deryā-yı ebeddür hem ezel
- 2 Ḥāl-i müşgīn sırr-ı vaḥdetdür ʿ ayān
Zülfüñ ol ḥablü'l-metīndür bī-bedel

⁶⁹ Bu kısım tahrir olduğu için okunamamıştır.

⁷⁰ Bu kısım tahrir olduğu için okunamamıştır.

⁷¹ Eski numaralandırma sistemine göre buradan itibaren bir varak eksik.

⁷² Öncesinde varak eksik olduğu için bu gazel noksandır.

- 3 Sen sen ol sırr-ı mükerrem hep teveccüh sañadur
 Kıble-i erbâb-ı dilsin ‘arş-ı a‘ zam fi’l-meşel
- 4 Şüretüñ seb’ül-meşânî heft-esmâ-yı ‘izâm
 Mażhar-ı sırr-ı İlähî olmaya hergiz bedel
- 5 Yanılırsa naqş-ı şüret âb u gildir gam degül
 Sırruña irmez hâlel ger cisme ki irse hâlel
- 6 Zâhidâ ferdâya şalma bundadur dîzâr-ı Hakk
 ‘Ârifân bâzâr iderler âşikârâ çün ilel
- 7 Pırkâl şîrîn-zebândur medhiñ eyler dâimâ
 Biñde bir kez vâkı‘ olmaz işbu nev‘ a bir gâzel

Bâbü’l-mîm

149

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Cezbe vü feyz-i İlähî birle pür-nür olmuşum
 Anuñçün gün gibi ‘âlemde meşhür olmuşum
- 2 Âsitân-ı evliyâyâ şıdķ ile kıldım sücüd
 Cavidânî ‘aşķ ile gâyetde mesrür olmuşum
- 3 Câm-ı ‘aşķı nüş idüp çaldıķ ene’l-Hakk taḫlîñi
 Bâğ-ı dâd-ı ‘aşķ içinde şimdi manşür olmuşum

- 4 Hızre irdim çeşme-i hayvân içdim şevk ile
 Kaçresinden ol zülâlin baħr-i mescūr olmuşum
- 5 Lî-me‘ allâh ‘ âleminde Hakk ile kıldım vişâl
 Hakk ile birlikdeyim nûrun ‘ alâ nûr olmuşum
- 6 Evliyâdur Pîrķâl İsrâfil ‘ aşrîñ ‘ ayân
 Min-nefahtü fihi birle nefhâ-i sūr⁷³ olmuşum

150

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Şadumânım ‘ aşk ile bir ulu sultân bulmuşum
 Kim bu vîrân göñlüm içre genc-i pinhân bulmuşum
- 25b 2 Mürde-diller bulsun âhir câna cân
 Kim bu rüşen ‘ âlem içre âb-ı hayvân bulmuşum
- 3 Mevc urur deryâ-yı dil mevci temâmet pür-güher
 Nice ħandân olmıyam kim baħr-i ‘ ummân bulmuşum
- 4 Cür‘ a-i ‘ aşkı ezel bezminde cânım kıldı nüş
 Ol zamandan kendümi ben mest ü ħayrân bulmuşum
- 5 Evliyâ mirâtına kıldım nazar ey Pîrķâl

⁷³ Aslı “Şūr” olan kelime burada “Sūr” olarak yazılmıştır.

Ol nazarda kendümi ben vech-i Raḥmān bulmuşum

151

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gülşen-i ḥüsnüñ görüp bir bülbül-i zār olmuşum
Şol müselsel zülfüñe dilber giriftār olmuşum
- 2 Kāmet-i servüñ görüp dil murğı pervāz eyledi
Ol hevālarla zamānlardur hevā-dār olmuşım
- 3 Pertev-i envār-ı ḥüsnüñ dillere kıldı nüzül
Bu ne devletdür görüñ kim nūr u envār olmuşum
- 4 Çār ' unşurdan mürekkeb bī-lisān u ebkemim
Bu sırdur ' aşk ile güyā-yı esrār olmuşum
- 5 Pirkāliyem ṭālib-i dīzār-ı yārım her zamān
Bu ulu devlet degül mi ṭālib-i yār olmuşum

152

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Can atup iriş gönül kim cān-ı cānān bulmuşum
Derd-i bī-dermāne ben ' aşk ile dermān bulmuşum
- 2 Maṭla-' ı envār-ı Ḥaḳḳdur feyz-i Allāhü'ş-şamed

Bu cihānda ya‘ ni bilgil kāmīl insān bulmuşum

- 3 Ağlama hicrān elinden rûz u şeb feryādla
Dehr içinde nice kerre vaşl-ı hicrān bulmuşum
- 4 Cān u gön̄lüm māsivādan toptoludur dem-be-dem⁷⁴
Ya‘ ni bu kār-ḥānede ben daḥi yārān bulmuşum
- 5 Pırķāl baḥr-i hidāyet-i evliyādur evliyā
Çatre idim baḥre irdim baḥr-i ‘ummān bulmuşum

153

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 1 Kıl̄sa bir kerre naḫar luḫfundan ol şāh-ı kerem
Nūh felekden ḫadrimüz a‘ lā olurdı lā-cerem
- 2 Kıble-i erbāb-ı hācetsin ṭavāfun feyz-i ‘ayn
Ça‘ bedür dergāhuñ ey şāh-ı mūkerrem muḫterem
- 26a 3 Kānde beñzer Cennet-i ‘adn āsitān-ı ‘āliye
‘Arş u kürsīden yüce rif‘ atde ol zībā dem
- 4 Yüz sürerdüñ ḫāk-i pāy-ı evliyāya dem-be-dem
Olgörseñ Pırķāl her laḫzada ḫāk-i ḫadem

⁷⁴ Kelime metinde “” şeklinde yazılmıştır.

154

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ben ki bu 'aşk ehlinüñ hem şāhiyem sulṭāniyem
'Āşıkuñ ma'şūkiyem hem cāniyem cānāniyem
- 2 Benven ol nāmūs-ı ekber benven ol Ādem-i şāfi
Benven ol 'īs-i nefes kim dertlerüñ dermāniyem
- 3 Benven ol āyāt-ı kübrā benven ol ḳur'ān-ı mübīn
Ben hemān Allāh nūruñ nūriyem nūrāniyem
- 4 Benden ayru nesne yoḳdur bendedür cümle yaḳīn
Ben hem ol sırr-ı İlähī 'ārifi 'irfāniyem
- 5 Pertevī nūrum yanında zerredür mihr-i felek
On sekiz biñ 'āleme nūrum ziyānuñ kāniyem
- 6 Fā' il-i muḳtār-ı muṭlaḳ nüshā-i cāmi' benim
Vāḳıf-ı esrār-ı 'arş u kürsiyem raḥmāniyem
- 7 Ben dimek Ḥaḳḳ benligidür Pırḳāl zāhir budur
Şāh-ı 'aşkuñ ḳapusunda bende ü sekbāniyem

155

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bu fenā deyrinde ben mey-ḥāneyem mey-ḥāneyem
Hem şarāb u şāhidim peymāneyem peymāneyem
- 2 Bezm-i vaḥdet cür' asın pīr-i muḡān
Baña virdi her nefes mestāneyem mestāneyem
- 3 'Aql ile yokdur benim aşlā işüm
Bilgil ey zāhid meni dīvāneyem dīvāneyem
- 4 Nūri 'aşkuñ nār-veş yakdı beni
Zāhirā şem' im velī pervāneyem pervāneyem
- 5 Bāṭnım ma' mūr aña yok şüphe hiç
Gerçi zāhirde bugün vīrāneyem vīrāneyem
- 6 Şanma ey zāhid meni Ḥaqqdan cüdā
Her nefesde yār ile hem-ḥāneyem hem-ḥāneyem
- 7 Pırķāl münkişlere virdüñ cevāb
Kūy-ı 'aşk içre bugün merdāneyem merdāneyem

156

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

26b

- 1 Cān ile kılsañ nazār görseñ ne zāt-ı a' zamım
Şūretā gerçi faķīrim şekl-i naqş-ı ādemim
- 2 Zerre-i mihrim velīkin maṭla-'ı nūr olmuşım

‘ Ālem-i taḥkīke baksañ on sekiz biñ ālemim

- 3 Kāf ile nūndan toğupdur kâināt
‘ Ayn-ı ‘ ibretle bakarsañ cümlesinden aқdemim
- 4 Vecd olur envār-ı dīdārında dil
Çün Ḥaқkı kendümde buldım şād-mānım ḥurremim
- 5 Pırqāl beyt’ül-Ḥarām-ı ‘ aşq olupdur dünyede
Yoksa ben gencīne-i vaḥdetde nūr-ı mübhemim

157

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sem-‘i cāna erdi hātifden nidā bir şubḥ-dem
K’ey muқim kūy-ı ḥasret ü esīr-bend ü ğam
- 2 Evliyādan iç şarāb-ı lā-yezālī bul ḥayāt
Ġāfil olma çoқ belālar çekdürür mülk-i ‘ adem
- 3 Evliyānuñ feyz-i ḥānıdur çekilmiş bī-ḥesāb
Cān atup iriş aña ey bü’l-himem
- 4 On sekiz biñ ‘ ālemedür evliyānuñ feyz-i ‘ ām
İşbu meclisde dimezler bu eyüdür yā bu kem
- 5 Āsitān-ı evliyādur Ka‘be-i ehl-i şafā

Āsümān ile zemīn olmuşdurur aña harem

158

Fā'ilatūn Fā'ilatūn Fā'ilatūn Fā'ilūn

- 1 Zühd ü taqvā ile bir hoş ittiḥādım var benim
Emr-i şer' a cān u dilden inḳıyādım var benim
- 2 Şehriyār-ı 'aşḳ önünde cān ile kıldım sücūd
Ḥaḳḳ tecellī itdügine i' tiḳādım var benim
- 3 Evliyānuñ sırrı ḫālā Aḫmed'e irişdürür
Evliyādur şekkimiz yoḳ i' timādım var benim
- 4 Mazḫar-ı esrār-ı 'aşḳım min-ledün 'ilmindeyim
Nefḫa-i 'İsā ile hoş intikādım var benim
- 5 Rabb-i zidnī min-ledün 'ilmindedür
'Aşḳ ile ey Pırḳāl hoş izdiyādım var benim

159

Müstef'ilūn Müstef'ilūn Müstef'ilūn Müstef'ilūn

- 1 Ey ḳudreti çok pādişeh dīzārıñuñ müştāḳıyem
Ey maḥla-'ı fazl-ı İlāh dīzārıñuñ müştāḳıyem
- 27a 2 Ey 'āleme nūr-ı ziyā vey dillere sırr-ı Ḥudā
Ey feyz-i sırr-ı Muştafā dīzārıñuñ müştāḳıyem

- 3 Ey hādī vü mehdī saña cān u dilim olsun fedā
Luṭf eyle feyziñden baña dīzārınuñ müştākıyem
- 4 Ey Aḥmed ü Maḥmūdımız vey maṭlab u maḫşūdımız
Sensin bizüm memdūḫımız dīzārınuñ müştākıyem
- 5 Ey maḫzen-i sırr-ı Ḥudā vey ʿālemde gerçek evliyā
Pırķalīdür ḫāk-i pā dīzārınuñ müştākıyem

160

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Dimedüñ nāz ile bir kez ey gülüm bālım benim
Ḳandedür şol vālih u şūrīde abdālım benim
- 2 Ḳāmetim çeng oldı ğamdan inleyup zār eyledim
Zülfünüñ evtārı oldı ḳıl ü hem ḳālım benim
- 3 Ruḫları envār-ı cānı mest ü bī-hūş eyledi
ʿAḳla şığmaz zāhidā hīç ḫālım aḫvālım benim
- 4 Bir belādur ḫoş şafādur sırr-ı ʿaşḳ
Dīnim oldur cānım oldur ḫānümān mālım benim
- 5 Şevḳım oldı bes saña Ḥaḳḳdur diyü ḳıldım sücūd

Pırkāl rüz-ı elestün sırrı ef' ālim benim

161

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Kānı oldım başıma sulṭān idim
Lāubālī 'āşık-ı 'üryān idim
- 2 Yoğdı hırş u ḥased buḥl ü ṭama'
Gāh mest ü gāh hem ḥayrān idim
- 3 Şimdi bildim nedürür āzādelük
Kāyd ü miḥnetden berī bir cān idim
- 4 Kendü ḥālim ḥoş gelürdi kendüme
Kendüme kendüm yine ḥandān idim
- 5 Meskenet bābında idim rüz u şeb
Secde-gāh u kıble-i insān idim
- 6 Bülbül-i ḳudsī idim her dem-be-dem
Dāimā gülzār-ı 'aşḳda derdle nālān idim
- 7 Şehriyār-ı mülk-i vaḥdet Pırkāl ādım benim
Āsītān-ı evliyāda rüz-ı şeb derbān idim

162

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 27b
- 1 Hān-kāh-ı aşka kırbān cānımız vardır bizüm
Nice abdaluz dağı ayrıķ nemüz vardır bizüm
 - 2 Levh-ı dilden maıv olupdur her nuķuş u her ĥayāl
Naķş-ı nām-ı yār içün bir sīnemüz vardır bizüm
 - 3 Çār mezhebden müberrādur tarīķ-ı aşķ-i pāk
Mezhebim aşķ mezhebidür dīnimüz vardır bizüm
 - 4 Çār mezheb bir şerī'at bir tarīķat bir ĥaķīķat ma'rifet
Çār imāma şanmağıl kim kīnimüz vardır bizüm
 - 5 Ehl-i diller mezhebinden çıķmađıl ey Pīrķāl
Sırr-ı pāk-i evliyā bir pīrimüz vardır bizüm

163

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bedr iken döndü hilāle māh-ı tābānım benüm
Toğmaz oldu gün gibi mihr-i dirahşānım benüm

- 2 Leblerüñ yâķütına irdi kesâd-ı rûzgâr
 anlar ağlar dem-be-dem eşm-i dür-efşânım benüm
- 3 Cânıma la' liñdürür âb-ı hayât u ķüt-ı cân
 Şâhımıñ nâzik lebi la' l-i bedaşşânım benüm
- 4 Nabz-ı yâre ırnesün dest-i tabîb-i rûzgâr
 Bîd-veş lerzân olur dîtrer meded cânım benüm
- 5 Pîrkâl eyyâm-ı ' aşķı hoş görüp şâd ol yûri
 Bir gün ola añalım şâyed bu devrânum benüm

164

Mefâ'îlün Mefâ'îlün fa'ûlün

- 1 Ğarîķ-ı baħr-i efkâr oldu göñlüm
 ' Aceb derde giriftâr oldu göñlüm
- 2 Tolaşdı mâsivâya aldı hayrân
 Hevâ ile hevâdâr oldu göñlüm
- 3 Cihânı sevdi muħkem tutmağ ister
 Muħıbb-i aħbe murdâr oldu göñlüm
- 4 Gice gündüz hemîn fikri cihândur
 Bu hâl ile ' aceb zâr oldu göñlüm
- 5 Mürîd-i ' aşķ tersâ-zâdedür dil

- Esîr-i zülf-i zünnâr oldı gönüm
- 6 Güzeller ‘aşkına oldı giriftâr
Sırr-ı zülfünde berdâr oldı gönüm
- 7 Kâni ol rûşenây-ı vüs‘ at-i dil
‘ Aceb teng ü ‘ aceb târ oldı gönüm
- 28a 8 Kâni ol levh-ı maḥfûz-ı emânet⁷⁵
Kâni ol dem ki dildâr oldı gönüm
- 9 Kâni ol feyz u ilhâm u kerâmet
Neden dîvâne evkâr oldı gönüm
- 10 Gidüp zulmetleri küll-i cihânuñ
Kâni ol dem ki envâr oldı gönüm
- 11 ‘ Alâkañ kes cihândan gel ey dil
Bu gülşende tolu hâr oldı gönüm
- 12 Muḥabbet pertevinden oldı çün dür
Tutuşmışdur yanar nâr oldı gönüm
- 13 Kâni ol dem severdi evliyâyı
Muḥibb-i pîr-i ḥammâr oldı gönüm
- 14 Olupdur Pîrḳâl zâr u dil efkâr

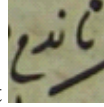
⁷⁵ Varak müstensih tarafından sehven bir önceki varak numarası ile numaralandırılmıştır.

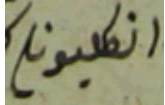
Hevâ ile meded yâr oldı gönlüm

Bâbü'n-nûn

165

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Feyz irişdi sırr-ı Hâkıkdan cân u cânânum bugün
Âyet-i fazl-ı İlâhî sırr-ı Kur'ânım bugün
- 2 'Âlemüñ genc-ğânesin berbâd kıldım şevk ile
Mazhar-ı luğf-ı İlâhî şâh-ı ihsânım bugün
- 3 Men 'aref sırrın temâmet buldım kemâl
Evliyâdan feyz olupdur ehl-i 'irfânım bugün
- 4 Câm-ı 'aşkı nûş kıldık çün ezel dildâr ile
Ol kadeğden tâ-ebed hem mest-i mestânım bugün
- 5 Çün Habîbu'llâh ile mi' râca vardı cânımız
Çün Mesîhâ-yı zamân her derde dermânım bugün
- 6 Zülmeti nefsi geçüp feyz itdi hıızr-i câvidân
Çeşme-i hayvân buldım âb-ı hayvânım bugün
- 7 Şüretâ ger Pîrkâliyem ma'nen oldım sırr-ı Hakk

Nuṭḡ gül gibi dīvānum bugün

166

Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilūn

- 1 Ger ḥaḳīḳat bildūñ ise kāmil insān cevherin
İşbu a' rāz içre olan feyz u ihsān cevherin
- 2 Tarḥ idersem zer olursın bu vücūduñ ḥākine
Bir nefesde zerre deñlü ehl-i ' irfān cevherin
- 3 Ger metā-' 1 ' aşḳı bildūñse cihānda bī-bedel
Ḥāke şāymazsın bugün sen baḥr-i ' ummān cevherin
- 28b 4 Ey gönül tefsīr idüpdür cā-be-cā esrār-1 ' aşḳ
Süre-i seb' ul-meşānī vech-i insān cevherin
- 5 Cennet- i gülzār-1 ' aşḳı görmedi zāhid ' aceb
Her nefesde ' arz ider ḥūriyle ğilmān cevherin
- 6 ' Aşḳ-1 pāki bulduñsa yoḳdurur zāhid zevāl
Ma' den-i küfrü nidersiz yāḥūd imān cevherin
- 7 Gel beri meydān-1 ' aşḳa şal semend-i himmeti
Evliyā bezmünden algıl ehl-i ' irfān cevherin

- 8 Lā-fetā illā ‘Alīnūñ sırrına hem rāz⁷⁶ iseñ
Gel beru meydāne göster ehl-i meydān cevherin
- 9 Zūlfikār-ı Hayydar-ı kerrār gördünse eger
Feyz-i Haqqdur bilesin ol tīg-ı tirān cevherin
- 10 Kudret-i sırr-ı ezeldür zāt-ı pāk-i lā-yezāl
Cezbe-i feyz-i Hudādur añla bürrān cevherin
- 11 Çün mesīh-i vaqt olupdur her nefesde pīr- i ‘aşk
Mürde diller buldılar her dem-be-dem cān cevherin
- 12 Sırr-ı pāk-i evliyādur bilesin ey Pīrķāl
‘Ālem içre zāhir olan işbu imkān cevherin

167

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Her kime Haqq virdiyse kāmīl insān cevherin
Aña virdi bilesin hem ehl-i ‘irfān cevherin
- 2 ‘Aql-i külldendür naşibi ehl-i ‘aşkuñ dāimā
Andan iste ister iseñ luṭf-ı iḥsān cevherin
- 3 Cevher-i ma‘ nā-yı ‘aşkı buldı çün gönlüm benüm
Baña arz itmek meded şol ma‘ den ü kān cevherin

⁷⁶ Kelime metinde “” şeklinde yazılmıştır.

- 4 Çün emānet sırrını götürmedi arz u semā
Bil melāikden mükerrermdür bu insān cevherin
- 5 Naḥnü aḳrab sırrını bilmez görüñ vā' izleri
Şüret inmiş kendüzine nefsi-i ḥayvān cevherin
- 6 Çār 'unşurdan degül seyr ü sülük-ı rāh-ı 'aşḳ
Çār cevherden müberrā bil bu insān cevherin
- 7 Tāş u topraḡa cevāhir diyü itlāk itdiler
Bilmediler 'ālem içre kāmīl insān cevherin
- 8 Mest-i cām-ı 'aşḳ olanlar istemez māl ü menāl
Cān gözünden silker ol bi'l-küll imkān cevherin
- 9 Defter ü dīvān-ı 'aşḳı yandururmuş sūz-ı 'aşḳ
İmtihān eyler bugün hep cümle yārān cevherin⁷⁷
- 29a 10 Pırḳāl cevher dilerseñ evliyā bezmine var
Sen ma'ārif-kān al ehl-i 'irfān cevherin

- 1 Merdüm-i çeşmüm bulaldan kāmīl insān cevherin
Mülk-i dilde ḥāşıl itdi ehl-i 'irfān cevherin

⁷⁷ Buradan itibaren eski numaralandırma sistemine göre arada bir varak eksik.

- 2 Hâk-i pây-ı evliyâdur sürme-i erbâb-ı dil
Yellere vir gel şehâ kuhl-ı şifâhân cevherin
- 3 Zâhid-i şûret-perest bilmez bu ‘aşkuñ hâlin
Cür‘a-i câm-ı İlâhî birle mestân cevherin
- 4 Evliyâ nuṭṭındadır bilgil hayât-ı câvidân
Andan iste ister iseñ âb-ı hayvân cevherin
- 5 Cezbe-i feyz-i Hudâdur pertev-i envâr-ı ‘aşk
Pırkâl sen evliyâdan iste ihsân cevherin

169

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ey gönül ger bulduñ ise nûr-ı imân cevherin
Ten gözünden sile kuhl-ı Şifâhân cevherin
- 2 Kudret-i esrâr-ı Haḫḫdur bilesin ‘ayne’l-yaḫîn
Pertev-i nûr-ı Hudâdur ehl-i ‘irfân cevherin
- 3 Her zamân câm-ı şarâb-ı lâ-yezâlî eyle nûş
Bileyin dirseñ nedür mihr-i Süleymân cevherin
- 4 Cevher-i ‘aşk-ı haḫîkidür murâd-ı cân u dil
Cezbe-i feyz-i Hudâdur iste insân cevherin

- 5 Gel beru meydān-ı ‘aşka Pırķāl eyle ‘ayān
Cevher-i genc-i ma‘ārif cevher-i cān cevherin

170

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Sürme iden cān gözine kāmīl insān cevherin
Kırpigine almaz ol kuḥl-i Şafāḥān cevherin
- 2 Cām-ı ‘aşkı evliyā bezminde kıldık nūş-i cān
Ḥızr-i ma‘nā baña virdi āb-ı ḥayvān cevherin
- 3 Tālib-i dürr-i ḥakāyık-ı āşinā-yı baḥr-i ‘aşk
‘Āşık-ı feyz-i İlāhī neyler ‘ummān cevherin
- 4 Sāye-i perr-i hümā-yı ‘aşka irdün sen meger
Kem göze göstermediñ la‘l-i bedāḥşān cevherin
- 5 ‘Ārif-i esrār-ı ‘aşksın her nefes ey Pırķāl
Saña virdi şāh-ı ma‘nā ehl-i ‘irfān cevherin

171

Veziñ⁷⁸

- 29b 1 Vā‘iz ne fiğāndur bu *min eyne ilā eyn*
Bu zevk-i ‘ayāndur *min’el-‘ilmi ile’l-‘ayn*

⁷⁸ Gazelin vezin birliği bulunmamaktadır.

- 2 Ger t̄alib iseñ H̄aḡḡa ey zāhid-i ḡod-bīn
Var H̄ızrī t̄aleb kıl dūr-i mecma-‘ı bahreyn
- 3 Hep varluḡlaruñı oda biraḡsın
Bul cezb-i beḡāyı mü ‘eddī ola bu deyn
- 4 Bir vaḡdet-i maḡzdur bu keḡret ü tekrār
Gāh erba‘a vü ḡelāḡe gāh oldı iḡneyn
- 5 Ey Pırḡāl hicrān endīḡesin kılmasa
Lā-ḡurb u ve lā-bu‘d u lā-vaḡl u ve lā-beyn

172

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

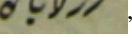
- 1 Feyz olurken ‘aşḡ-ı muḡlaḡ bī-kerān
Dil olur ol ma‘niye ḡoḡ tercümān
- 2 Deyr-i ‘aşḡ iḡre ‘ayāndur zāhidā
Nūr-ı tersā beḡçedür göñlüm alan
- 3 Hep fenādur māsivā t̄ahirdürür
Sırr-ı zātü’llāh-i ‘aşḡ bāḡī ḡalan
- 4 Evliyā nuḡḡındadır ārām-ı dil
Evliyānuñ nuḡḡı H̄aḡḡdur bī-gümān

- 5 Meclis-i va' izden eyler dil h zer
V  iz n g ft r dur bilg l yalın
- 6 Gevher-i genc-i ma'  rif kesb ider
Ba r-i ' a  a himmet f lki  al n
- 7 Gevher-i genc-i me'  n  feyz-i H k k
P rk l gencine-i H k k ey fil n

173

F 'il t n F 'il t n F 'il t n F 'il n

- 1 Ger dilerse  ey g n l Leyl  v  Mecn ndan ni an
Anla ıl h l-i per  an u dige-g ndan ni an
- 2 G h Leyl  g h Mecn n g h  hem ' Azr  idim
Cism içinde olmad n bu  alb-i ma z ndan ni an
- 3 Dery -y ⁷⁹ ha i at gevh r-i ' umm m benüm
Benden iste ister ise  dürr-i mekn ndan nişan
- 4 Sırr-  esr r-  İl hiyem dem-i ceff l- alem
Benven ol T h  v  Y s n  af ile n ndan nişan
- 30a 5 '  rif-i esr r-  ' a  um P rk liyem bendedür
Feyz-i ' a  -  l -yez li na n  a rebden nişan

⁷⁹ Kelime metinde “” şeklinde yazılmıştır.

174

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Fā' il-i muṭlaḳdan isterseñ nişān
Bulagör sırr-ı ene'l-Ḥaḳḳdan nişān
- 2 'Arş-ı zātü'llāh-i 'aşḳdur evliyā
Anda var feyż u taşarrufdan nişān
- 3 Bilmeyüpdür kendüsini vā' izā⁸⁰
Görmemişdür sırr-ı Ḥaḳḳdan bir nişān
- 4 Cezbe vü feyż u hidāyet ehline
İrmeyince görmedi kimse nişān
- 5 Sırr-ı 'aşḳuñ vālihi ins ü melek
Var ise ey Pırḳāl göster nişān

175

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 'Aşḳla yārān olayın bir zamān
Başıma sulṭān olayın bir zamān
- 2 Cübbe vü destāre oldımdı esir
Terk idüp 'üryān olayın bir zamān

⁸⁰ Sonrasında gelen kelime fazladan yazılmış.

- 3 İl gülerin ağlar idim derdle
Ben daği handân olayın bir zamân
- 4 Kiminüñ zaħmına merhemi derd-vem
Derd için dermân olayın bir zamân
- 5 Baħr-i ‘aşkı dillere idüp revân
Çeşme-i hayvân olayın bir zamân
- 6 Āyet-i innī ene’llāh idüp vird-i zebân
‘Abd iken Raħmân olayın bir zamân
- 7 Maħzen-i esrār-ı ğayba tercümân
Defter ü dīvân olayın bir zamân
- 8 Bülbül-i gülzâr-ı ‘aşkdur Pırķâl
Hüsünüñe hayrân olayın bir zamân

176

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Sen raķıbe yüz virüp anı ğalil itmek neden
Cevr idüp ‘aşıkları şāhum zelil itmek neden
- 2 H̄āba varma söyler iken ğalümi ey nūr-ı H̄aķķ
Göz göre ol çeşm-i şehlâyı ‘alil itmek neden

- 30b
- 3 Genc-i hüsnuñ baħr-i bî-pâyânıñun ey luṭf-ı Hakk
 ‘Āşıka sen ħ̄ñ-ı iħsānuñ ḳalil itmek neden
- 4 Cennet-i gülzâr-ı ‘aşkı görmedi a‘mâ turur
 Râh-ı ‘aşka zâhidi ey cān delil itmek neden
- 5 Pırḳâl mihr ü muħabbet pertevinden rûşen oldu cānımız
 Fi'l-ħaḳıka şemsle anı ‘adil itmek neden

177

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 İnlemaz dil bülbüli bir ħârdan
 Nâlesîdür zînet-i gülzârdan
- 2 Müdde‘iler geh kılıçdur geh bıçak
 Ğam degüldür ‘âşıka aġyârdan
- 3 Cān cemâlün nûrını Hakkdur didi
 Dönmezem manşür olup şad dârdan
- 4 ‘İzzet-i ‘âşık melâmetdür bilün
 Müdde‘îdür geçmiyenler ‘ârdan
- 5 Pırḳâl zehr-i belâyı eyle nüş
 Zehr ise şekker gör anı yârdan

178

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Bugün bed-nām-ı 'aşk oldık kaçarlar cümle hep bizden
Temāşā-yı cemāl eyler Hakkı 'ārif olan gözden
- 2 Göriyenen pertev-i envār-ı hüsni'dür temāmet
Bugün bī-dillere şāhım eger gözden eger nūrdan
- 3 Velāyet-perde açdıñ hidāyet nūrını şaçdıñ⁸¹
Cihānı nūra ğarķ itdüñ eger yüzden eger sözden
- 4 Bugün meydān-ı 'aşk içre dilāverlere şal at
Hidāyet topunı ķap gör eyle münkiri tozdan
- 5 Erenler izini izle cihānı cümle bir gözle
Yüri ey Pırķāl ersen şaķın çıķmağıl izden

179

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Benüm dürr-i cihān-efrüz beni hiç görmedi kān
Ben ol baħrüm ki zātında görünür ķaṭreler 'ummān

⁸¹ Mısranın vezni bozuk.

- 2 Gelün deryâ-yı dil mevcin temâşâ eyleñüz bir dem
Ne baħr-i bî-kerândur bu ne var mevvâcına pâyân
- 3 Nedür keşret nedür vaħdet cemâl-i Haħķdurur ancak
Ne Yûsuf var ne Mışrî Ne Hûd Ya'ķubla Ken'ân
- 31a 4 Daħi Leylâ vü Mecnûnuñ nuķûř-ı nâmı olmadan
Benüm Leylâ vü hem Mecnûn ki oldım şun'ına ħayrân
- 5 İçüp vaħdet meyin manşur-ı vaķt oldım
Âşâr-ı dost zülfüne kendüm yine kendümi 'üryân
- 6 Buldım yine aşlumı bildim yine nefsümi
Men 'arefiñ sırrın añlayuben oldım yine sulţân
- 7 Geh 'aşķ u gehî vişâlüm geh ħüsn ü gehî cemâlüm
Geh 'aşķ vü ki ma'şûķ geh 'abdüm ü geh raħmân
- 8 Yüri zâhid seni ferdâya şalmasın
Temâşâ-yı cemâl-i Haħķ idüpdür Pırķâl insân

- 1 Erenler meclisinden 'aşķ-ı cāmın alup anı içen gelsin

*Sakāhum Rabbuhum*⁸² sırrın cihān içre tūyān gelsin

- 2 İçüp ol cür‘ adan mestüm ene’l-Ḥaḫḫ söyledim her dem
Kılan manşūr-ı berdār Nesīmīyi şoyān gelsin
- 3 Ben oldım nüshā-i cāmī‘ daḫi ma ’nā-yı muṭlaḫ hem
Ḥaḫīḫat sırrını ‘ārif-i ḫaberdārum uyān gelsin
- 4 Şalādur cümle ‘āşıḫa ki ser-bāz olalum bir dem
Bugün meydān-ı ‘aşḫ içre bāş ele alān gelsin
- 5 Benüm ser-bāz olan bilgil behey şūfi behey zāhid
Bugün pir ‘Alī sulṭānı dil ü cāndan seven gelsin
- 6 Cihānda sırr-ı evḫāyı kemāhī añladıḫ bildik
Rumūz-ı keşf-i esrār-ı bugün baña şoran gelsin
- 7 Bu meyden Pırḫāl sen de eger içdüñse bir cür‘ a
Yetiş meyḫāneye tırma şalā olmuş gelen gelsin

181

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Dil ü cān sırrın ayırma keremden
Cenābıñden temennādur kıdemden
- 2 Sen ol sulṭān ‘Alīsün ki eflāk

⁸² “ Üstlerinde yemyeşil zarif ipekten ve kalın atlastan olan elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Tertemiz bir içecek (sunmaktadır Rabbleri onlara).” (İnsan suresi, 21.ayet)

Seni devr eyleyüpdür tâ kademden

- 3 Senüñ ‘aşkuñ getürmişdir vücūda
Göñül biçāresin şāh-ı ‘ademden
- 4 Dil ü cân mest olupdur ‘aşkuñla
Ayrırma luṭf idüp anı bu demden
- 5 Senüñ ‘aşkuñ diler pir kulu dāim
Canā beñden temennādur kıdemden

182

Fā‘ ilātün Fā‘ ilātün Fā‘ ilün

- 31b 1 andedür yā Rābb benüm göñlüm alan
Adımı bilmen dāim ibn-i filān
- 2 Meclis-i zāhidde kılmadım karar
ıl ü āl-i vā‘ izāndur hep yalān
- 3 Cür‘ a-i cām-ı ene’l-a nūş iden
Meclis-i ‘uşşā-ārā mīr-kelān
- 4 Dest-i udretdür viren cām-ı ezel
Evliyā bezmine oldurur şalan

- 5 Pîrķâl ol vaĥdet-i âbâda revân
Mâl-i dünyâ cem'ine ħalsun ħalan

183

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Ey baña her demde 'aşkı yâd iden
Her nefes 'aşkı baña irşâd iden
- 2 Cür' a-i cām-ı ene'l-Ĥaħħdan 'ayân
İşbu vîrân gönlümi âbâd iden
- 3 Ķudretüñden mest ü Mecnûn eyleyüp
Derd-i 'aşħa gönlümi mu' tâd iden
- 4 Her nefes ta' lîm iden 'ilm-i ledün
Ders-gâh-ı 'âşîħa üstâd iden
- 5 Pîrķalîdür zâr u ser-gerdân-ı 'aşħ
Sensin âĥîr bende-i dilşâd iden

184

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Vaĥdet-âbâd-ı fenâdan bir nişân

- Buldı ğālib ‘ārifān-ı dervīṣān
- 2 Bu fenā küncinde sākiñdür ğarīb
Bī-ḥuṣāndur bī-ḥuṣāndur bī-ḥuṣān
- 3 Sırr-ı ‘aşqdan ey baña iden su’āl
Bī-niṣāndur bī-niṣāndur bī-niṣān
- 4 ‘Aşqla cān u gönüldür müttehid
Tev emāndur tev emāndur tev emān
- 5 Feyz-i Ḥaqqdan dāimā bulan niṣān
Dervīṣāndur dervīṣāndur dervīṣān
- 6 Sırr-ı Ḥaqqdan behey nedür ey Pırķāl
‘Ārifāndur ‘ārifāndur ‘ārifān

185

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 32a 1 Yazılsun derdle her demde dīvān
Yazılsun şevķ ile tāze gülistān
- 2 Şarāb-ı ‘aşq ićenler mest olupdur

- Budur ʿālemde ḥāl-i cümle merdān
- 3 Maʿārif bahri mevc urdı şeb ü rüz
Aķar gūyā dem-ā-dem āb-ı ḥayvān
- 4 Gülistān-ı ḥaķāyık tāze Hurrem
Sanasın mevc urur her demde ʿummān
- 5 Şarāb-ı cām-ı laʿlūñ nūş iden cān
Olur ḥum-ḥāne-i vaḥdetde mestān
- 6 Saķāhum Rabbuhum⁸³ ḥamrın içelden
Ene'l-Ḥaķķ söyledi hep tāķ u eyvān
- 7 İrenler Pırķāldür gāhī Ḥaķķa
Olurlar evliyā bezminde ḥayrān

186

Mefāʿilün Mefāʿilün Faʿülün

- 1 Bağışladı dilā ol şāh-ı yūnān
Fezā-yı lā-mekāna ʿazm ü cevlān
- 2 Ruḥuñ vaşfında ey şāḥib kerāmet

⁸³ “ Üstlerinde yemyeşil zarif ipekten ve kalın atlastan olan elbiseler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Tertemiz bir içecek (sunmaktadır Rabpleri onlara).” (İnsan suresi, 21.ayet)

Faķırāne yazıldı tāze dīvān

- 3 Ma'ārif şāḥ-sārında olan cān
Oķur bülbül gibi ḥoş tāze dīvān
- 4 Olanlar düldül-i 'aşķuñ süvārı
Kılurlar her nefesde 'azm-i meydān
- 5 Ma'ārif baḥri mevc urdı dilimden
Didiler Pırķalīdür şāh-ı 'irfān

187

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Yazarsañ ey gönül bir tāze dīvān
Koyarlar aduñı sulṭān-ı 'irfān
- 2 Oķursun her nefesde 'aşķuñ Zebūrun
Ḥüseynīde olur Dāvudī elhān
- 3 Zuhūr itdi cidden aḥir işbu dīvān
Didiler cāmī' -i 'aşķ içre furķān
- 4 Gedā-yı kūy-ı yār oldım cihānda

Der-i dilberde oldım bende der-bān

5 Şarāb-ı ʿaşkuñ ey rūḥ-ı muşavver⁸⁴
 Kılupdur bendeñi hoş mest ü ḥayrān

6 Şarāb-ı ʿaşk ile ey nūr-ı mutlak
 Olupdur Pırkāl çün verd-i ḥandān

188

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Kanı cām-ı ʿaşkla mestān olan
 Yimeden? her demde hoş ḥayrān olan

2 Gülistān-ı ʿaşk içinde her nefes
 Bülbül-i gūyā gibi nālān olan

3 Sırr-ı ʿilm-i min ledünden zevk iden
 Açılup gül gibi ol dīvān olan

4 Mevc urup derya gibi cūş eyliyen
 ʿAşk-ı Ḥaqqdan her nefes ʿummān olan

⁸⁴ 5. ve 6. beyitler bu gazelin devamı oldukları için 32a sayfasından buraya alınmışlardır.

- 5 Evliyâ bezmine gelsen bir nefes
Oldurur ‘âşıqlara seyrân olan
- 6 Bülbül-i güلزâr-ı ‘aşkıdur Pîrkâl
Gül cemâli şevkine hayrân olan

189

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün

- 32b 1 Olan hum-hâne-i vahdetde mestân
Olur bülbül gibi pür-zâr u efgân
- 2 Olanlar evliyâ bezminde meczûb
Olurlar ‘âkıbet hem ehl-i ‘irfân
- 3 Kılursañ pîr-i ‘aşka hizmeti sen
Olursın bilesin tahkîk-i sultân
- 4 Olalım ‘aşk ile hoş mest ü meczûb
Fenâ bulsun koyalım tāk ü eyvân
- 5 Bulanlar hıızr-i ma‘niden hayâtı
Cihânda istemezler âb-ı hayvân
- 6 Sürür-ı ‘aşk ile her demde ‘uşşâk
Yazarlar Pîrkâl bir tâze dîvân

190

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Hāqāyıkdan bezendi bir gülistān
Ma'ārif gülleridür verd-i hāndān
- 2 Hezārān karn-ārā bir daḡi gelmez
Mişāl-i pir 'Alīdür mülk-i yūnān
- 3 Şarāb-ı 'aşkuñ ol hum-hānesidür
Bugün 'aşıklarıdur mest-i mestān
- 4 Bu nefsūñ dīvlerine bend urur ol
Nigīn-i hātemī mühr-i Süleymān
- 5 Hāqīkatde odır bir hıızr-i hāzır
Şarāb-ı cām-ı 'aşq āb-ı hayvān
- 6 Semender gibi 'aşkuñ āteşine
Yanagör dāimā çün nār-ı sūzān
- 7 Yazar vaşf-ı ruḡuñ şevkınde dāim
Faķīrūñ Pırķāl bir tāze dīvān

Bābü'l-vāv

191

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Aşk olupdur tā ezelden baña hū
Feyz-i Hakkdur gönlüme esrâr-ı Hū
- 33a 2 Saķi bākî ki kıldı cânı mest
Yoķdır anuñ bādesinde reng ü bū
- 3 Bî-deyn-i cân bāde-i nūş eyledi
Ne mey ü mey-hāne gördi ne sebū
- 4 Çün hicāb mā ü men ref' oldı hep
Gördim anı cümle ' ālem oldı ü
- 5 Gel beru nūş eyle vaħdet cāmını
Başuñı pîr-i muġān pāyına o
- 6 Selsebîl ü kevşeri nūş eylegil
Hep bu varlık rengini küllice yu
- 7 Pîrkāl dîvāne-veş şevķ ile feryād eyledi
Gāh ene'l-Hakk gāh ene'l- aşķ gāh Hū

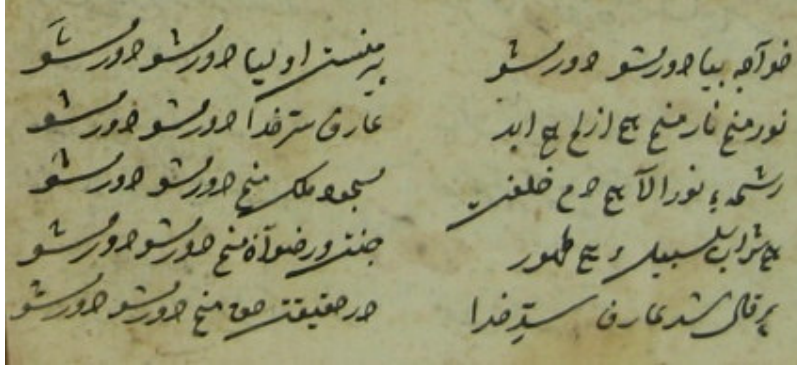
192

Vezin⁸⁵

- 1 Kızarmış verd-i ruhsāruñ nedendür bu
Sefid-i ğonce-i gül yāsemendür bu
- 2 Eyā serv-i semen-bū vü sīmin ten
Gümüşden levhadadur sīneñ nedendür bu
- 3 Şehīd-i şāh-ı ʿaşq oldıq biz kabrimde lāle
Şehīdān-ı cihān dāğ-ı kefendür bu
- 4 ʿĀzīzān-ı cihāndur cümle meczūb
ʿAzīzim hālet-i şāh-ı Yemendür bu
- 5 Görenler silk-i nazm-ı ābdārı
Didi ʿārif dūr-i baħr-i ʿadendir bu
- 6 Eyā ser-çeşme-i sultān-ı ʿuşşāk
Olupdur Pırķāl bendeñ nedendür bu

193

⁸⁵ Gazelin vezin birliği bulunmamaktadır.

Bābü'l-hā'

194

Vezin⁸⁶

- 33b
- 1 Bu 'ālem-i şüretde sen şāh olıgör ey şāh
Bu nefse cān içre Allāh olıgör Allāh
 - 2 Gel meclis-i Hāḫḫa 'aşk cāmını nūş eyle
Der-meclis-i mestān dil-ḫāh olıgör dil-ḫāh
 - 3 Al pīr-i muḡānuñ tersā-beççesin sen
Var pīr-i muḡāndan āgāh olıgör āgāh
 - 4 Şol tersā-beççe-i 'aşḫda mülk eyle dilā sen
Gördikçe cemālin pür āh olıgör pür āh
 - 5 Ger 'ālem-i 'aşḫa başdıñsa ḫadem sen
'Āşıḫlar ile her dem hem-rāh olıgör hem-rāh
 - 6 Bu ḡafletde göñül sen ḫāli ne 'acebsin

⁸⁶ Gazelin vezin birliḡi bulunmamaktadır.

Sırr-ı Hakkla memlū her gāh olgör her gāh

- 7 Bu şevkle zevke aldanma dilā hiç
Ey Pırkāl sen Allāh olgör Allāh

195

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

- 1 Çün kemāl-i ' aşkı izhār eyledi mey-ḥānede
Pertev-i nūr-ı Hudā oldı ' ayān pey-mānede
- 2 Cām-ı vaḥdet nūş idüpdür ins ü cān
Mest olupdur cümle ol ḥum-ḥānede
- 3 Ger temāşā-yı cemāl itmek dilerseñ zāhidā
Lem' a-i envār-ı Hakkdur çehre-i cānānede
- 4 Maḥzen-i esrār-ı Hakkdur sīne-i erbāb-ı dil
Ger cevāhir ister iseñ istegil vīrānede
- 5 Pırkāl sulṭān-ı ma' nā evliyādur evliyādur
Feyz-i esrār-ı Hudā ol ' ārif-i mestānede

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Ğam-ı aşkuñla hayrānum ben Allāh
Dem-i şevkıñle giryānum ben Allāh
- 2 Görür ruhsāruñı nūrānī gönüm
Anuñçündür ki handānum ben Allāh
- 3 Şehīd-i derd-i aşkam Kerbelāda
Bugün aşk içre kurbānum ben Allāh
- 4 Aceb dīvāneyem aşkuñla ey yār
Seg-i küyñla nālānum ben Allāh
- 34a 5 Ğarībi ehl-i aşkuñ Pırkalīdür
Ğam-ı aşkuñla yārānum ben Allāh

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Ğarāb-ı cām-ı aşk oldım sözüm mestāne mestāne
Şunar pīr-i muġān turmaz baña peymāne peymāne
- 2 Şarāb-ı aşkuñ dil nüş idelden
Gezer turmaz görüñ meyhāne meyhāne
- 3 Görüp hayrānlığıım ta' n itdi zāhid

Anı bilmez ki ʿāşık̄lar yürür mestāne mestāne

- 4 Hāḳḳ ile āşinālık̄ eyle ey dil
Yaraşmazdur ki ʿāşık̄lar ola bīgāne bīgāne
- 5 Yüri dīvānelerle Pīrḳāl sen
Sever dīvāneyi dīvāne dīvāne

198

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Şūriş-i ʿaşḳdan gelür dāim bu ğavġālar bize
Mülk-i dilde eksik olmadı bu sevdālar bize
- 2 Pertev-i nūr-ı İlähīdür cemāl-i dilberān
Hāy igen cevri itmesün zülf-i semensālar bize
- 3 Mevc ururken baḫr-i ʿaşḳ-ı bī-kerān
Ḳaṭre-i nāçiz olupdur yidi deryālar bize
- 4 Baḫr-i vaḫdetdür cihān emvāc-ı eşyādur ʿayān
Evliyādan feyz olupdur işbu maʿnālar bize
- 5 Baḫr-i maʿnā feyz olupdur evliyādan Pīrḳāl
Baḫr-i maʿnā mevcidür şāhım bu inşālar bize

199

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül 'aşk iline seyrân ide
Evliyâ mülkünde bir cevân ide
- 2 Nice bir dünyâ için güft ü şinîd
Sen daği bir nükte-i 'irfân ide
- 3 Sendedür mâ'ül-ḥayât baḥr-i 'aşk
Selsebîl dillere iḥsân ide
- 4 Cem' idüp yârân-ı 'aşkı cā-be-cā
Cām-ı 'aşkdan bunları mestân ide
- 5 Sensin ol şāḥib nazar-ı sırr-ı İlāh
Bağduğıñı bir nefes ḥayrân ide
- 34b 6 Feyz olan ma'nā-yı 'aşkı eyle derc
Gül gibi var tāze bir dīvân ide
- 7 Pırkālīyem pir 'Alīden feyz olupdur sırr-ı 'aşk
Evliyādur sırr-ı 'Aḥmed luṭfını iḥsân ide

200

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gül gibi gülgün-ı mey elden kıomağıl cām ile
Başa çıkmak ister iseñ devr ile eyyām ile
- 2 Şāl kemend-i zülfün cān boynına ey mäh-ı nev
Bende çek dīvāneñi bu rüzuma a^ç vām ile
- 3 Boynuña alma gönül zencir-i zülf-i yārsın
Başa çıkmaz kimseler ol zülf-i sünbül-fām ile
- 4 Hoş meşeldür bes *li'l-insāni illā mā sa^ç ā⁸⁷*
Vaşl-ı yāre irişürler ^çākibet ikdām ile
- 5 Sālik-i rāh-ı haķīkat Pırķalīdür kırķusuz
Deyr-i dilde mest olupdur cām-ı la^ç lın-fām ile

201

Veziñ⁸⁸

- 1 Mihr-i serkeşte ki āfitāb kıande
Āb-ı āşüfte ki āb kıande
- 2 H^çāb şordı dīdeme
K^çey cihān bin h^çāb kıande
- 3 Dīde hem şordı h^çāba

⁸⁷ “ Doğrusu insanın çalışmasından başkası kendinin değildir.” (Necm suresi, 39.ayet)

⁸⁸ Gazelde vezin birliğı bulunmamaktadır.

‘Acabā dīde-i bī-ḥ̄āb ḳānde

- 4 Mest ṭurmaz ṣorar dāim
‘Aceb ol bī-ḥ̄od u ḥ̄arāb ḳānde
- 5 Bāde peymānelerde bir cūṣ
Meclisi devr ider ṣarāb ḳānde
- 6 Yār hem bī-niḳāb kiḳb? ider
Yā Rabb ol yār bī-niḳāb ḳānde
- 7 Bu’l-‘aceb sū ki cümlede ḥ̄āzır
Pırḳāl Rabbü’l-erbāb ḳānde

202

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Eger vāḳıf olursañ işbu sırra
Ḥaḳāretle nazār yoḳ herre berre
- 2 Ğidā-yı rûḥa nisbet bilgil ey yār
Cihānuñ ni‘metidür bir berg-i terre
- 35a 3 Vücūduñ merkebinden ol piyāde
Dilerseñ zeyn urasın ṣır-i nere
- 4 Şerī‘ at hem ṭarīḳat yāruñ olsun

Şakın kılmayasın hayr ile şerre

- 5 Sa'âdet gencini bul Pîrķāl sen
Gönül virmeyesin la'1 ile dürre

Bâbü'l-yâ'

203

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

- 1 Şâdık-ı 'uşşâksuñ gel gel beri
'Ārif-i mîşâksuñ gel gel beri
- 2 Evliyâ bezmine cāndan rûz u şeb
Vâkı' â müştâksuñ gel gel beri
- 3 Terk ü tecrîd ü fenâ iseñ yerin
Ferd-i vâhid-i tākıñ gel gel beri
- 4 Cezbe-i 'aşka ulaşdıñsa eger
Feyz-i 'aşka mazhar u maşdâksuñ gel gel beri
- 5 'Aşk ile şeydâ-yı mecnûn vār iseñ
Şöhre-i âfâksuñ gel gel beri
- 6 Bir şehiy Yūsuf cemālũñ şevķine
Ya'ķūbla İshâksuñ gel gel beri
- 7 Pîrķalîdür bende-i sultān-ı 'aşk

Sen dağı müştâksuñ gel gel beri

204

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ilün

- 1 Ey gönül şeydā iseñ gel gel beri
‘ Aşq ile rüsvāy iseñ gel gel beri
- 2 Derd ü ğamla vālih ü Mecnūn olup
Bir dağı Leylā iseñ gel gel beri
- 3 Ey gönül kâf-ı kânā‘ atde bugün
Münzevī ‘ Ankā iseñ gel gel beri
- 4 Āfitāb-ı ‘ aşq-ı ‘ ālem tāb ile
Bir yūzi bedr iseñ gel gel beri
- 5 Pırkāl Mecnūn-ı ‘ aşq olduñ yine
Sırr-ı ‘ aşqa menzil ü me ’vā iseñ gel gel beri

205

Fā'ılātün Fā'ılātün Fā'ilün

- 1 Cān u cānān ister iseñ gel beri
Derde dermān ister iseñ gel beri

- 35b
- 2 Feyz-i ‘aşk-ı lā-yezālī isteseñ
Küfr ü imān ister iseñ gel beri
- 3 ‘Īsī-yi Meryem gibi cān baħş olup
Lā-mekān seyrine cevlān ister iseñ gel beri
- 4 Hızr-veş āb-ı hayāta rāğıb ol
Çün sikender āb-ı hayvān ister iseñ gel beri
- 5 Bendī nefsūñ dīvine urmağ gerek
Hüküm için mühr-i Süleymān ister iseñ gel beri
- 6 Nūş-ı cām-ı ‘aşk ile her rüz u şeb
Mest-i mestān ister iseñ gel beri
- 7 Evliyā bezmidürür dergāh-ı Hāğğ
Bezm-i ‘aşka şāh u sulţān ister iseñ gel beri
- 8 Pırkalīdür tercümān-ı sırr-ı ‘aşk
Sırr-ı ‘aşkdan tāze dīvān ister iseñ gel beri

206

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 ‘Ārif-i deryā-yı ‘aşğdur Pırkāl
Vālīh ü şeydā-yı ‘aşğdur Pırkāl
- 2 Her nefes kâf-ı kana‘ atde muğim

Vākı‘ā ‘Ankâ-yı ‘aşğdur Pırķāl

3 Şüretâ Mecnûn u vâlih hem menem

Sîretâ Leylâ-yı ‘aşğdur Pırķāl

4 Gülistân-ı ‘aşğ-ârâ pür-nâle hâ

Bülbül-i güyâ-yı ‘aşğdur Pırķāl

5 Pır ‘Alî sırrında hayrândur gönül

Pırķālîdür Pırķālîdür Pırķāl

207

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

1 uluyum bir pâdişâhuñ sevdim anı cân gibi

Cânla sevdim ben anı dîn ü hem imân gibi

2 Mazhar-ı sırr-ı velâyet bulunur mı bir dağı

Şâh-ı ‘âlem cân âdım Pır ‘Alî sulţân gibi

3 Sırr-ı ‘aynu’llâh-ı cân-ı ‘âlem ol

Cümle eşyâ apusında urdılar der-bân gibi

4 Sen sen ol şâh-ı kerem kim Ađmed ü âdım senüñ

Mûnis ü yârاندurur Hızr beni mihmân gibi

- 5 Pîrķāl yolında cān virmek dil ey cān u dil
Bez̄l idiser ķendüsini ‘āķibet ķurbān gibi

208

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

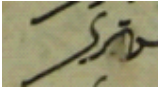
- 36a 1 Gönülde naķş olalı rūy-1 Leylā
Kimi görsem şorarım kūy-1 Leylā
- 2 ‘ Aceb dīvāneyem ‘ aşķ ile ey yār
Bugün Mecnūn menemdür kūy-1 Leylā
- 3 Köyinür anda naķş cümle eşyā
Bugün mirāt-1 Hāķķdur rūy-1 Leylā
- 4 Cihāna pertev-i ‘ aşķuñ ųoludur
Melekler zikri hāy u hūy-1 Leylā
- 5 Nice yaķar meni ‘ aşķ āteşine
Niķüñ añmaz bu mıdur hūy-1 Leylā
- 6 Olupdur Pîrķāl Mecnūn u vālih
Çeküpdür bende zūlf-i mūy-1 Leylā

209

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Nice ey zāhid gezersin serseri

Ṭālib-i Allāh iseñ gel gel beri

- 2 ‘Aql ile hāşıl degüldür bu murād
‘Aşk etegiñ tut dilerseñ rehberi
- 3 Münkir olma zāhidā görseñ eger
Feyz-i Rabbāniye mażhar serveri
- 4 Sen seni fehm itmedüñ nāşih dirîğ
Ḳande bildüñ Allāh ya nicedür peygamberi
- 5 ‘Aşk ile şeydā iseñ dīvāne dil
Bil ki sensin sen her dü ‘ālem
- 6 Ger haḳīkat Ka‘ besinde hācı olsañ
Serseriye gezmeyeydiñ berr ü baħr ü berberi
- 7 On sekiz biñ ‘āleme ey Pırḳāl kıldım nażar
Cümlesinde görmedim varsa benden kemteri

210

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Gāh vaħdet gāh keşret geh vişāl eyler beni
Gāh ins ü gāh ḳurb u geh ḳayāl eyler beni
- 2 Seyr-i gülşen eylemekdeñ eylemez göñlüm ḳuzūr

- Pertev-i nūr-ı cemāl-i zü'l-celāl eyler beni
- 3 Ğuşşa vü ğam bezminüñ raqqâşıdur gerçi gönül
‘Aşk içinde şevk-i cām-ı lâ-yezâl eyler beni
- 36b 4 Eylemezdi bir nefes gönlüm qarâr ey yâr-ı cân
Bu fenâ mülkünde bir şâhib cemâl eyler beni
- 5 Maṭla-‘ı nūr-ı İlähî maşriḳ-i feyz-i ezel
Şâhib-i fazl ü hüner ehl-i kemâl eyler beni
- 6 Şüretüñ pākîze-naḳş göñlüme kıldı eşer
Rüz u şeb ‘âlemde şâhım ol ḫayâl eyler beni
- 7 Nice bir zâhirde senden ayrılık ey sırr-ı ‘aşḳ
Vaḫdet-i muṭlaḳdayım şevk-i vişâl eyler beni
- 8 Pîrḳâl cām-ı İlähî nüş iden mestânedür
Şimdilik bildim ki ḫamr ḫoş ḫelâl eyler beni

211

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Nüş-ı cām-ı ‘aşḳ ile mestân-ı ‘aşḳdur Pîrḳâl
Vâḳı‘ â ol ḫâl ile ḫayrân-ı ‘aşḳdur Pîrḳâl

- 2 Nūr u fer verse revādur ‘āleme
Gün gibi sulṭān-ı ‘aşqdur Pīr ‘Alī
- 3 Bāṭımım ma‘mūr idüpdür ‘aşq-ı Hāḳḳ
Zāhirā vīrān-ı ‘aşqdur Pīrḳāl
- 4 Zāhidā lāzım degül ‘aşqa delīl
Hüccet ü pūr-hān-ı ‘aşqdur Pīr ‘Alī
- 5 Feyz olurken her nefes esrār-ı ‘aşq
Gül gibi dīvān-ı ‘aşqdur Pīrḳāl
- 6 Dürr ü deryā-yı ḥāḳīḳatdür ‘ayān
Gevher ü ‘ummān-ı ‘aşqdur Pīr ‘Alī
- 7 Ādem-i ma‘nīdür aşlı mebde’idür ‘ālemüñ
Şüret-i Raḥmān-ı ‘aşqdur Pīrḳāl

212

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Añmaz oldı hey dirīgā bir nefes cānān beni
Göz göre terk itdi beñzer ol ğanī sulṭān beni
- 2 Bendesīyüm cān u dilden ben anuñ rüz-ı ezel
Cism içinde ol kılıpdur ‘abdken raḥmān beni
- 3 Āsitān-ı evliyādur secde-gāhım yār-ı men

Luḡ idüp hep merḡametle yād ide yārān beni

4 Düşmüşem dergāh-ı Ḥaḡḡda yüzüm üzre pāyimāl
 Ḳaldurursa feyz-i cūdundan ne var sübhān beni

5 Pīrḡalīyem ʿāşık-ı dīzār-ı Ḥaḡḡım tā ebed
 Ḥaḡḡla birlikdeyim sen şanmağıl hicrān beni

213

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

37a

1 Gāh Leylā gāh Mecnūn eyleyensin sen beni
 ʿĀşık u āvāre meftūn eyleyensin sen beni

2 Bir saçı Leylā ġamından rüz u şeb Mecnūn gibi
 ʿĀleme efsāne efsūn eyleyensin sen beni

3 Sen cemālūñ nūrını erbāb-ı ḡusne virüben
 Aldayup ḡālüm diger-gün eyleyensin sen beni

4 Geh tecellī eyleyüp dilde cemāl-i vech-i yār
 Gāh Ḥurrem gāh maḡzūn eyleyensin sen beni

5 Pīrḡāl ādem şıfat gözden bıraḡdı Cenneti
 Devlet-i Maḡmūdla āḡir hümāyūn eyleyensin sen beni

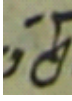
214

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āya kim gözden bırağdı ol gözi fettān beni
Añmaz oldu dostlarım ol gözi cānān beni
- 2 Maħrem-i esrār iderdi söyleşürdüm yār ile
Bir zamānlar ħalvetine gel diyüp sulţān beni
- 3 Kıble-ı'ı erbāb-ı dildim Ka'be-i ehl-i vişāl
Cān virüp eyler ziyāret 'aşğ ile yārān beni
- 4 Reşğ iderdi ħālime mihr ü melekler ħūr u 'ayn
Da'vet idüp dilber itse bir gice mihmān beni
- 5 Zāhidā kıлма ta'arruz Pırķāliyem 'aşıķam
Defter-i 'aşğa yazupdur ħazret-i şubĥān beni

215

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mübtelā-yı 'aşğ-ı cānān eyleyen sensin beni
Şūret-i zāhirde ħayrān eyleyen sensin beni
- 2 Zūlmet-ābād-ı 'ademde olur iken cān u dil
Feyz ile pūr-nūr u imān eyleyen sensin beni
- 3 'Aşğ ile idüp felekler evcine 'urūc

- ‘ Āleme gün gibi sultān eyleyen sensin beni
- 4 Akıdup feyz-i me‘ ānī çeşmesini gönlüme
‘ Ālem içre bahır-i hayvān eyleyen sensin beni
- 5 Pāyimāl oldım eyā sultān-ı ‘ aşk eyle meded
Himmetüñle fazl-ı yezdān eyleyen sensin beni
- 6 Luṭf ile eyle nazar üftāde-i bī-dillere
Maḥzen-i genc-i muḥabbet şāh-ı? iḥsān eyleyen sensin beni
- 37b 7 Himmetüñden eyleyüp cān u dile feyzi revān
Gevher-i dürr-i ḥaḳāyık bahır-i ‘ irfān eyleyen sensin beni
- 8 Cem‘ idüp zātı şifātı bir yere revān
Pırḳalīyem ‘ abd u raḥmān eyleyen sensin beni

216

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Ela ey serv-i bāğ-ı zindegānī
Şaḳın şoldurmağıl sen bostānı
- 2 Senüñ ḥüsnüñdürür maḳşūd-ı ‘ uşşāḳ
Yüzüñ gülzārıdur Firdevs-i şānī
- 3 Tecellī-i cemāl-i Ḥaḳḳ murādım
Nider ‘ aşık olan ḥūr u cinānı

4 Vücūdum mülküne sen hıẓr-i hāzır
Yeter ‘aşkuñ gerekmez āb-ı hayvānı

5 Evliyādan nuṭk iden Hāḳḳ Pīrḳāl
Kelāmı cān-fezā ihyā ider cānı

217

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Feyẓ-i cām-ı lā-yezālī isteyen gelsin beri
Sırr-ı ‘aşḳ-ı bī-miṣālī isteyen gelsin beri

2 Rūz u şeb hayrān olup giryān olan
Her nefesde zū’l-celālī isteyen gelsin beri

3 Nūr-ı tersā-beççeden hayrān olan
Vech-i ḳudret ol cemālī isteyen gelsin beri

4 Gün gibi her dillere pertev şalan
Şāh-ı iḥsān pūr-kemālī isteyen gelsin beri

5 Pīrḳāl hayrān-ı cām-ı ‘aşḳ olupdur şevḳ ile
Feyẓ-i cām-ı lā-yezālī isteyen gelsin beri

218

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Men reānı isteyen gelsin beri
Gülistānı isteyen gelsin beri
- 2 Evliyā bezmindedür ārām-ı cān
Dil-sitānı isteyen gelsin beri
- 3 Hem nefes olsun bizümle bir nefes
Ārām-ı cānı isteyen gelsin beri
- 4 Kıbāb altında görsün sırr-ı zātı
Len-terānı isteyen gelsin beri
- 38a 5 Pırķāl gördim Hāķķı zāhir ' ayān
Rūh-ı şānı isteyen gelsin beri

219

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Men rānı isteyen gelsin beri
Len terānı isteyen gelsin beri
- 2 Nūr-ı sırr-ı Muştafādur medh olan
Kıble-i erbāb-ı cānı isteyen gelsin beri

- 3 Sırr-ı Hakkıdur ʿāşıkân-ı şâdıkân
Ol nişân-ı bî-nişânı isteyen gelsin beri
- 4 Zâhid-i şüret-pereste vir haber
Zâhirâ görsün nihânı isteyen gelsin beri
- 5 Görmedüğüm Hakkâ kılmazam sücûd
Hakkı zâhirde ʿayâmı isteyen gelsin beri
- 6 Pırkâl sırr-ı İlâhîdür taşarruf eyleyen
Gün gibi mihr-i cihânı isteyen gelsin beri

220

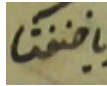
Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün

- 1 anı himmet isteyen gelsin beri
anı devlet isteyen gelsin beri
- 2 urtulup dünyâ amından bir nefes
anı vahdet isteyen gelsin beri
- 3 ı̄sî-i vaqt olurlar hep āşıkân
anı rifʿat isteyen gelsin beri
- 4 almasun künc-i mezellet bugün
anı vuşlat isteyen gelsin beri

- 5 Pırkalidür maṭla-ı feyz-i İlah
 Kıanı kudret isteyen gelsin beri

221

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Evliyâyı bir didim bu haq mıdur bāṭıl mıdur
 Cānlāra sırdur didim bu haq mıdur bāṭıl mıdur
- 2 Evliyāya uymıyanlar birlike nāil midür
 Evliyā birlik didi bu haq mıdur bāṭıl mıdur
- 39a 3 Şimdi her dervîş olupdur da' vîde
 Mazhar-ı feyz-i Hüdâyı bilmese bu haq mıdur bāṭıl mıdur
- 4 Pırine inkār idüp kılmasa irşādın⁸⁹ kabûl
 Halka⁹⁰ irşād itmege kaçd eylese bu haq mıdur bāṭıl mıdur
- 5 Kimi uncu? kimi toncudan? urur her dem nefes
 Pır ' Alî sulṭān benüm dimek didim bu haq mıdur bāṭıl mıdur
- 6 Varsa piri bulan ammā mücerred kılsa lāf
 Ya ṭoñuzlan kırdıdur ya bu haq mıdur bāṭıl mıdur

⁸⁹ Üzeri çizik olan kelimenin yerine yazılmış.

⁹⁰ Üzeri çizik olan kelimenin yerine yazılmış.

- 7 Rāh-ı ‘ aşqdan ger su ’āl olsa nedür bilmez cevāb
Dem dem eydürben Hüdāyı görmişem bu haq mıdur bātil mıdur
- 8 Olmasa aşla tarikatden haqikatden nişān
Līk da‘ vā-yı taşarruf eylemek bu haq mıdur bātil mıdur
- 9 Olmasa feyz-i İlāhī almasa here nazar
Mehdī-i ehl-i zamān benven dimek bu haq mıdur bātil mıdur
- 10 Kendü tarlasında bulduğun yolup taşra döker
Pīr ‘ Alī gevherleri budır dimek bu haq mıdur bātil mıdur
- 11 Gevher-i genc-i emānet evliyāda feyz-i Haqq
Bilür şatmaq bize bu haq mıdur bātil mıdur
- 12 Ya dūş ile ya nīş ile yāhūd ilhādī haber
Bunuñ ile halka irşād eylemek bu haq mıdur bātil mıdur
- 13 Hırka vü şāl ü nemed giymek degüldür ‘ arifi
Kıl ü kāl ceng ü cidāl bu haq mıdur bātil mıdur
- 14 Mest ü mestān lā-yezālī cāmın nūş eylemek
Cezbe-i feyz-i İlāhī dervīşān bu haq mıdur bātil mıdur
- 15 Hem şerī‘ at hem tarikat hem haqikat-i ma‘ rifet
Hem taşarrufdur velāyet feyz ile bu haq mıdur bātil mıdur
- 16 Böyle gördüñ evliyādan ehl-i ‘ aşkuñ hālını

- Cezbe-i feyz-i İlahî vecd ü hâl bu haq mıdur bâtil mıdur
- 17 Görmıyenler evliyâyı düştüler cümle velâyet cengine
Bu tekellüf bu taşallüf bu te'arruf ? haq mıdur bâtil mıdur
- 18 Cümleden gerçi taşarruf birdür ammâ farkı var
Haqqı bâtildan seçüp fark eylemek bu haq mıdur bâtil mıdur
- 19 Da'vî-i irşâd iderler evliyâyı görmıyen
Ehl-i ğaflet uymaz ise anlara bu haq mıdur bâtil mıdur
- 20 Küll-i zî-ilm-i 'alîmüñ ma'nâsını fehm itmedi
Bulmayanlar yoklığı vü hiçligi bu haq mıdur bâtil mıdur
- 21 Bi'llâh inşâf eylegil ey 'ârif-i sırr-ı Hudâ
Kim bu müşkil müşkil oldu haq mıdur bâtil mıdur
- 39b 22 Dervîş oldur kim bu sözler müşkülün hâll eyleye
Dimesünler baña anlar ta'n ile bu haq mıdur bâtil mıdur
- 23 Gevher-i dürc-i velâyet nuḡ-ı sulḡân pîr 'Alî
Delmedi hakkâk anı nâ-süftedür bu haq mıdur bâtil mıdur
- 24 Ḳanı irşâd-ı muḡabbet ḡanı sırr-ı pîr 'Alî
Ḳanı haqqânî nazarla haqq ḡaber bu haq mıdur bâtil mıdur
- 25 Ḳanı himmet ḡanı cezbe ḡanı 'aşḡ u ḡanı hâl
Ḳanı cām-ı lâ-yezâlî mestleri bu haq mıdur bâtil mıdur

- 26 Kāfa vardı bülbül-i kıdsī dilini söyliyēn
Kānı ol ‘ Ankā şıfat-ı merd-i Hudā bu haq mıdur bātıll mıdur
- 27 Bilmediler evliyāyı ne idügin dervīşān
Hālleri ve sözleri durur perīşān bu haq mıdur bātıll mıdur
- 28 Dervīş olan söylemez aşıll yalān inşāf ider
Ger yalānı var ise dervīş degül bu haq mıdur bātıll mıdur
- 29 Pırkalīden nuṭṭı iden haqıdur ‘ ayān
Feyz olupdur işbu sözler haq mıdur bātıll mıdur

Müsemmen

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

I

Haqāyıq ‘ ilmīne ‘ irfān senüñdür
Sa‘ ādet gencisin ihsān senüñdür
Velāyet şāhısın fermān senüñdür
Yüri pīrüm yüri devrān senüñdür
Senüñ şevküñ urdu olalı dilde gālib
Seni bir ile cān olmışdı ṭālib
Sa‘ ādet buldı olanlar saña rāğıb
Yüri pīrüm yüri devrān senüñdür

II

Seni devr eyledi mähım felekler
 Seni medh eyledi şāhım felekler
 Senüñle hāşıl oldı her dilekler
 Yüri pîrüm yüri devrān senüñdür
 Senüñ cezbeñ tolanur şark u garbı
 Hidāyet ehlini getürdi ħarbı
 Eger mü`min eger küffār ħarbı
 Yüri pîrüm yüri devrān senüñdür

III

Sen ol şāh-ı mükerremsin ki eşyā
 Sücüd eyler eger pinhān eger beydā
 Bu sırra vāqıf olmaz münkir aşlā
 Yüri pîrüm yüri devrān senüñdür
 Ķapuñda bağlanıpdur nefsi-nāsūt
 Özüñdürür cenāb-ı Ķuds-i lāhūt
 Sözüñdürür dil-i bīmārıma Ķūt
 Yüri pîrüm yüri devrān senüñdür

IV

Biñ bir ismüñ mażharısın sen bugün
 Sırr-ı aşıkuñ defterisin sen bugün
 Ķalk-ı ālem rehberisin sen bugün
 Yüri pîrüm yüri devrān senüñdür

Seni eřyā taleb eyler temāmı
 Eger maqbūl eger hāş ile ‘āmı
 Bulmaz saña beñzer bir imāmı
 Yüri pīrüm yüri devrān senüñdür

V

Eger zāhid gezerse bu cihānı
 Bulmaz bī-niřāndan ol niřānı
 Sen añladuñ ve sen gördüñ hem anı
 Yüri pīrüm yüri devrān senüñdür
 Cenābında olursuñ şimdi der-bān
 Seni cān mülküne eyler o sulţān
 İderler Pırķāl derdüñe dermān
 Yüri pīrüm yüri devrān senüñdür⁹¹

Nazm

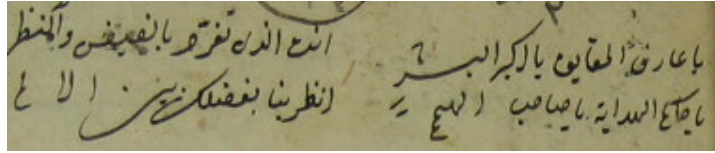
⁹¹ 38b’de bulunan müsemmen gazellerin arasından alınıp 39b’ye ilave edilmiştir.

آمد از فلفل آلهه کینند آلهه بر کرم
 فویجی را در کینغ غریب به جبهه ساز فلفل
 فخر معنی را بنویسد آلهه به زمانه
 کرده یا افسوس خاطر در چند از کینغ
 پیشه آلهه لطافه معنی بر که آلهه خدا
 عسویه انناس و بویون بلبل و شوقه آن
 همتن لاوسر بقصد توغی یا بنظیف
 هر سارن نلته یا بلیس سر علی عاری
 صد هزاره کتوترا روز زله جوده لالهون
 ظاهر از روبرو کینغ ندر سلطانه عرب
 کاه منیع کوه و مدح و ده امیر جامع مع
 صیوه نویه در راهله و در لایح در پانج
 صیحه صیو آلهه بدست کتوترا روز از کتوترا
 عجبو غما آلهه بدر آرو و مرتب کتوترا
 مع بستی و به بیض و مع نفضلست کتوترا
 مرتفا سر و محمد آلهه و لاله مع
 سر اهد را کار کتوترا کتوترا بوالطی
 خزنه کتوترا صیحه اهد لاله را کتوترا
 در شب مع آلهه اهد را کتوترا کتوترا
 مدهه صاب علی کتوترا تراست - عجم

جلدی که با بستر هر صند و بیداده عشق در منار
 به که له فواید کسب بر آستانه عالیتر
 از جمیع عشق و فوسه که در جمیع
 جامع عشق لایزال که فیض نه کرار
 در دریا به معارف و در به بی بی سرف
 لعل افصح کلایع و بلند شیرین منار
 عند لیب روح قدس از وقت نکتة کوه
 الا کثیر عازمانه ستاره شده در آفتاب
 بهر موع شوق اقلع و کز کوه مداف
 که تنه از روه عطر ظاهر ابان ظمیر
 جمیع به مکسایه و معارفی به فکر
 بالکنا، بلکه اقلع به آینه شوق
 جمیع کوه و مکارز ابر فروزان صیفا
 تا که در بر عشق کیه در کمانه کوه توفیر
 آنسانه قبایه ارباب عالم با کتب عیاش
 ماری کجینه و فواید شوق الطاف صفا
 انبیا و اولیا با بستر افضال و صفا

Muhtelif Manzumeler
(Kıtalar-Müfredler-Mısralar-Rubâiler-Lugazler)

1

40b

2

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 (Küllü) şeyi hâliküñ⁹² veche bâkîdür ' ayân
Bu şarâb-ı ' aşka ' aşk-ı sâkî hemân

3

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fa' ülün

- 1 Gel ey zâhid geçe zerķ u riyâdan
Şarâb-ı ' aşkı nüş it evliyâdan
- 2 Hâlâş itsün seni ħavf ü recâdan
Geçe bu ķil ü ķâl ü mâcerâdan

4

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fa' ülün

- 1 Ki sır-ı ma' nevî anda nihândır⁹³

⁹² “ O'nun zatından başka her şey helak olacaktır.” (Kasas suresi, 88. ayet)

⁹³ Bu mısrayı mesneviler bölümünden muhtelif manzumeler bölümüne aldık.

5

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Eger zāhid seni maḥv itsen aradan
Saña zāhir olur kimdür yaradan
- 2 Göñül bu levḥinden oḳı ders-i 'aşkı
Nice bir ḳāl ü ḳıl ile ḳarādan

6

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 İçenler evliyādan cām-ı 'aşkı
Ne zühdi añladılar ne ḥo meşkı
- 2 Olupdur cümlesi ḥayrān u medhüş
Bırāqdılar cihānı daḫi zerḳı

7

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Sen ol gün ki şofuları görürsin
Eger ḥālını bilseñ tükürürsin
- 2 Olupdur cümlesi İblīs ü Şeyṭān
Ayak başduğı yirleri görürsin

8

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

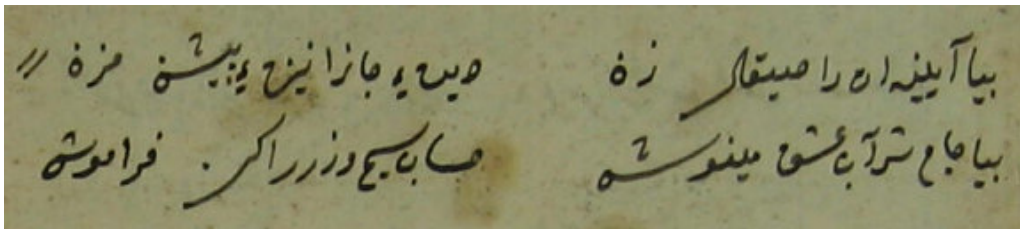
- 1 Ey göñül 'ārif degilsin añlamaduñ cānı sen
Mazhar-ı elḫāf-ı ḫaḫḫı ma'den-i iḫsānsın⁹⁴

9

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

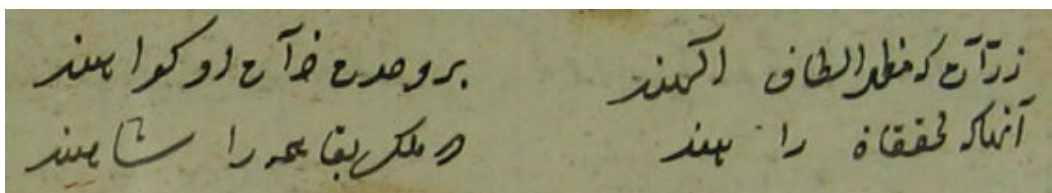
- 41a 1 Pādişāh-ı ehl-i dil bil pīr 'Alī Sulṭān sen
Ḳuṭb-ı 'ālem mazhar-ı sırr-ı Ḥudā bil anı sen
- 2 Ḥaḫīḫat bildim ey sırr-ı rūḫı muṭahhar
Ki zāt-ı ḫudsī vü rūḫ-ı muşavver

10

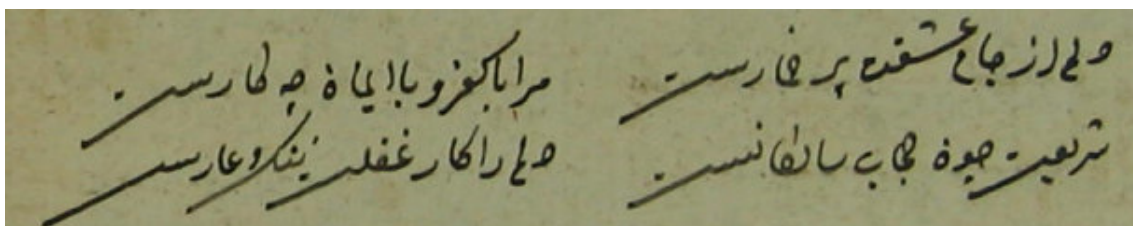

⁹⁴ Buradan itibaren eski numaralandırma sistemine göre iki varak eksik.

11

12

13

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Tūşarsa tuzlıya bir ten nemek olur bi-küllü ol
Sen ol deryâ-yı pür-nûrı ğamuñdan daĥi kem bilme

14

Fā'ilâtün Fā'ilâtün Fā'ilün

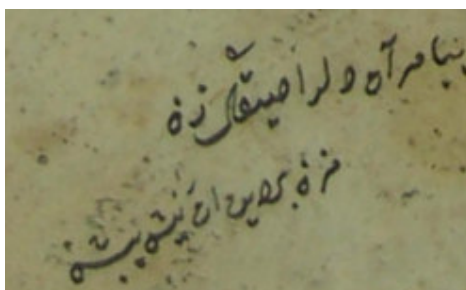
- 1 Gerçi yüz gösterdi çok ğavgâ bize
Ĥaĥĥdan özge yokdurur sevdâ bize

15

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

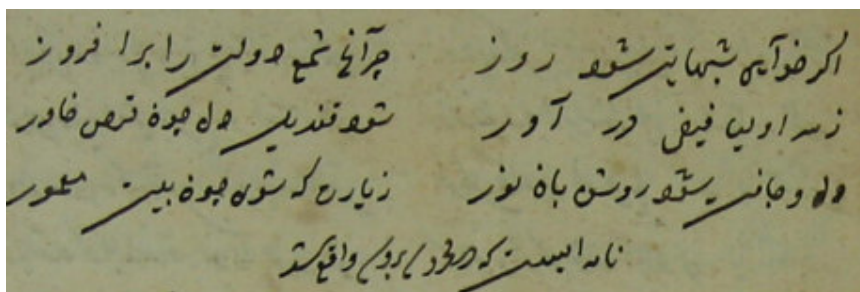
- 1 Çün ezelden rāh-ı aşkı sorageldün Pırķāl
Bu meşeldür soragelen soragider tā ebed

16

41b

17

18

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Benüm ol zerre kim miķdārı yoķdur
Ne yüzden gözler isem var yoķdur

- 2 Heves yolunda ser-gerdân u hayrân
Hevâ-yı dilber ile zâr u giryân
- 3 Senüñ ‘aşkuñ beni benden alupdur
Ġamı hicrân arada götürölüpdür
- 4 Dilerdim luţfuña mazhar olam ben
Ki ‘uşşâķ içre ser-defter olam ben
- 5 Seversin diyü ben sulţân kemâli
İderler ne celâli ne cemâli
- 6 Kimin oda kimin şuya atarlar
Cihâmı birbirine urup tutarlar
- 7 Fedâ olsun yolında bâş ile cân
Degül ġam merġamet itmezse sulţân
- 8 Eger bu mürde cismi pâre pâre
Ķırlarlar dönmege yok daġı çâre
- 9 Eger her yâremiz olsa hezârân
Ola her yâremiz derd ile nâlân
- 10 Ümiz olur irişse merġametler
Ki maġv ola bÿy ile ma‘şıyyetler
- 11 Bizi zâhirde Ķomaġıla kimse
Ĥaş ağaç atup urmaġıla kimse

- 12 Ayıra mı seni benden ‘ aceb hiç
Bu h d olmaz ki  almaya  aleb hiç
- 13 Eger Ő h-ı cih n olduysa  am-n k
 ıلالım derd ile biz ya alar   k
- 14 Eger m l   eger c n   eger b Ő
Fed  itdim yolımda oldu hem f Ş
- 42a 15 Eger zehr olur ise n Ş idem ben
Őaf lar kesb idüben c Ő idem ben
- 16 Ten ayrıldı ise c num bile d r
Ne var küfr itsem im num bile d r
- 17  ulu  d im işi cürm   ha adur
Erenlerden irişen hem ‘ a adur
- 18 Vel  sult n-ı kevneyn evliy dan
Gönül geçmedi h vf ile rec dan
- 19 İrişdi g nle andan nev‘    or u
Ki unuttu  bizi eylema? y  h 
- 20 Seni der kim sa a biz bild r elem
Cih n h l ın sa a hem g ld r elem
- 21 Senün cevru e evvel itdi ma har
Ha a didim ne cevr lu fu a ma har

- 22 Gerek şāhum ide ‘ahde vefāyı
Ki himmet eyleye gönle şafāyı
- 23 Bu yollarda nice ‘ahd ile peymān
İdüpdür bendesine şāh-ı devrān
- 24 Ümiz oldur unutmaya anı şāh
Ki itmeye dil ü cān derd ile āh
- 25 Şefi‘ imdür günāhum hazretünde
Daği yoqlıq hem eksiklük катуnda
- 26 Çü ‘özü-i āhır olup buldıqda itmām
İrişdi evliyādan cāna ilhām
- 27 Ki vaḥdet bādesini nūş idenler
Özin ol bādeden bī-hūş idenler
- 28 Gehī şīr ü gehī aslān olurlar
Biriküp ‘abd ile raḥmān olurlar
- 29 Gehī küfr ü gehī imān olurlar
Gehī cevr ü gehī iḥsān olurlar
- 30 Gehī Furqān gehī İncil olurlar
Yazılıp deftere tescil olurlar

- 31 Gehī keşret gehī vaḥdet olurlar
Ne keşretdür ki biñ vaḥdet bulurlar
- 32 Gehī āb u gehī nār u gehī gül
Gehī nūr u gehī zūlmet gehī yıl?
- 33 Olupdur on sekiz biñ ‘ālem anlar
Egerçi şūretādur ādem anlar
- 42b 34 Saña bunca kemāl ü luḫf u iḫsān
Olupdur pīr ‘Alī sırrından ey cān
- 35 Etegin tuta anuñ şıdqla muḫkem
Budır söz añlağıl vallāhü a‘lem

19

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Ey bize ‘aşkı revān iden revān
Ḳomadıñ ‘uşşāḳ içinde cism ü cān
- 2 Līk luḫfuñ her birini depredür
Yine virdiñ her birine tāze cān

20

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil hemîn bir remz idi itdi beyân
Añlasunlar isteyenler cāna cān

21

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

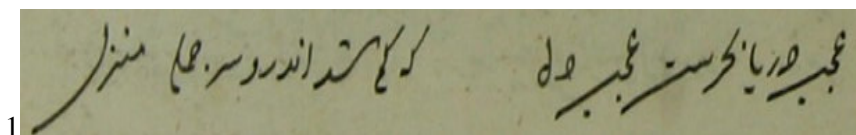
- 1 ' Alī-veş ursun ey pîr ' Alī Sultân
Nice bir olasın ' âlemde pinhân
- 2 Hidâyet zülfiķârın eyle ' üryân
Velâyet düldülü alsun ço meydân

22

Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün

- 1 Meydân-ı ' aşka girmege ' âlemde er gerek
Rağl-ı kerân çekmege ey dil ciger gerek

23

24

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

- 1 Şarāb-ı 'aşka sāķī evliyādur
Hāķka gidenlere hoş reh-nümādur
- 2 Yüzün görmek anuñ maķz-ı 'aķādur
Ki vech-i evliyā vech-i Hūdādur

25

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şüretā bīgāneyim bīgāne bakma şürete
Ehl-i 'aşkuñ maķremiyüz sırr-ı Hāķķ āgāhiyüz
- 2 Leşker-i nefsi şıyup kıldık helāk
Zülfikārı arşda aşmış gāziyüz

26

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

43a

- 1 Dīde-i idrāk ile kılsañ naķar sen 'āleme
Tāc-ı 'izzet neydüğini añlar idin ādeme
- 2 'Aşķ imiş tāc-ı kerāmet ādeme
'Aşķ imiş 'izz ü sa' ādet ādeme
- 3 'Aşķ imiş her işlere iķdām iden
'Aşķ imiş her nesneyi itmām iden

- 4 ‘Aşq imiş her bendei sulţān iden
‘Aşq imiş sulţānları ‘üryān iden
- 5 ‘Aşq imiş ‘āşıkları zār eyleyen
‘Aşq imiş ‘ārifleri h̄ār eyleyen
- 6 ‘Aşq ile olmuş nihādi ‘ālemüñ
‘Aşq ile tolmış fuādi ādemüñ
- 7 ‘Aşq ile devr eyledi bu nüh felek
‘Aşq ile seyr eyledi mihr ü melek

27

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 anı dāim ıgırup dost diyenler
anı ‘ālemdeyiz post diyenler
- 2 anı Mūsī gibi ūra gidenler
anı ‘īsī gibi nūra irenler
- 3 anı manşūrlayın isteyenler
anı şābit adem yār isteyenler
- 4 urupdur şimdi dildār āşikāre
Hidāyet şāhibi irişdi yāre

28

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül derd ehlinüñ dermānı var
Ey gönül ' aşk ehlinüñ sulṭānı var
- 2 Ey gönül cān mülkünüñ cānānı var
Ey gönül ten kişverinüñ ḥānı var

29

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül derd ehlinüñ şad āhı var
Ey gönül ' aşk ehlinüñ hem şāhı var⁹⁵

30

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 43b 1 Düşdi gönlüm bir zamān sevdāya dilber sevmeden
Mecnūnı-veş bir zamān Leylāya dilber sevmeden
- 2 Nice bir kuḥl ile şahrāda ' ömrümi idem telef⁹⁶
Mā' il oldım sāğar-ı şaḥbāya dilber sevmeden⁹⁷

⁹⁵ Müteakip sayfanın başında önce yazılmış daha sonra üzeri karalanmış bir bölüm bulunmaktadır.

⁹⁶ Mısranın vezni bozuk.

⁹⁷ Buradan itibaren eski numaralandırma sistemine göre beş varak eksik.

44a

Luğaz-ı zülf ü ebrü

31

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Göre billür üzre bütan sünbül-i siyeh nedür
 Kulle-i kâfda olan küşe-i meh nedür
- 2 Perde-dâr-ı harem-i hüsn ü cemâl
 Mülk-i hüsn içre olan şeh nedür

32

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Baş koşma ey gönül ol beççe-i tersâ ile
 Başa çıkmaz kimseler ol zülf-i ' anber-sâ ile
- 2 Her nefes gönlüm-ârâ hâl-i siyâhuñ şevkdür
 Varlığını yile virdi niceler sevdâ ile

33

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Key şağın mest olmayasın bâde-i hamrâ ile
 Mağva vardı mest olanlar sâgar ü şahbâ ile

34

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Olur bir ruḥları gülzār-ı peydā
Olur güleşende bülbül zār-ı peydā
- 2 Ene'l-Ḥaḫḫ cāmın içse cān-ı manşūr
Olıserdür anuñcün dār peydā

35

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Olaldan ol gül gülzār peydā
Olupdur şad hezārān zār peydā

36

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Ruḥında zülf-i 'anber bār peydā
Olur gülzār-ārā çün mār peydā

37

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Süvār-ı esb-i nāz ol yār peydā
İki gīsü hamā'il vār peydā
- 2 Ser-i zülfün hezārān mār u ejder
Olur aḡyāre zülfikār peydā

- 3 Bugün hizmet kapusunda mücâvir
Gulâm-ı Hayyeder-i kerrâr peydâ

38

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 44b 1 Pîr 'Alîdür maẓhar-ı feyz-i Hudâ
Pîr 'Alîden zâhir oldı bu nidâ

39

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

- 1 Maṭla-ı nûr-ı hidâyet pîr 'Alî*
Maḥzen-i genc-i velâyet pîr 'Alî

40

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

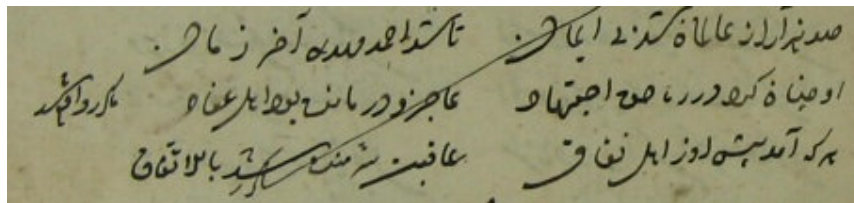
- 1 Hey dirîgâ unudup gözden bıraḳdı cümle hep yârân beni*
Añmaz oldı bir nefes hiç feyz ile sulṭân beni
- 2 Kudret-i Haḳḳdur 'ayân oldı baña çün câm-ı aşḳ*
Pîrḳâl dîvân-ı Haḳḳda oḳudılar kâmil insân beni

41

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir zamān kıldı tecellī pīr ' Alīden sırr-ı Hāḫḫ*
Şimdi Aḫmedden tecellī eyledi ol nūr-ı Hāḫḫ

42

43

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey nesīm-i faẓl-ı Hāḫḫ bizden yaña bir laḫza es
Bende-'i bī-çāreyem ' aşkuñ baña feryād-res
- 2 Kimse bilmedi dirîgâ ' âşıkuñ aḫvâlini
Sen daḫi ' âlemde ey dil sözi kes

* Bu beyitler ile onların hemen altında bulunan Farsça beyitler 46b sayfasında şair tarafından aynen tekrar edilmiştir.

44

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beru ey luṭf-ı Hakk feryād-res
Bende- 'i bī-çāreyem bizden yaña billāh es
- 2 Dil diler maṣūr-veş berdār ola
Bu hevāda geçdi ' aşık her nefes
- 3 Aşılup zülfüñe berdār olmasun
Gel yetiş bī-çārenüñ ipini kes

45

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gören ol serveri der bī-niḳāb
Ḳulle- 'i Ḳāfa doğupdur āfitāb⁹⁸

45a

Rubā'ī

46

Vezin⁹⁹

- 1 Maḥbūb-ı ezel maṭlūb-ı ebedsin
Gencīne- 'i esrār-ı eḥadsin

⁹⁸Buradan itibaren eski numaralandırma sistemine göre bir varak eksik.

⁹⁹Vezin birliği bulunmamaktadır.

- 2 Sırr-ı Hudā ferd-i şamedsin
Mecmū' a-'i kenz-i ebedsin

47

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sırr-ı 'aşka mālik olmaz vā' ız-i şahib ğaraz
Şübhelerden cānı olmuş pür-maraz

48

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ey gönül kendün dilerseñ eyle zabt
Rāh-ı 'aşqdan kııl hazer olmaya zabt
- 2 Gönlüñi her dem hayāl-i māsivādan eyle pāk
Ġāfil olma olmasun dünyāya rabt

49

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Vir zekāt-ı hüsnün ey nūr-ı pāk
Olmasun derd ü ğamuñla sīne-çāk
- 2 'Āşık-ı dilhasteñ olmasun helāk
Olmasun bī-çāre ğamdan derd-nāk
- 3 Zāhidān kıopdı egerçi bāşa hāk
Menzilidürür anuñ āhir meğāk

50

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ṭabl-ı aşkı çaldıñ ey şāh-ı kerem
 ' Aşkuñ ile oldı ' aşıklar ' alem

51

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ḥaṭṭ-ı pīşānda şevk ile yazılmış şad-kitāb
 Nūrı vechüñde münevver-i gün gibi ol mäh-tāb¹⁰⁰

52

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beri ey nūr-ı dīdem gel beri
 Cān u dilden saña oldım müşteri¹⁰¹

Naşş-ı nigīn-i hidāyet

53

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bende-'i sīmurğ-ı ' aşkdur Pīrķāl
 Pās-bān-ı āsitān-ı pīr ' Alī

¹⁰⁰ Gazeller arasında kalan tek beyit olduğu için muhtelif manzumeler bölümüne aldık.

¹⁰¹ Beyit 46b'de aynen tekrar edilmiştir.

54

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 45b
- 1 Her zamanda la' l-i dilber selsebîl irmâğdur
Cân virüp nüş eyleseñ hoşçâğdur
 - 2 La' lüne kaçd itdükçe hañçer-i gamzeñ komaz
Veh ki ol hünî bizümle dem-be-dem kân yâğıdur

55

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Pırkalıyem bañr-i ' aşkıñ lā-yezāl
Pertev-i nūr-ı İlähım pür-kemāl

56

Vezin¹⁰²

- 1 Ey cünbiş-i feyz-i lā-yezālī
Vey mañzar-ı cemāl-i zü'l-celālī
- 2 Kendüñi unutma olma lā'übālī
Yoğ bu cihānda ' aşkıñ mişālī

57

Vezin¹⁰³

- 1 Şüfi-i şoffa- 'i şafā Añmed
Mu' tekif-i kubb- 'i vefā Añmed

¹⁰² Vezin birliğı bulunmamaktadır.

¹⁰³ Vezin birliğı bulunmamaktadır.

- 2 Serv-i ser-ḥayl-i evliyā Aḥmed
Maṭla-ı nūr-ı Muştafā Aḥmed
- 3 Maḥzen-i gencīne-ıi esrār-ı aşk
Mazhar-ı feyż-i ıştıfā Aḥmed

58

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Baḥr-i vaḥdet fülküdür dil-i aşıkān
Dürr-i deryā-yı ḥaḳīkat aşıkān
- 2 Gevher-i genc-i ezeldür aşıkān
Mest-i cām-ı lem yezeldür aşıkān

59

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Perde-ıi sırr-ı ebeddür aşıkān
Pertev-i nūr-ı eḥaddür aşıkān
- 2 Sırr-ı Allāhü's-sameddür aşıkān
Ḳu'l-hüvāllāh-i eḥaddür aşıkān

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 46a
- 1 'Abır āsādurur bu ḥāk-i gül bu
Giyāhı sünbül ü serv-i semendür
 - 2 Gülistān-ı iremdür işbu gülzār
Gül ü reyḥān u pür-sebz ü çemendür
 - 3 Bu gülzāra eser poryāz dāim
Anuñçün adımı şāğ u esendür
 - 4 Deñizdür bağçedür poryāz u pür-yāz
Hemīn lāzım olan vech-i ḥasendür
 - 5 Gül-i gülzār-ı vech-i dil-rubādur
Mu' anber sünbüli¹⁰⁴ müşgīn-resendür
 - 6 İçinde vardurur enhār-ı Cennet
Şarāb-ı kevşer ü ḥamr u lebendür
 - 7 Anuñçün oldı zü'l-ḳarneyn mezkūr¹⁰⁵
Bu baḥrūñ bāşını ḳazup kesendür
 - 8 Dil-i deryā-yı 'ārif baḥr-i mevvāc
Bu mülküñ cevheri dürr-i Adendür

¹⁰⁴ "Sünbüli" ifadesi üzeri çizilen kelimenin yerine mısraın yan tarafına yazılmıştır.

¹⁰⁵ Kelimenin altında "meşhur" ifadesi mevcut.

- 9 Cihānda Pīrḳalīdür veysī meşreb
Anuñçün didiler şāh-ı Yemendür

61

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Şanasın dilber gül-i pīrehendür
Ve yāḫūd lāle-'i mülk-i ḫotendür

62

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ey gönül 'aşḳ ehline bāş ol yüri
'Ālem içre rind ü ḳallāş ol yüri

63

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Maḫzen-i esrār-ı 'aşḳdur bu gönül
Maḫla-'ı envār-ı 'aşḳdur bu gönül
- 2 Mevc urur deryādudurur mevcī güher
Ḳulzüm-i zehḫār-ı 'aşḳdur bu gönül

64

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Pîr ' Alîdür mazhar-ı feyz-i Hudâ
Pîr ' Alîden zâhir oldı bu nidâ

65

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Fa' ülün

- 1 Dil-i deryâdurur ser cümle eşdâf?
Semekler giydügi hep pîrehendür

66

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 46b 1 Maḥzen-ı nūr-ı hidâyet pîr ' Alî
Maḥzen-i genc-i velâyet pîr ' Alî

67

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

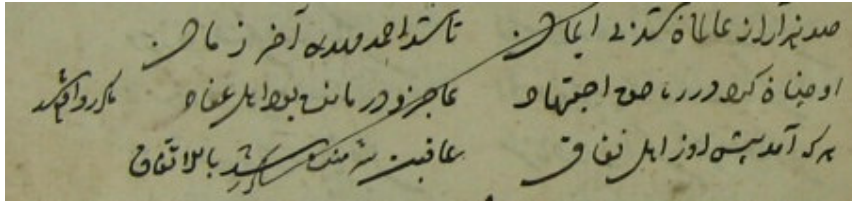
- 1 Hey dirîgâ unudup gözden bıraḳdı cümle hep yârân beni?
Añmaz oldı bir nefes hiç feyz ile ihsân beni
- 2 Ḳudret-i Ḥaḳḳdan ' ayân oldı baña çün câm-ı ' aşḳ
Pîrkâl dîvân-ı Ḥaḳḳda oḳudılar kâmil insân beni

68

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Bir zamān kıldı tecellī pīr ' Alīden sırr-ı Hāḫḫ
Şimdi Aḫmedden tecellī eyledi ol nūr-ı Hāḫḫ

69

70

Vezin¹⁰⁶

- 1 Dilde ' aşḫ ile āgāhlaruz biz
Kimse bilmez ne ' aceb şāhlaruz biz

71

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Dil mürīd-i pīr-i ' aşḫdur evliyādur yārimüz
Ḥānḫāh-ı ' aşḫ içinde feyz olur esrārimuz
- 2 Zevḫ idüp pīr-i muḡān şundi ene'l-Hāḫḫ cāmını
Cür' asın nūş eyleyüp mest oldı cümle vārimuz

72

¹⁰⁶ Vezin birliği bulunmamaktadır.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gel beri ey nūr-ı dīdem gel beri
Cān u dilden saña oldım müşteri

73

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

- 47a 1 Cihān bu yıl ' acāibce¹⁰⁷ cihān oldu
Kıyāmetden ' alāmetler ' ayān oldu
- 2 Şehin-şāh-ı şitā çün kordı hayme
Cihānuñ yūzi katdān bir tūmān oldu
- 3 Toķındı halk-ı ' ālem birbirine
Çü buzdān hārbeler oldu sinān oldu
- 4 Atıldı penbe-veş karlar şeb ü rüz
Göreñ Hāllāc-ı Manşūrı zamān oldu
- 5 Giyüp pīr-āne ' ālem aķ libāsın
Büküldü kadd-i eflākūñ kemān oldu
- 6 Şitādan kaçdı şāh-ı hāverī gör
Varup mağribde aylarla nihān oldu
- 7 Hālāiķ cümlesi āteş-perestdür
Şerī' at ehline ğālib gümān oldu

¹⁰⁷ Kelimedeki "ce" eki vezin gereği fazla.

- 8 Ūcāķ mihrābına çün tıtdılar yüz
 Bu ħalkuñ ħāli ġāyetde yamān oldu
- 9 Fesād u fıķa meşġul ekşer-i nās
 İş i tezvīr ü telbīs ü yalān oldu
- 10 Çoġaldı çün mezālim ħīle ħud‘ a
 ‘ Adālet hem cihāndan bī-nişān oldu
- 11 Vuĥūş ile tıyuruñ oldu ħāli
 Koyunlar ġitdi ħayvānda kırān oldu
- 12 Koyunlar on dir iseñ üçer oldu
 Şamānsuz hem şıġırlarda ġümān oldu
- 13 Kırıldı tāġlāruñ āġācı vāfir
 İñildeşdi bu tāġlar figān oldu
- 14 Kesildi bīllerü tıtuldu yollar
 El ayak tıñdı çoķ cānlar revān oldu
- 15 Dedim bir ‘ ārife bu ħāle tārīĥ
 Gerek didi be-āĥir-i zamān¹⁰⁸ oldu

¹⁰⁸ Terkinin altına Arapça rakamlarla 952 sayısı yazılmış.

74

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Bugün Şām içre olan şeyh Dāvud
Bu yıl Mehdīnün irdi didi 'ahdi
- 2 O yıl kış oldu mülk-i Rūm gāyet
Halāş olmağa cānlar kıldı cehdi
- 3 Bu naql-i dil-firīb ü bu şitāya
Budır tāriḥ ḥurūc ḥāmid* el-Mehdī

75

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

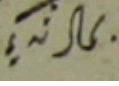
- 47b
- 1 Didim bir 'arife kış oldu gāyet
Daḥi bu zelzeledür bir 'alāmet
 - 2 Kırıldı kıardan ḥayvān temāmet
Didi tāriḥini nişān-ı kıyāmet*

76

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Didim bir 'arife yārā nedür ḥāl
Ki bu kış ne 'aceb 'uzmādur

2 Felâket düşdi mevcûdâta külli

Didi târiḥ kübrâdur*

77

Vezin¹⁰⁹

1 Çok kışlar oldu ' âlemde lîkin buña beñzer yok
Didim târiḥini anuñ bu kış katı bî-ḥad*

78

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Çünkü bir yıldan yıla ḥevl itdi eyyâm-ı şitâ
Didim târiḥini anuñ bu kış mümtedd oldu¹¹⁰

79

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün

1 Şavlecân-ı dey bahâruñ revnâķını kıldı pest
Kış irişdi ' âleme ḥoş şundi dest

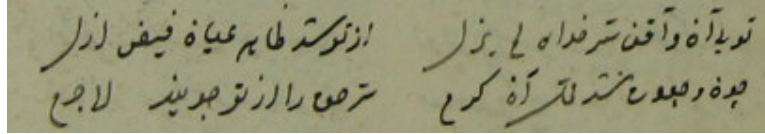
¹⁰⁹ Vezin birliği bulunmamaktadır.

* Mısraların altına Arapça rakamlarla 952 sayısı yazılmış.

¹¹⁰ Mısraın altına Arapça rakamlarla 953 sayısı yazılmış.

- 2 Nize vü kalkân getürdi buzdan bu rüzgâr
Tâbiş-i germâ anuñla buldılar gâlib şikest
- 3 Korkusundan halk ũcaķ mihrâbına dutdı yüzün
Ey dirigâ halk-ı ‘âlem oldılar âteş-perest

80

81

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 1 Ma‘ den-gâh-ı keremsin maḥzen-i feyz-i qadım
Çün muḥabbet şâhısın göster kerem olup kerim

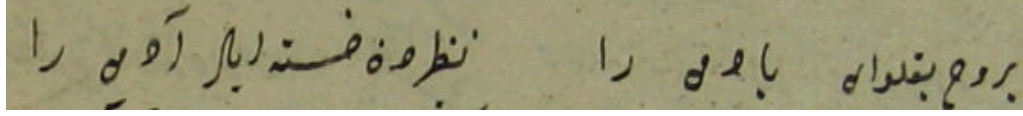
82

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

- 48a
- 1 Evliyâ maḥbûbısın ey nûr-ı ‘ayn
Cümle-’i ‘uşşâķ senüñle buldı zeyn
- 2 Haķķ saña virmiş keremler bî-‘aded
Dâmen-i luṭfuñda destimdir meded
- 3 Mülk-i vaḥdet şâhısın bildim ‘ayân
Tercümân-ı luṭfuñ olmuş her lisân

- 4 Dāimā feyz-i ezel olsun ziyād
‘Aşkuñ ile tolu olsun her fü’ād

83

84

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Du‘ā eyleyelüm ola ziyāde
Eger tepsīde urur ya tavāda
- 2 Yenilmeyen ʔā‘āma yok du‘ālar
Güleni şofradan ʔaşrā kıoyalar
- 3 ʔā‘āmı ortalıĝa çünki kıorlar
Gönüldeñ iştihāyı hep şavarlar
- 4 Okıñur kışşası her pehlivānuñ
Eger sāmıñ Süleymānuñ nerīmāñıñ
- 5 Şor cümle ʔā‘ām yenmez kıalır hep
Bu ĝāl üzre geçer māh-ı şıyām-ı şeb
- 6 Şıyām ehli temāmet ʔā‘n iderler
Ayāĝ üzre ʔuranlar la‘n iderler

- 7 Bunı biz görmedeñ hergiz ʔaʕāmda
Huşuşan leyle-ʔi mäh-ı şıyāmda
- 8 Eger ʔatlu gelürse ortaya bil
Yenilmeyüp ʔalur āy u meh ü yıl
- 9 Alup şofrādan u ʔaşrā ʔoyalar
Gelür dervişlerüm bunu yiyeler
- 10 İrişmez degmesīne loʔma ey yār
Olupdur işbu maʕ nīler diger bār
- 11 Öli helvāsı ile sevme maħbüb
ʔaʕāmunda kişi olmaya mağlüb
- 12 Yedir ye ʔılmasun ʔalsun saña ād
Ki ʕaşʔ ehli bu ād ile olur şād
- 13 Daħi teklīf olunmaz hiç faʔīre
Bu hoş gelmez gedāya vü emīre

85

Mefāʕilün Mefāʕilün Faʕülün

48b

- 1 ʔaʕāma iştihān olmasa şāhum
Nice teklīf gerek yārāne māhum

- 2 Gerek teklif hem maḥbūḥ u maḥbūl
Ṭaʿām ehli yanında ola maḥkūl
- 3 Ğaraḥ tenbihdür bu mācerādan
Ṭaʿām ṭatluca yinmek baḥlavādan
- 4 Şaḥın bayrām yemegin böyle itme
Zarāfetle yiyüp anı şovutma
- 5 Gerek her fiʿl ola ʿālemde memdūḥ
Görürse ehl-i ʿaşḫ olmaya mecrūḥ
- 6 Düşidür güstāḥ-āne nazm –ı eşʿār
Ṭaʿām yinmekdürür ğāyetde düşvār
- 7 Egerçi yazılmaz maḥkūl degüldür
Velī vaḥ-ı ʿaceb maḥbūl degüldür

86

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Ṭālib-i iksir olur çok bī-ḥaber
Ādını ḫorlar anuñ şems ü ḫamer
- 2 Ḥarf idüben mālını eyler telef
Yanar ol altūn gümüş olur ceref
- 3 Hep hebā olur gider naḫd-i şerīf
Müflis ü ḫullāb olur āḫir ḫarīf

- 4 Ṫalib-i ikṡir olurlar nice ċan
Bulmazlar kimseler andan niş̇an
- 5 Ṫalib-i ikṡir-i ʿař̇ıdur ř̇ufiler
Ṁunhaṅiḋur hemç̇ü k̇af-ı k̇ufiler
- 6 Nağ̇d-i ř̇ıdkı hep gider ṁüflis ř̇alur
Feyz-i ʿař̇ı bulmayup ʿaciz ř̇alur
- 7 Kimisi ř̇ullāb olur bir ř̇il ü ř̇āl
Ḣāl diẏuben ř̇atar anı ṁāh ü ṡāl
- 8 Ḣırqa v̇ü ř̇āl ü nemed-i kisveyle
Tağ̇yir eyler ř̇ureṫün bir ḣüb ile
- 9 Yaʿni oldı diyeler ol merd-i ḣāl
Ehl-i maʿnā ḋāḣil-i ğayḃüʿr-ricāl
- 10 Ř̇apu ř̇apu seyr ider ol der-beder
Olmağ̇ ister kisveṫüyle muʿteber
- 11 Ḃöyle taʿḃir itdi üçler yediler
Feyz ü ʿař̇ıñ v̇ār ise gel didiler

87

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 49a
- 1 Cevher-i 'aşkuñ vār ise t̄alibüz
Hey ne t̄alib cān ile hem rāgibüz

88

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

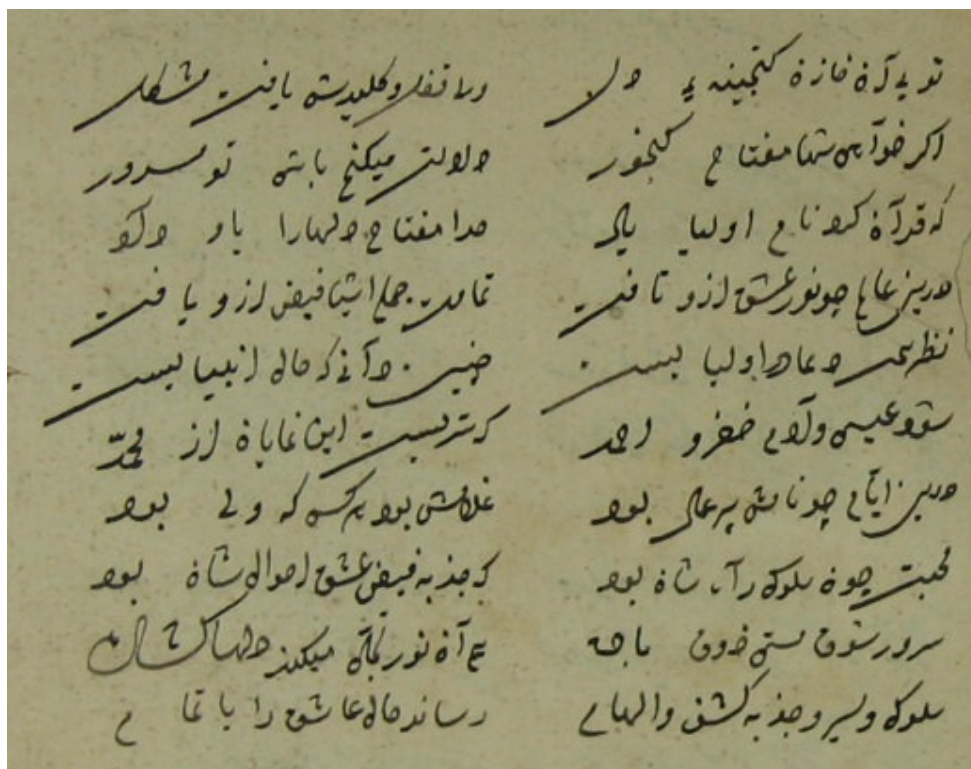
- 1 Yoksa diş fişdir? gerekmez didiler
Cām-ı 'aşkı nūş kılmış yediler
- 2 Kimde cevher vār ise ey mu' teber
'Aqd-i zībetden kıılır zībā hācer
- 3 Messī kalbī 'āşıkān eyler çü zer
Seng dil olan olur la' l ü Güher
- 4 Cevher-i iksīr-i 'aşkdur yād olan
Evliyādur cevhere üstād olan
- 5 Qābil-i ta' līm iseñ ey cān-ı pāk
Evliyā bezminde olğıl sīne-çāk

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 İdersem ben dağı bir dem Őikāyet
Uzāğa gider āđır bu ĥikāyet
- 2 Melül olma ineñde yār cānı
Kimesne tıtmadı bilgil cihānı
- 3 Muĥabbetdür hemān maĥşūd-ı zāhir
Muĥabbet ehlidür ĥoş pāk ü řāhir
- 4 Cihān bir demdürür bī-ġam dimişler
Ne lāzım bir deme biñ ġam dimişler
- 5 Seni aldamasun meger zamāna
Küdüret virmesün ehl-i cihāna
- 6 Olupdur mest ile ma' lüm zāhir
Ki mirāt-ı İlāhīdür müzāhir
- 7 Dil-i dervīře vaĥt-i lī me' allāh
Tecellī eylese ol ĥāl nā-gāh
- 8 Olur zāhir aña aĥvāl-i pinhān
Ĥuřūřan ' ucb u kibr ü buġz u yārān

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 İrişdi gönlüme bildim hidâyet
Şalâ kılmış meger pîr-i velâyet
- 2 K'ey bî-dil niçün hayrân olursın
Mey-i ğaflet içüp sekrân olursın
- 3 Eger 'aşkuñ şarâbın eyleseñ nûş
Öziñ ol bâdeden hem olsa bî-hûş
- 49b 4 Saña feth ola bil sırr-ı haķâyık
Senüñle ħall ola müşkil-i daķâyık

92

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Sen ol Sîmurğ-ı Kâf-ı lâ-mekânsın
Sen ol şehbâz-ı kudsî âşiyânsın
- 2 Bilinmez aşluñ ey zât-ı muṭahhar
Ne gevhersin ne ma' densin ne kânsın
- 3 Seni cân ile cândan sevdi cânım
Niçün cândan ey cânım nihânsın

93

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Ruḥıñ mirât-ı Hâkḫdur şek degüldür
Tecellî ḥâşıl oldı baña andan
- 2 Senüñledür bile dâim dil ü cân
Ne vâr ayrıldı ise ten bedenden

94

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 50a
- 1 Cân namâzın 'âşıkân-ı ser-firâz
Dem-be-dem kılpup daḫi eyler yanar

- 2 Zühd ü taqvâ ile çokdur işümüz
Hâzır abdesti olan kılsun namâz

95

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

- 1 Erenler sözlerine uymadık
Rumûzun evliyânunı tuymadık
- 2 Egerçi küfr ü imân bildik ammâ
Mürekkeb karesini yuyamadık

96

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Evvel cihânda 'aşığa bilgil ciger gerek
Meydân-ı 'aşğa girmege 'âlemde er gerek
- 2 Sevmek seni belâ sevmek belâ
İzhâr-ı 'aşğ itmege cândan güzër gerek

97

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

- 1 Cihânda çok gezüp oldım müsâfir
Bilüp gördüklerim disem revâdur

- 2 Bunu bildim ki yâr-ı bî-ḥaḳîḳat
Cihânda müstecâb olmaz du‘ âdur

98

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün

- 1 Hüner bir bende’i şâd eylemekdür
Derûnun ğamdan âzâd eylemekdür

99

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün

- 1 Hüner tâlibler irşâd eylemekdür
Derûnun ‘aşḳ ile şâd eylemekdür

100

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Fa‘ülün

- 1 Hüner ‘âşîḳlar irşâd eylemekdür
Ḥaḳḳı her dem añup yâd eylemekdür

101

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 On sekiz biñ 'ālemi gezdüm hezārān mäh ü sāl
 'Ākıbet ādem libāsın giydüm irdüm devlete

102

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 50b 1 On sekiz biñ 'ālemüñ maqşūdısın sen her zamān
 Anlamazsın neyleyim gāfilsin andan ey civān
- 2 Sen beni şanma ki toğdım ātadan ya ānadan
 Ol zamān kim vār idüm yoğ idi ādemden nişān

103

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ülün

- 1 Hāqāyıq sırrımı bilmek dilerseñ
 Qo varlıqlarını oda bırak sen
- 2 Degüldür zühd ü taqvā ile ol hāl
 Bunıñladur diseñ gitdiñ ıraç sen

104

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gerçi bir naqş-ı mücellâdur kafes
Murg-ı cān gözini açmaz bir nefes
- 2 Ehl-i Haqqa cümle 'ālem muhtesib
Çün mürā'î şūfiler oldı 'ases

105

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Hey dirigā hālī kalmadan kafes
Cān gözini açmadık bir nefes

106

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Haqqı sen añladuñ ise nerdedür
Küfr ü imān orta yerde perdedür

107

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Sen ol ism-i mükerrermsin du'ā-yı ism-i a' zamsın
Egerçi şüretā ādemsin velī ma' nide sensin

108

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Ol ki ' aşıkdur daḥi dīvāne hem
Bend ü zincir ile deryādan ne ğam
- 2 Ne yaḥṣī' i bilürler ne yamānı
Ne küfrü añladılar ne imānı
- 3 Cihānuñ cāniyem ben hem baña cān
Hem evvel āḥir zāhirde pinhān

109

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 51a 1 Ben ol nūr-ı İlähīyem ki ' ālem toḫtolu benden
Ben ol sırrım cihāndur yaḥtulū benden

110

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Şādıkım şıdkım beḳāyım bāḳiyem
Cām-ı ' aşkı nūş idürven sāḳiyem

111

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

- 1 Şafā bezmindeyim ḥayrān u medhūş
Şarāb-ı şevḳ-ı dilden eyledim nūş

112

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Hıķāyık Ka' besinde hāciyem ben
Ma' ārif baħrinüñ emvāciyem ben

113

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Hıķāyık baħrinüñ ğavvāşiyem ben
Ma' ārif dürrinüñ a' lāsiyem ben

114

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Ezel ĥum-hānesinde cür' a-i nūş
İdenler tā ebeddür mest ü medhūş
- 2 Şarāb-ı vaħdeti ger idesin nūş
Kılasın dem-be-dem deryā gibi cūş

115

Mefā'ılün Mefā'ılün Fa'ülün

- 1 Ene'l-Hıķķ cür' asını eyleyen nūş
Kılar deryā gibi her laħzada cūş

116

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Erenlerden şarāb-ı 'aşk içenler
Olardur kendülerden hoş geçenler

117

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bañadur Hakk varlığından bu cevāb
Sözlerimdür hem hiṭāb-ı müsteṭāb

118

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 51b 1 Baña bendendürür cümle hicābum
Cemālūñ görmege benlik niḳābum

119

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

- 1 Baña benden vişālüm hem firāḳum
Benüm benden baña hem iştiyāḳum
- 2 'Acebdür bu ki ben benden cüdāyum
Baña benden delīl ü reh-nümāyum

120

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 İsm-i ' ayn ü lâ vü lâm
Eyledi dil beçcesin şaha ğulâm
- 2 Yoğdurur vağdetde bilgil ey ümâm
Ne su 'âl ü ne cevâb u ne kelâm

121

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 ' Ayn ü lâm u yaya düşdi gönlimüz
Bu 'l- ' aceb sevdâya düşdi gönlimüz
- 2 ' Āşık-ı şūrīde-veş şahrâya düşdi gönlimüz
Ne ' aceb ğavğâya¹¹¹ düşdi gönlimüz

122

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Gevher-i dilde tecellî kıldı ' aşğ
Her nefes gönlim tesellî kıldı ' aşğ

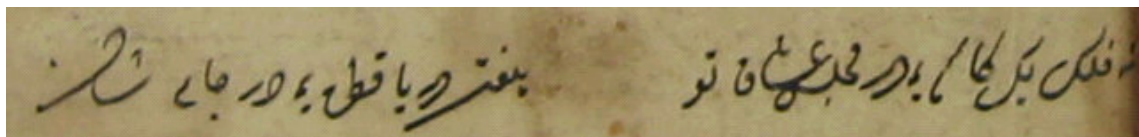
¹¹¹ Kelimenin altında “ beydâyâ” ifadesi mevcut.

123

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Maṭla-ı nūr-ı Ḥudādur ehl-i 'aşk
Maḥzen-i sırr-ı Ḥudādur ehl-i 'aşk

124

125

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Nüh felek bir kâsedür 'aşkuñ şarābuñ içmege
Heft deryâ katredür cāmımda hem

126

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

- 52a 1 Eger zerre eger ḥod-mūr olaydım
Cihānda gün gibi meşhūr olaydım
- 2 Velī hiçin neden olsun zuhūrı
Yine hiçlikdürür anuñ şu' urı

127

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

- 1 Sırr-ı şāh-ı evliyā dervīş-i kemāl behrever
Mahzen-i ' aşk u muḥabbet ma' den-i fazl u hüner
- 2 Olmağıl münkir aña vā' iz şaşın
Oldur ey dīvāne bilgil gerçek er

128

Mefā' ilün Mefā' ilün Fa' ulün

- 1 Ne vār ' aşıklara cevır itse dilber
Görelü anı zehr itse şükker
- 2 Dil-i bīmārımuñ şāha ' ilacı
Lebüñ helvāsıdur la' lüñ gülacı
- 3 Evliyānuñ luḫfudur her ne olursa ey kişi
Daḫi sen bilememişsin bu işi

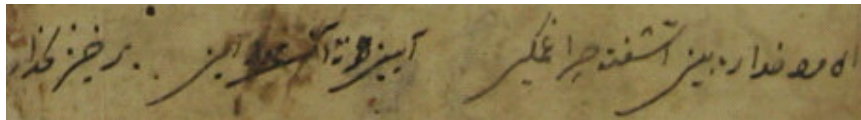
129

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

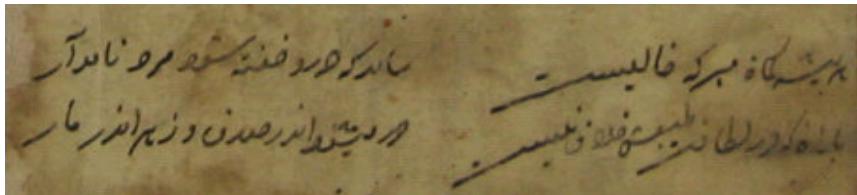
- 1 Her gelen şevk ile yandı her giden yanup gider
Kimi ğaflet uykusunda kimi uyanup gider

- 2 Cümle bî-renk iken olmuşlar hezārān renk ile
Bu 'aceb sır rehberi bir renge boyanup gider

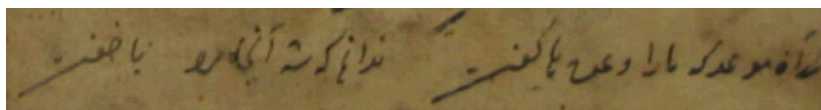
130

131

132

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Pirkal, Hurûfîliği tam manasıyla benimseyen veya Hurûfîlikten ciddi ölçüde etkilenen bir dîvân şairidir. Dîvânın birçok yerinde Fazlullah Hurûfî'ye atıfta bulunduğunu görmekteyiz. Hurûfîlikte insan Allah'ın bir yansıması bir temsili olduğu için merkeze alınır. Bu itibarla şair şiirlerinde sürekli olarak “insanı” yüceltmektedir.

Tüm şiirlerini dinî, tasavvufî konuda yazmıştır. Şiirlerinde konu bütünlüğüne önem vermiştir. Ayrıca peygamber kıssalarına da sıkça yer verdiğini görmekteyiz. Bununla beraber “aşk” kavramını titizlikle işlemektedir. Gerçek aşkı Allah'a, Hz. Muhammed(s.a.v)'e ve Hz. Ali'ye duyulan aşk olarak belirtir. Şiirlerinde didaktik unsurlar ön plandadır.

Şair, şiirlerinde Hz.Ali'ye ve Ehl-i beyte olan sevgisini yoğun bir şekilde dile getirmektedir. Özellikle Kerbelâ olayına ve oradaki şehitlere atıfta bulunmaktadır.

Şâir dil bakımından konulara göre farklılık göstermiştir.Dinî bir kısa anlattığı şiirlerinde dili sadeyken , tasavvufî şiirlerinde ağır bir dil kullandığı görülmektedir.Bazı şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeleri sıkça kullanmıştır. Ayet ve hadisleri de anlattığı konulara delil olarak göstermiştir.

Şâir edebî sanatları başarılı bir şekilde kullanmıştır.Yalnız aynı başarıyı vezni uygularken gösterememiştir. Kafiye ve redifin kullanımlarında oldukça başarılı sayılır.

Dîvânda nazım biçimi olarak mesneviler, gazeller ve muhtelif manzumelere(Kıtalar-Müfredler-Mısralar-Rubâiler-Lugazler)yer verilmiştir.

Şâirin adı, edebi şahsiyeti ve dîvânı hakkında edebiyat literatüründe hiçbir bilginin mevcut olmaması bizim bu çalışmamızın önemini bir kat daha artırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Yeni Tarama Sözlüğü; T.D.K yay, Ank. Üniversitesi basımevi, 1983
- SARI, Mevlut, *Arapça – Türkçe Lugat*, İpek Yayınları, İstanbul,1982
- SAMİ, Şemseddîn , *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı yay, İstanbul,2005
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi,Ankara,1993
- Hüsamettin AKSU, T.D.V İslam ansiklopedisi, c.18, s.408-409
- DİA, T.D.V İslam ansiklopedisi, c.29, s. 30-31
- Türk Dili Dergisi, Divan Şiiri, S.415-416-417, 1986
- F.Steingass, *Persian English Dictionary*, 2.baskı, 1930
- F. Kadri Timurtaş, *Osmanlı Türkçesi Grameri III*, Alfa Bas. Yay., İstanbul, 1999
- İsmail Ünver, *Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*, Türkoloji Dergisi, 1993, XI-1,51-89